

MONITOR

MEDICÍNY SLS

1-2/2010

ISSN 1338-2551



Monitor medicíny SLS pri naplňaní poslania Slovenskej lekárskej spoločnosti

Ústrednou myšlienkou, ktorá viedla 1. 1. 1994 k založeniu Medicínskeho monitoru, bola snaha zjednotiť všetkých členov SLS, informovať ich o dianí v Spoločnosti. Úlohu tohto časopisu vystihuje skutočnosť, že v súčasnosti už má SLS viac ako 90 odborných spoločností a spája takmer 20 000 lekárov a zdravotníckych pracovníkov. Aj keď mi nepripadá úloha hodnotiť minulé, s ohľadnutím sa dozadu môžem konštatovať, že myšlienka založiť časopis pre členov SLS bola dobrá, nadčasová a je pre život našej lekárskej spoločnosti nevyhnutná. SLS však bola pri tomto časopise iba garantom, nie vydavateľom. Preto bolo nevyhnutné, aby sa časopis 15. 9. 2010 preregistroval, rozšíril svoju pôsobnosť informačného a komunikačného média nielen na lekárov, ale aj na sestry a ostatných pracovníkov v zdravotníctve.

Chceme v plnej miere nadviazať na vybudovanú tradíciu Monitoru, chceme pokračovať a posilniť vzdelávanie, priestor pre výmenu praktických a vedeckých skúseností a poznatkov z celej šírky medicíny, chceme vo viacerých rubrikách informovať o novej

legislatíve, histórii medicíny, pripomínať si život a dielo vynikajúcich lekárov a ďalších osobností nášho zdravotníctva, časopis by mal v predstihu informovať o pripravovaných akciách odborných spoločností i jubileách členov SLS. Budeme rešpektovať, ak nás požiadate, aby sme Vaše jubileum nezverejňovali, ale v zásade vytvárame spoločenstvo kolegov, spolupracovníkov a konškolákov, kde sa takéto informácie nemôžu stratiť. Sme presvedčení, že náš časopis bude priestorom aj pre listy editorovi, pre komunikáciu čitateľov s autormi odborných informácií, pre upresnenia a doplnenia do všetkých rubriek.

Zmenou názvu sa nezmenila zložitá ekonomická situácia pri zabezpečení výroby a distribúcie časopisu. Je rovnaká, ako bola takmer počas celého obdobia 16 ročníkov Monitoru. Aj naďalej sa budeme obracať na sponzorské firmy, ktoré nám zaradením inzercie pomôžu zachovať existenciu časopisu. Aj tu chcem poďakovať všetkým, ktorí takto pomáhali dotáciami, inzerciou i darmi plniť časopisu jeho poslanie.

Dokončenie na str. 4

Z OBSAHU

Monitor medicíny SLS

Na aktuálnu tému

Svetový deň obličiek, Kežmarok
Patogenéza a laboratórna diagnostika diabetickej nefropatie

Preventívne vyšetrenia v rámci Svetového dňa obličiek

Hypertenzia a choroby obličiek – otázky a odpovede

Vitamíny a kvalita života u hemodialyzovaných pacientov

Kazuistiky Svetového dňa obličiek

Pôvodná práca
Zmeny vo funkčnom renálnom náleze po maratónskom behu a po 16-kilometrovom behu

Vzdelávanie
Dvakrát šesť rokov kontinuálneho medicínskeho vzdelávania na Slovensku

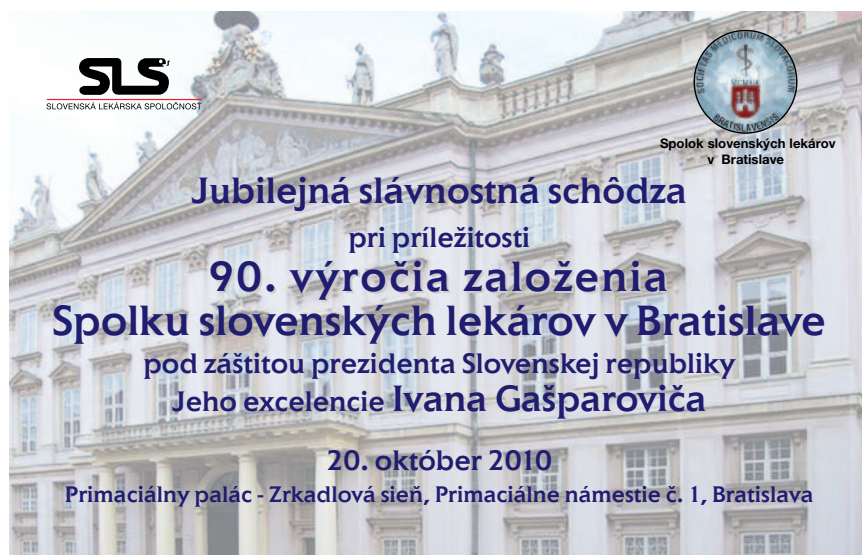
Reforma zdravotníctva a jej implementácia do ošetrovateľstva v SR

Právne okienko
Sústavné vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov – zmeny v legislatíve

Blahoželáme k jubileám

Zo života odborných spoločností
Slovenská komora zubných lekárov

Program odborných spoločností SLS október – december 2010



Podrobný obsah MM 1–2/2010

- 1 Monitor medicíny SLS pri naplňaní poslanca SLS**
Bernadič Marián

- 3 Na aktuálnu tému**
Krištúfek Peter

Svetový deň obličiek, Kežmarok, 11. 3. 2010

- 4 Patogenéza a laboratórna diagnostika diabetickej nefropatie**

Rácz Oliver, Mocnejová Iveta, Lepejová Katarína

- 7 Preventívne vyšetrenia v rámci Svetového dňa obličiek v Kežmarku**
Bíla Mária

- 8 Hypertenzia a choroby obličiek – otázky a odpovede**
Mydlík Miroslav

- 10 Niektoré vitamíny a kvalita života u hemodialyzovaných pacientov**
Derzsiová Katarína

Kazuistika

- 5 Moje prvé skúsenosti s dialýzou**
Navrátil Karol

- 6 Prekonal som akútnu otravu tetrachlórmetánom**
Juhás Stanislav

- 7 Recidívy infekcie močových ciest**
Urbanová Dagmar

Pôvodná práca

- 12 Zmeny vo funkčnom renálnom náleze po maratónskom behu a po 16-kilometrovom behu**
Mydlík Miroslav, Derzsiová Katarína, Molčányiová Angela, Kováčová Anna, Bohuš Branislav, Bomba Alojz, Chmelárová Anna

Kontinuálne vzdelávanie

- 16 Dvakrát šesť rokov kontinuálneho medicínskeho vzdelávania na Slovensku**
Krištúfek Peter, Gajdošík Ján

Prehľadová práca

- 19 Reforma zdravotníctva a jej implementácia do ošetrovatelstva v Slovenskej republike**
Hulková Viera

Právne okienko

- 24 Sústavné vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov – zmeny v legislatíve**
Mistríková Mária

Jubileá

- 26 Blahoželenie Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti**

Kronika Monitoru medicíny SLS

- 27 Životné jubileum prof. MUDr. Jaroslava Blahoša, DrSc.**
Payer Juraj

- 28 Prof. MUDr. Adriena Sakalová, DrSc.**
Hrubíško Mikuláš a spol.

- 29 Doc. MUDr. Marian Holomáň, CSc.**
– sedemdesiatročný
Vajó Július

- 31 Prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc.**

– životné jubileum 65 rokov

Prezídium SLS a Redakčná rada MM SLS

- 32 Univerzitný profesor MUDr. Ján Danko, PhD.,**
šesťdesiatročný
Valent Michal, Štencel Ján

- 34 Prof. MUDr. Vladimír Krčmery, DrSc., Dr. h.c. mult.,**
oslávil 50 rokov
Bielik Ivan

- 35 MUDr. Ján Ambro**
(27. marec 1827 – 15. máj 1890)
Valent Michal, Štencel Ján

- 36 Univerzitný profesor MUDr. Karol Virsík, DrSc.**
– nedožitý deväťdesiaty piaty narodeniny
Valent Michal

- 37 Prof. MUDr. Štefan Sitaj, DrSc.,**
člen korešpondent SAV. Venované pamiatke blížaceho sa 20. výročia úmrtia – 18. 9. 2010
Urbánek Tibor, Rovenský Jozef

- 39 Univerzitný profesor MUDr. Milan Zaviačič, DrSc.,**
nedožitý sedemdesiaty narodeniny
Valent Michal, Bernadič Marián

- 40 Doc. PharmDr. Lívia Magulová, PhD.**
(23. november 1962 – 6. júl 2010)
Kákošová Vlasta

Zo života odborných spoločností

- 41 Dvadsaťročná Slovenská komora zubných lekárov**
– stručný prehľad jej najdôležitejších medzníkov
Holečková Marta

Správa

- 43 Svetový deň obličiek 2010**
Mydlík Miroslav

- 44 Program odborných spoločností SLS**
október – december 2010

- 55 Blahoželáme jubilantom 2010**

Registračný formulár pre Kalendár odborných vzdelávacích podujatí organizovaných SLS roku 2011 (vložený list)

Monitor medicíny SLS
Vydáva Slovenská lekárska spoločnosť

Šéfredaktor

Prof. MUDr. Peter Krišťufek, CSc.

peter.kristufek@szu.sk

Vedúci odborný redaktor

Doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc., mim. prof.

marian.bernadic@fmed.uniba.sk

Redakčná rada

Doc. MUDr. Ivan Bartošovič, PhD., mim. prof.

bartosovici@mail.t-com.sk

Prof. MUDr. Ján Breza, DrSc.

janbreza@hotmail.com

Prof. MUDr. Andrej Černák, DrSc.

andrej.cernak@npba.sk

Prof. RNDr. Jozef Čizmarík, CSc.

cizmarik@fpharm.uniba.sk

Prof. PhDr. Dana Farkasová, CSc.

dana.farkasova@szu.sk

Doc. MUDr. Jozef Glasa, CSc.

jozef.glasa@szu.sk

Doc. MUDr. Eva Gonçalvesová, CSc., FESC

eva.goncalvesova@nusch.sk

Prof. MUDr. Jozef Holomán, PhD.

jozef.holoman@szu.sk

Prof. MUDr. Karol Holomán, CSc.

holoman@ruzinov.fnspsba.sk

Prof. MUDr. Štefan Hrušovský, PhD.

stefan.hrusovsky@szu.sk

Prof. MUDr. Peter Kothaj, CSc.

pkothaj@nspbb.sk

Prof. MUDr. László Kovács, DrSc., MPH

kovacs@dfnsp.sk

Prof. MUDr. Peter Kukumberg, PhD.

peter.kukumberg@kramare.fnderera.sk

PhDr. Želmíra Mácová, MPH

macova@sls.sk

Doc. MUDr. Jozef Marenčák, PhD.

marencak@ehs.sk

Prof. MUDr. Miroslav Mydlík, DrSc.

katarina.derzsiova@netkosice.sk

Prof. MUDr. Juraj Payer, CSc.

payer@ruzinov.fnspsba.sk

Prof. MUDr. Peter Pružinec, CSc.

peter.pruzinec@szu.sk

Prof. MUDr. Igor Riečanský, CSc.

kk_sekr@nusch.sk

Prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., FRCP

rovensky.jozef@nurch.sk

Prof. MUDr. Tibor Šagát, CSc.

sagat@dfnsp.sk

MUDr. Irina Šebová, CSc.

irina.sebova@npba.sk

Prof. MUDr. Stanislav Španík, PhD.

sspanik@ousa.sk

PharmDr. Dominik Tomek, MPH

tdmia@slovanet.sk

Prof. MUDr. Július Vajó, DrSc.

vajojuli@central.medic.upjs

Prof. MUDr. Anton Vavrečka, CSc.

vavrecka@petrzalka.npba.sk

Redakcia: Monitor medicíny SLS, Slovenská

lekárska spoločnosť, Cukrová 3, 813 22

Bratislava

e-mail: secretarysma@ba.telecom.sk

Grafická príprava a tlač:

Kníhtlač Gerthofer, Struhárova 2, Zohor

www.gerthofer.sk

Vážení čitatelia, milí priatelia,

dovoľte mi uviesť tému, ktorou v súčasnosti zrýchlene dýcha naša spoločnosť. Aby som podporil toto respirologické prirovnanie, vybral som si za pomocníka príručku „Komunikácia pre lekára“ z roku 2003. Vyberám z nej: „**Lekárska profesia prijala pri kontakte s pacientom rolu autority. Pacient dáva prednosť rozhodnému lekárovi, ktorý dokáže zaujať jednoznačné stanovisko k jeho ťažkostiam. Lekár sa často stáva nielen dôverníkom, radcom a partnerom v liečbe, ale aj v nemedicínskych životných situáciách. Vzniká nebezpečenstvo, že lekár začne mať pocit, že všetko, čo povie, alebo urobí, je neodvolateľne správne. Už to potom nie je iba o medicíne, ale aj o osobnostnej výbave lekára. Začne mu vadiť, že niekto má iný názor. Nie je ochotný korigovať svoje postoje, aj keď ho okolie presvedčí o ich nesprávnosti, vadí mu, keď ho niekto kontroluje. Nedokáže spolupracovať, prijať iný názor, neuznáva spätnú väzbu a hovorí tomu demokracia...“**

Našťastie absolútna väčšina z nás spätnú väzbu má a podľa toho aj koná. Horšie je, keď sa takéto „výpestky“ vyskytnú na takmer neodvolateľných vedúcich postoch. Krásny príklad absolutizmu a zabetónovania nám poskytuje rezort súdnictva, ale aj v našej lekárskej spoločnosti sa nájdu neomylní a egocentrickí ľudia a úplne najhoršie je, keď nájdu partnerov do výmeny názorov, až ubližovania iným.

Budem konkrétny: časť členov istej odbornej spoločnosti prostredníctvom svojich zástupcov vo výbore vyjadrila svoju nespokojnosť s dlhoročným autokratickým rozhodovaním svojho prezidenta a odvolala ho z funkcie. Bolo to v súlade so stanovami. Keď ho výbor zvolil, môže ho aj v prípade vážnych nedostatkov odvolať. Celý ďalší postup bol však poznačený vzájomným ponížením, intrigami a schválnosťami, ktoré svojou duchaplnosťou zodpovedajú mysliu detí v materskej škôlke (komentár objektívnej členky spoločnosti). V spoločnosti zavládla snaha o znemožnenie toho druhého, manipuláciu s informáciami, spochybňovanie čohokoľvek až osočovanie kolegov. Problém prerástol hranice postihnutej spoločnosti, vedie k znehodnocovaniu všetkého, čo doteraz dosiahla. Právne analýzy, vyhrážanie súdnymi konaniami, ani poukazovanie na stanovy SLS a iných samostatných spoločností nemôžu zakryť skutočnosť, že prevládajú emócie a nie racionálne uvažovanie. Dôsledkom je, že v priebehu jedného týždňa bude organizovať každá zo znepriatelených skupín svoj kongres, sponzorujúce firmy nemajú jasno v tom, ktorú akciu podporiť, ministerstvo nevie, na koho sa obrátiť v prípade organizačných a odborných konzultácií a koho nominovať do svojich odborných komisií. Okrem 1. výboru s odvolaným predsedom čiastočne funguje 2. výbor, ktorý bol zvolený na jeden mesiac pred oficiálnymi voľbami, a ďalší – 3. výbor bol kreovaný po voľbách, ktorého právoplatnosť niektorí spochybňujú a navrhujú ďalšie voľby. Na dôvažok je táto spoločnosť iba pridruženým členom SLS so samostatným hospodárením, takže celé handrkovanie si musí vyriešiť sama. SLS môže pomôcť iba dobrými radami.

Čo dodať na záver? Riešenie je v nedohľadne, ale jediným predpokladom dobrej spolupráce a spolunažívania (tak ako vo fungujúcom manželstve) je dodržiavanie daných pravidiel a umenie rozumných kompromisov. Po vyhasnutí vášni je šanca spoločne riešiť všetky problémy a začať od nuly. V opačnom prípade kolegovia iba strácajú čas a nervy.

Pri príchode domov, po večeri, v pokoji, v papučiach a v kresle každý deň preberám všetko, čo som za deň stihol a urobil dobre, menej dobre, alebo vyložené zle. Kritický pohľad na seba samého mi pomáha zajtra urobiť možno veľa vecí lepšie. Nemohli by to skúsiť aj účastníci sporov v našich spoločnostiach?

Váš Peter Krišťufek

Svetový deň obličiek, Kežmarok, 11. 3. 2010

Patogenéza a laboratórna diagnostika diabetickej nefropatie

^{1,2}Ráč Oliver, ²Mocnejová Iveta, ^{2,3}Lepejová Katarína

¹Lekárska fakulta UPJŠ, Košice, ²Cumulus, s.r.o., Košice, ³Roche diagnostika, Slovensko

Epidemiológia diabetickej nefropatie

Diabetická nefropatia (DN), ktorá je podľa definície klinickým syndrómom charakterizovaným perzistentnou albuminúriou (> 300 mg/d, zisteným aspoň dvakrát v priebehu 3 – 6 mesiacov), postihuje 30 – 40 % chorých s diabetes mellitus prvého typu (DM1) a 10 – 20 % diabetikov druhého typu (DM2). Prevalencia DN je u mužov vyššia ako u žien.

Ak situáciu hodnotíme z pohľadu nefrológie, celkový výskyt DN je pri DM2 oveľa častejší ako pri DM1, čo logicky vyplýva z celkového vyššieho výskytu DM2 v porovnaní s DM1. Nárast výskytu DM2 a pokles úmrtnosti na kardiovaskulárne príčiny ďalej zvyšuje podiel týchto chorých v skupine s DN. Podiel DN u chorých v terminálnom štádiu zlyhania obličiek v posledných rokoch rastie a dosahuje 25 – 40 %, čo je približne trojnásobný nárast oproti osemdesiatym rokom minulého storočia. Prognóza dialyzovaných diabetikov je horšia ako u dialyzovaných pacientov s inými príčinami zlyhania obličiek. Z uvedených údajov

vyplýva, že DN je závažným problémom z hľadiska zdravotnej starostlivosti a jej prevencia je naliehavou úlohou diabetológov a nefrológov (1, 2, 3).

Patogenéza diabetickej nefropatie

Hlavným rizikovým a kauzálnym faktorom DN je chronická hyperglykémia. Tento fakt bol jednoznačne dokázaný v štúdií DCCT a potvrdený v iných štúdiách aj pre chorých s DM2.

Spôsob, ako vysoká koncentrácia glukózy poškodzuje obličky, je dnes pomerne dobre objasnený (detailný opis patobiochémie a patofyziológie DN presahuje rámec tejto práce). Jednotlivé komponenty glukózovej toxicity sú v tabuľke 1. Prehľad patobiochémie

mikrovaskulárnych komplikácií diabetes mellitus je uvedený napríklad v knižných publikáciách Klimeša (4) a Pontucha (5).

Vysvetliť patogenézu diabetickej nefropatie len na základe glukózovej toxicity by však bolo chybným zjednodušením. Faktory, ktoré okrem hyperglykémie majú významnú úlohu v patogenéze DN, sú v tabuľke 2. Zvýšenie krvného tlaku, čo je súčasťou syndrómu inzulinovej rezistencie (metabolického syndrómu), je u chorých s DM2 prítomné už dávno pred manifestáciou choroby.

Kumulatívna incidencia DN je 30 – 40 %, z čoho vyplýva, že u viac ako polovice chorých s diabetes mellitus sa nefropatia do konca života nemanifestuje. Tento údaj je v rozpore s počtom dobre kompenzovaných diabetikov (u ktorých správna liečba bráni rozvoju poškodenia obličiek) a jednoznačne poukazuje na genetické pozadie náchylnosti na DN (6).

Klinický priebeh diabetickej nefropatie

Zmeny činnosti obličiek u chorých s diabetes mellitus možno rozdeliť do 5 štádií. Je však otáznosť, či prvé (hyperfiltrčné) štádium je súčasťou DN.

1. Hyperfiltrčné štádium. Vyskytuje sa u chorých s DM1 krátko po manifestácii

Tabuľka 1. Jednotlivé komponenty glukózovej toxicity vo vzťahu k patogenéze DN.

Pokročilé produkty glykácie (Advanced Glycation Endproducts – AGE)
Oxidačné poškodenie pre zvýšenú produkciu reaktívnych foriem kyslíka a oslabenie antioxidantnej ochrany
Zvýšený prietok polyolovou cestou, hromadenie sorbitolu v bunkách
Neadekvátne aktivácia proteínkinázy C
Zvýšená produkcia cytokínov
Endotelová dysfunkcia, porucha metabolizmu bazálnej membrány a extracelulárnej hmoty

Pokračovanie zo str. 1

Uvedomujeme si, že náš časopis je potrebné dvíhať aj v hierarchii odborných a vedeckých časopisov. Vedecké publikácie musia byť recenzované, aby sa mohli započítavať pre hodnotenie v rámci SACME, ale aj pre potreby ďalšieho odborného rastu našich prispievateľov. Najviac diskusií – pre aj proti – sa dotýka článkov o histórii medicíny. Myslíme si, že nielen národ – ale rovnako aj medicína a zdravotníctvo bez historickej pamäti stráca svoju kontinuitu, stráca sa sama v sebe, prestáva existovať. Sme presvedčení, že korene, ktoré sa ťažko zapustili, udržia spomienky na osobnosti, dianie, na vývoj pregraduálneho aj postgraduálneho vzdelávania lekárov a zdravotných sestier a nájdu sa časom následníci, ktorí našu snahu aj v tejto oblasti ocenia.

V zahraničí je bežné, že lekári a zdravotníckí pracovníci sa chránia aj formou právnej ochrany. Ukazuje sa, že všeobecne je pomerne nízka informovanosť zdravotníckych pracovníkov o ich právach a povinnostiach z hľadiska práva. Aj preto chceme

prinášať recenzie nových kníh, informovať o dianí v spoločnosti, zaviesť novú rubriku z oblasti legislatívy a právneho poradenstva.

Monitor od svojho vzniku aktívne propagoval celoživotné vzdelávanie a sám sa na ňom aktívne zúčastňoval. Stále si uvedomujeme význam a prínos takto koncipovanej stratégie a verím, že aj naďalej budeme v tomto poslaní pokračovať a úspešne ho naplňovať.

Na záver chceme poďakovať všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom zaslúžili o naplnenie obsahu, výrobu i distribúciu Medicínskeho monitoru a chcem vyzvať Vás všetkých, členov Slovenskej lekárskej spoločnosti, aby ste prijali svoj časopis Monitor medicíny SLS, ktorý prichádza dnes k Vám s novým elánom, v novom šate a s novým rozhodnutím pokračovať v začatej práci na prospech a rozvoj všetkých členov SLS, jej odborných spoločností a zdravotníctva na Slovensku.

V Bratislave 20. 9. 2010.

Marián Bernadič

choroby. Glomerulová filtrácia (GF) sa zvyšuje o 20 – 40 % a dochádza k hypertrofii glomerulov. Môže byť prítomná albuminúria. Tieto zmeny sú úplne reverzibilné a vymiznú po začatí liečby inzulinom a po dosiahnutí dobrej kompenzácie.

2. Latentné štádium DN. Objavuje sa 5-15 rokov po manifestácii diabetu. Čas manifestácie závisí od úrovne glykemickej kompenzácie. GF je v norme, občas môže byť prítomná albuminúria. Krvný tlak je v norme (ak nebol zvýšený už predtým, čo je pravidlom u obéznych chorých s DM2). Dochádza k zhrubnutiu glomerulovej bazálnej membrány.

3. Incipientná diabetická nefropatia. GF nemusí byť zmenená, ale je prítomná albuminúria a krvný tlak sa začína zvyšovať aj u chorých s DM1. Histologické zmeny progredujú a dochádza k zmenšeniu filtračnej plochy. U dobre kompenzovaných chorých je prechod zo štádia 2 pomalší ako u zle kompenzovaných diabetikov.

4. Manifestná diabetická nefropatia. GF klesá (priemerne o 5 – 10 ml/min každý rok), koncentrácia kreatinínu v plazme sa zvyšuje. Krvný tlak je zvýšený a je prítomná albuminúria nad 300 mg za deň (tab. 3). Histologický nález zodpovedá Kimmelstiel – Wilsonovej glomeruloskleróze.

5. Chronické zlyhanie obličiek sa vyvíja u zle kompenzovaných chorých priemerne o 7 rokov po objavení sa perzistentnej albuminúrie. Pacienti sú odkázaní na dialyzačnú liečbu a sú zaradení do transplantáčného programu.

Laboratórna diagnostika a sledovanie rozvoja diabetickéj nefropatie

Správna laboratórna diagnostika DN má spájať dva aspekty:

1. Diagnostika a monitorovanie diabetes mellitus – pravidelná kontrola glykémie vrátane domáceho monitorovania, hodnotenie dlhodobej kompenzácie na základe merania HbA1c, sledovanie lipidového profilu a v prípade potreby vyšetrenie elektrolytov a acidobázickej rovnováhy (7).

2. Sledovanie činnosti obličiek u chorých s diabetes mellitus. Základné biochemické vyšetrenie moču, močového sedimentu, hladiny kreatinínu a močoviny sú u chorých s diabetes mellitus samozrejme bez ohľadu na prítomnosť DN. K tomu pristupuje pravidelné meranie a hodnotenie albuminúrie (tab. 3) a GF. Komplexné hodnotenie činnosti obličiek u chorých s diabetes mellitus je potrebné aj preto, že diabetik môže mať aj iné choroby obličiek, nielen DN.

Hodnotenie glomerulovej filtrácie u chorých s diabetes mellitus

Špecifickým problémom je hodnotenie mierneho poklesu GF u chorých s diabetes mellitus. Vyšetrenie GF sa uskutocňuje na základe plazmatickej koncentrácie kreatinínu a množstva kreatinínu vylúčeného do moču za 24 hodín. Posudzovanie GF na základe koncentrácie kreatinínu v krvnom sére je jednoduchšie, ale výsledky sú zaťažené pomerne veľkou chybou (tab. 4). Zarade-

Kazuistiky

Moje prvé skúsenosti s dialýzou

Navrátil Karol, Kežmarok

V rámci Svetového dňa obličiek som dostal možnosť povedať o mojich skúsenostiach s dialýzou – nie ako lekár, ale ako pacient. Verím, že táto kazuistika môže pomôcť iným. Prechodil som mnohé chrípky, bronchitídy aj angíny. Už v detskom veku (1953) som po neliečenej angíne v pionierskom tábore dostal febris rheumatica, pravdepodobne potransfúznou hepatitídou B a najmä endocarditis lenta.

Pri odchode do dôchodku mi môj ošetrojúci lekár – internista – urobil komplexné vyšetrenie a zistil zvýšenú hodnotu kreatinínu a močoviny v sére. Od roku 2003 navštevujem nefrologickú ambulanciu, najprv v Poprade a po otvorení pracoviska firmy DIALCORP, s.r.o., v Kežmarku. Spočiatku moja liečba spočívala v diétnom režime, obmedzenom príjme tekutín, ale postupne pribúdali diuretiká, Ketosteril, vitamín D atď. Asi od novembra 2008 sa hodnoty močoviny a kreatinínu výrazne zvyšovali. K nepriaznivému zlomu došlo v apríli minulého roka (2009), keď mi behom necelého týždňa hodnoty kreatinínu stúpili na viac ako 700 $\mu\text{mol/l}$ a močoviny nad 30 mmol/l . Okamžite som sa mal hlásiť v dialyzačnom strede. Priznám sa, že bol to šok nielen pre mňa, ale aj pre moju rodinu.

Prvé hemodialýzy neboli veľmi príjemné, fistula nebola dostatočne rozvinutá, praskala, tvorili sa podkožné hematómy. Ošetrojúci personál ma ubezpečoval, že sa to časom zlepší. Priznám sa, že som im veľmi neveril. Čas im však dal za pravdu. Možno to bude znieť paradoxne, ale teraz sa na hemodialýzu doslova teším. Iste má na tom zásluhu aj ošetrojúci personál.

S „umelou obličkou“ som sa oboznámil ako mladý lekár – sekundár, keď som na prelome šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov posielal pacientov na dialýzu do Košíc. Vynález „umelej obličky“ považujem za geniálne dielo nefrológov, biochemikov, farmaceutov a technikov, ktorým vďačíme za záchranu života a za jeho kvalitu.

Tabuľka 2. Faktory, ktoré majú úlohu v patogenéze DN.

Zvýšenie krvného tlaku
Hemodynamické faktory
Fajčenie (oxidačný stres)
Genetické faktory, napr.:
– polymorfizmus génu pre AGE receptor
– polymorfizmus génu pre angiotenzín konvertujúci enzým (ACE)
– polymorfizmy na chromozómoch 6 a 7 so zatiaľ neobjasnenou funkciou

Tabuľka 3. Klasifikácia albuminúrie.

	mg/24 h	mg/min (nočná vzorka)	g/mol kreatinín (ACR)
Norma	< 30	< 20	< 2,5 muži < 3,5 ženy
Mikroalbuminúria	30 – 300	20 – 200	2,5 – 25 muži 3,5 – 35 ženy
Makroalbuminúria	> 300	> 200	> 25 muži > 35 ženy

Poznámka: mikroalbuminúria a makroalbuminúria sú z odborného hľadiska nesprávne termíny, uvádzame ich len preto, lebo v praxi sú zaužívané. ACR (albumin/creatinin ratio) je pomer medzi vylúčeným množstvom albumínu a kreatinínu. Hodnota ACR sa môže určiť z jednorazového odberu moču.

Prekonal som akútnu otravu tetrachlórmetánom

Juhás Stanislav, Košice

V minulosti som bol darcom krvi, ktorú som daroval približne 29-krát. Do akútnej otravy tetrachlórmetánom som nebol vážnejšie chorý.

Roku 1993 som potreboval opraviť kosačku. V autoservise práve odmasťovali motor vozidla tetrachlórmetánom. Pracovali vo výške 1,5 m a miestnosť bola vetraná len v hornej časti. Čakal som v týchto priestoroch asi 30 minút. To, že som sa nadýchal výparov tetrachlórmetánu a že som sa otrávil, sa zistilo až počas hospitalizácie na IV. internej klinike FN L. Pasteura v Košiciach. Zdravotné ťažkosti sa u mňa objavili po polnoci nasledujúceho dňa – nutkanie na vracanie, vracanie a bolesti brucha. Tmavý moč a teplotu som v tom čase ešte nemal. S týmito ťažkosťami ma ráno nasledujúceho dňa odviezli na pohotovostné zdravotné stredisko. Bol som prijatý na Kliniku pre infekčné choroby vo FN L. Pasteura v Košiciach, kde sa objavili až 40 °C teploty, naďalej som vracal a mal som meteorizmus. Po vylúčení akútnej vírusovej hepatitídy som bol 21. 6. 1993 preložený na IV. internú kliniku, bol som hospitalizovaný do 7. 7. 1993 s diagnózou otrava tetrachlórmetánom s vývojom akútnej toxikkej hepatitídy a náhleho zlyhania obličiek.

Počas pobytu v nemocnici som menej močil a ožltol som. Krvný tlak bol v norme, mal som zvýšené niektoré laboratórne hodnoty v sére (močovina 22,4 mmol/l, kreatinín 809 μmol/l, kyselina močová 598 μmol/l, Bi v sére 83 μmol/l, AST 16,0 μkat/l, ALT 66,8 μkat/l, GMT 5,0 μkat/l, proteinúria 0,27 g/24 h, glomerulová filtrácia 0,25 ml/s).

Izotopový renogram ukázal obojstrannú poruchu tubulárnej sekrécie a výrazne spomalené vylučovanie, až blokádu odtoku rádiohipuranu do moču. Pre významný uremický syndróm pri náhlom zlyhaní obličiek som sa 2 razy podrobil hemodialyzačnej liečbe. Môj zdravotný stav sa začal postupne zlepšovať, ťažkosti ustupovali, žltáčka vymizla, funkcie obličiek sa upravovali a bol som prepustený do domácej liečby s tým, že budem chodiť na pravidelné kontroly do nefrologickej ambulácie. Musel som užívať lieky na obnovu funkcie pečene. Po prekonalí akútnej otravy tetrachlórmetánom bol som 7 mesiacov práceneschopný.

nie chorých do jednotlivých štádií podľa zníženia GF (tab. 5) vyšetrené na základe výpočtov môže mať za následok chyby v navrhnutom terapeutickom režime (8). Východiskom z tejto situácie je výpočet GF na základe plazmatickej koncentrácie cystatínu C. Táto látka (jeden z inhibítorov cysteínových proteáz) s molekulovou hmotnosťou 13,3 kDa sa tvorí v bunkách ľudského tela relatívne stálou rýchlosťou a voľne prechádza glomerulami do filtrátu. Podľa literárnych údajov a vlastných skúseností je citlivejším ukazovateľom mierneho poklesu GF, ako je kreatinín (9, 10).

Literatúra

1. Nagy, J., Wittman, I., Kammerer, L.: Veszésvédmények diabetesben. S. 450 – 478. In: Halmos, T., Jemendy, G. (Eds.): Diabetes mellitus. Elmélet és klinikum. Budapest: Medicina, 2002.

2. Pontuch, P.: Diabetická nefropatie. Praha: Grada Avicenum, 2003, 140 s.
3. Tesař, V.: Diabetická nefropatie. S. 189 – 204. In: Škrha et al.: Diabetologie. Praha: Galén, 2009.
4. Rácz, O., Šipulová, A.: Patogenéza chronických komplikácií. S. 653 – 660. In: Klimeš, I. et al. (Eds.): Všeobecná a klinická endokrinológia. Bratislava: SAP, 2004. Kap. 12.5.1.
5. Pontuch, P.: Diabetická nefropatia. S. 552 – 564. In: Mokáň, M., Martinka, E., Galajda, P. (Eds.): Diabetes mellitus a vybrané metabolické ochorenia. Martin: P+M, 2008.
6. Kaňková, K.: Role genetickej variability v patogenezi diabetických komplikácií. Habilitačná práca. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 149 s.
7. Rácz, O., Kuzmová, D.: Laboratórne vyšetrenia v diabetológii. S. 577 – 586. In: Klimeš, I. et al. (Eds.): Všeobecná a klinická

Tabuľka 4a. Meranie a hodnotenie glomerulovej filtrácie.

Meranie GF

Princíp: Meranie GF je založené na princípe klírensu, čo je virtuálne množstvo krvnej plazmy, ktoré sa za časovú jednotku očistí od danej látky:

$C = (U \times V) / P$, kde „C“ je klírens, „U“ a „P“ koncentrácia danej látky v moči a plazme a „V“ množstvo moču vylúčeného za časovú jednotku.

Klírens látky, ktorá sa voľne filtruje glomerulami a nie je reabsorbovaná ani secernovaná tubulami, sa rovná GF. Z endogénnych látok pomerne blízko k tomu kritériu je kreatinín. Na presné meranie GF slúžia exogénne látky. V poslednom čase sa najviac používajú rádionuklidové metódy, ktoré sú metodicky náročné a drahé. Problémom s klírensom kreatinínu je to, že výsledok je ovplyvnený sekréciou kreatinínu v tubuloch a problém je aj dodržať správny zber moču za 24 hodín.

Tabuľka 4b. Meranie a hodnotenie glomerulovej filtrácie.

Stanovenie GF výpočtom na základe plazmatickej koncentrácie kreatinínu

Princíp: Pre látku, ktorá sa do krvi dostane stálou rýchlosťou (jej tvorba nezávisí od hmotnosti, veku, stravy a iných faktorov), v krvi nedochádza k jej degradácii a voľne sa filtruje v glomeruloch, platí, že: $P \times GF = \text{konštanta (K)} \text{ a } GF = K/P$

Základným problémom pri stanovení GF týmto spôsobom je to, že akákoľvek zmena koncentrácie sledovanej látky v plazme, ktorá nesúvisí s poklesom počtu nefrónov, dáva chybný výsledok. Hladina endogénneho kreatinínu je funkciou množstva svalovej hmoty, a preto sa na výpočet používajú rôzne empirické vzorce s korekciou na vek, hmotnosť a pohlavie (Cockcroft a Gault, MDRD a mnohé iné). Validita týchto výpočtov je diskutabilná.

Stanovenie GF výpočtom na základe plazmatickej koncentrácie cystatínu C

Na rozdiel od kreatinínu tvorba cystatínu C nezávisí od svalovej hmoty a hmotnosti a len mierne závisí od veku, pohlavia a etnickej príslušnosti vyšetřovaného. Podľa výsledkov klinických štúdií podľa nárastu hladiny cystatínu C možno skôr odhaliť mierny pokles GF, ako na základe nárastu hladiny kreatinínu v sére.

Tabuľka 5. Zaradenie chorých do jednotlivých štádií podľa hodnôt GF a prevalencia zníženej GF v populácii USA.

Štádium	GF, ml/min	Opis	Prevalencia, % (USA)
1	> 90	Normálna alebo zvýšená GF	
2	60 – 89	Mierne ↓ GF	3,0
3	30 – 59	Stredne ↓ GF	4,3
4	15 – 29	Závažne ↓ GF	0,2
5	< 15	Zlyhanie obličiek	0,2

endokrinológia. Bratislava: SAP, 2004. Kap. 12.3.

8. Rácz, O., Lepej, J., Lepejová, K. et al.: Je stanovenie glomerulovej filtrácie naozaj také jednoduché? Labor. aktuell, 2010 (v tlači).

9. Lepej, J., Lepejová, K., Mocnejová, I. et al.: Od kreatinínu k cystatínu C brána otvorená. Labor. aktuell, 2010 (v tlači).

10. Derzsiová, K., Mydlík, M.: Úloha labo-

ratória v nefrologickej diagnostike z pohľadu praktického lekára. Lab. Diagnost., 2008, č. 17, s. 26 – 31.

Do redakcie došlo 20. 9. 2010.

Adresa autora: Prof. MUDr. O. Rácz, PhD., Lekárska fakulta UPJŠ, Trieda SNP 1, 040 11 Košice, Slovensko

e-mail: oliver.racz@upjs.sk

Svetový deň obličiek, Kežmarok, 11. 3. 2010

Preventívne vyšetrenia v rámci Svetového dňa obličiek v Kežmarku

Bíla Mária

Dialcorp, s.r.o., Kežmarok

Pri príležitosti Svetového dňa obličiek 11. marca 2010 sme v Kežmarku uskutočnili veľkú akciu pre širokú verejnosť zameranú na prevenciu chorôb obličiek. Rozmiestnili sme v Kežmarku 6 stánkov, v ktorých zdravotnícki pracovníci z Dialcorpu, s.r.o. (Kežmarok), Ústavu experimentálnej medicíny LF UPJŠ (Košice) a študentky zo Zdravotníckej školy (Poprad) merali občanom krvný tlak. Krvný tlak si dalo odmerať 332 občanov. Z tohto počtu sa 241 občanov považovalo za zdravých, napriek tomu z nich 63 malo hypertenziu I. alebo II. štádia. Títo ľudia o svojej chorobe – vysokom krvnom tlaku – vôbec nevedeli. Všetci boli poučení o potrebe navštíviť všeobecného lekára, prípadne odborného lekára (tab. 1). Najmladší účastníci mali 12 rokov (chlapec, neliečený, TK 118/97 mm Hg) a 15 rokov (mladý muž, neliečený, TK 150/76 mm Hg) a najstarší účastníci mali 80 rokov (muž, neliečený, TK 159/100 mm Hg) a 84 rokov (žena, neliečená, TK 230/80 mm Hg).

Ochorenie obličiek je relatívne časté a často je spojené s hypertenziou. Chorí nemajú významné subjektívne ťažkosti. Pri

chorobách obličiek sa vyskytuje bielkovina v moči, leukocyty aj erytrocyty a iné látky, ktoré svedčia o poškodení funkcie obličiek. Moč si dalo vyšetriť 18 občanov. Desiati vyšetrení mali chemicky negatívny moč, šiesti mali leukocyty v močovom sedimente (3 – 8 leukocytov/ μ l), jeden občan mal 28 – 30 leukocytov/ μ l a jeden z nich mal záplavu leukocytov a významnú proteinúriu. Tento človek bol poučený a poslaný na odborné vyšetrenie. Chemické vyšetrenie moču sa uskutočňovalo v biochemickom laboratóriu v Kežmarku.

Svetový deň obličiek sa koná každý rok, a to vždy druhý štvrtok v marci. Najdôležitejším cieľom tohto dňa je prevencia chorôb obličiek a ak sa choroba obličiek vyskytne, začatie včasnej liečby. Na záver pozývam všetkých občanov Kežmarku aj všetkých návštevníkov, aby sa na tejto akcii v marci 2011 zúčastnili.

Do redakcie došlo 15. 9. 2010.

Adresa autorky: M. Bíla, Dialcorp, s.r.o., Huncovská 41, 060 01 Kežmarok, Slovensko
e-mail: mbila@dialcorp.sk

Tabuľka 1. Prehľad vyšetrení krvného tlaku počas „Svetového dňa obličiek“

Celkový počet vyšetrených	Počet vyšetrených žien	Počet vyšetrených mužov	Počet vyšetrených liečených na hypertenziu	Počet vyšetrených neliečených na hypertenziu	Počet novozistenej neliečenej hypertenzie
332	192	140	91	241	63

Recidívy infekcie močových ciest

Urbanová Dagmar, Poprad

Približne od 12 rokov som mávala opakujúce sa zápaly močového mechúra. Príznaky boli klasické – časté nutkanie na močenie, pálenie pri močení, zvýšená teplota. Pri chemickom vyšetrení moču sa zistil hnis, bielkoviny a baktérie v moči. Liečila som sa furantoínom a urologickým čajom. V 16. roku života som dostala silné bolesti v pravom boku a v oblasti slepého čreva. Najprv som bola na chirurgii s podozrením na zápal slepého čreva, neskôr cez gynekológiu som sa dostala až na urológiu. Tam mi zistili záplavu amorfných urátov. Pri urografii mi zistili pokles pravej obličky. Po pol roku sa bolesti znova zopakovali.

Často som mávala bronchitídy, a preto som opakovane užívala antibiotiká. Cystitídy postupne ustúpili, ako aj bolesti v pravom boku. Graviditu som znášala dobre, posledné tri mesiace som mala opuchnuté nohy a objavili sa aj problémy s dýchaním. Po pôrode som znova mala bolesti v pravom boku. Pri porovnaní urografických vyšetrení sa zistilo, že pravá oblička ďalej klesla. Odoslali ma na izotopovú renografiu do Košíc. Pri vyšetrení sa zistilo spomalenie tubulárneho transportu, so spomaleným vylučovaním rádiofarmaka vpravo. Na vylučovacej urografii sa zistili na pravej obličke pyelonefritické zmeny s poklesom obličky v stoji, horný pól siahla do oblasti L2. Vľavo bol nález v norme. Na základe uvedených vyšetrení s diagnózou nephroptosis l.dx., pyelonephritis chron. l. dx. a perinephritis chron. l.dx. mi operačne fixovali pravú obličku (1985).

Roku 1993 som bola hospitalizovaná na IV. internej klinike FN L. Pasteura v Košiciach, kde som sa podrobila komplexnému nefrologickému vyšetreniu. Pri vyšetrení osmolálneho koncentračného testu sa zistilo, že koncentračná schopnosť obličiek bola na dolnej hranici referenčného rozsahu. Na izotopovom renograme sa zistil vpravo spomalený tubulárny transport rádiohipuranu. Záver vyšetrenia bol chronická tubulointericiálna nefritída s poruchou koncentračnej schopnosti obličiek, bez redukcie glomerulovej filtračnej plochy, stav po nefropexii renis l.dx., s miernou dilatáciou kalichovopaničkového systému (KPS). Od roku 1993 som dispenzarizovaná v nefrologickej ambulancii.

Od roku 2004 som sa opakovane podrobila vyšetreniu pomocou izotopovej renografie a stále bola prítomná obštrukčná krivka na izotopovom renograme. Okrem toho mi opakovane robili koncentračný test a usg obličiek. Záver kontrolných vyšetrení bol chronická tubulointersticiálna nefritída bez redukcie glomerulovej filtračnej plochy s významnou alebo masívnou bakteriúriou (preliečená antibiotikami ciprofloxacínom alebo biseptolom), striedavo bez bakteriúrie. Roku 2005 pri usg obličiek sa zistilo, že skupina horných kalichov vpravo je ľahko rozšírená – kalich mal priemer 6 mm a panvička mala šírku 10 mm, ľavá oblička bola bez významnej zmeny. Okrem toho v oblasti dolného pólu ľavej obličky sa zistila cysta veľkosti 7 – 8 mm. Od roku 2005 sa liečim na zvýšený krvný tlak. Záver posledného vyšetrenia z 15. 1. 2010 v nefrologickej ambulancii bol chronická tubulointersticiálna nefritída bez redukcie glomerulovej filtračnej plochy, štádium 1, t.č. s masívnou bakteriúriou (biseptol), cysta veľkosti 1,2 cm v ľavej obličke, porucha lipidového metabolizmu. Záverom môžem povedať, že už 17 rokov – vďaka pravidelným kontrolám krvného tlaku a kontrolám v nefrologickej ambulancii – sa poškodenie obličiek významne nezmenilo, je stabilizované.

Svetový deň obličiek, Kežmarok, 11. 3. 2010

Hypertenzia a choroby obličiek – otázky a odpovede

Mydlík Miroslav

IV. interná klinika, Univerzitná nemocnica L. Pasteura a Ústav experimentálnej medicíny LF UPJŠ, Košice

Obličky majú kľúčovú úlohu pri udržiavaní krvného tlaku vo fyziologickom rozmedzí u zdravých ľudí. Na druhej strane môže krvný tlak ovplyvniť funkcie zdravých obličiek. Vysoký krvný tlak (hypertenzia) môže poškodiť obličky a viesť k chronickej chorobe obličiek.

Čo je vysoký krvný tlak?

Pri meraní krvného tlaku sa meria tlak krvi na cievne stenách. Nadmerné množstvo tekutiny v organizme (hyperhydratácia) vedie k zvýšeniu množstva krvi v cievach a má za následok zvýšenie krvného tlaku. Zúžené, tuhé alebo prepĺnené krvné cievy tiež vedú k zvýšenému krvnému tlaku. Chorých so zvýšeným krvným tlakom by mal pravidelne vyšetriť lekár.

Akým spôsobom vysoký krvný tlak poškodzuje obličky?

Vysoký krvný tlak zaťažuje srdce a môže poškodiť cievy v celom organizme. Keď sú krvné cievy v obličkách poškodené, obličky prestávajú vylučovať odpadové látky a nadbytočnú tekutinu z organizmu. Hyperhydratácia vedie k zvýšeniu krvného tlaku. Takto vzniká nebezpečný začarovaný kruh.

Vysoký krvný tlak spôsobuje chronickú obličkovú nedostatočnosť (renálnu insuficienciu), tzv. konečné štádium choroby obličiek (4. – 5. štádium). Chorí v 5. štádiu chronickej choroby obličiek sa musia podrobiť mimotelovej alebo vnútrotelesnej eliminačnej – dialyzačnej – liečbe alebo transplantácii obličiek. V USA má každoročne hypertenzia za následok vznik renálnej insuficiencie u 25 000 chorých.

Aké sú príznaky vysokého krvného tlaku?

Väčšina chorých, ktorí majú hypertenziu, je bez príznakov. Jediný spôsob,

ako možno zistiť, že chorý má hypertenziu, je pravidelné meranie krvného tlaku na profesionálnej úrovni, t. j. v zdravotníckych zariadeniach. Výška systolického tlaku závisí od zdravotného stavu srdcového svalu, od priechodnosti ciev a od telesnej záťaže. Výška diastolického tlaku závisí od priechodnosti ciev v okrajových častiach tela – horných a dolných končatinách a v mozgu. Ak sú cievy zúžené alebo upchané, srdce musí vyvinúť oveľa väčší tlak na perfúziu tkanív a vyvíja sa hypertenzia. Chorí, ktorí majú krvný tlak 120 – 139/80 – 89 mm Hg, sú v štádiu tzv. prehypertenzie a musia v prvom rade zmeniť svoju životosprávu tak, aby si znížili krvný tlak na normu. Chorí, u ktorých bol nameraný krvný systolický tlak 140 mm Hg alebo vyšší a diastolický tlak 90 mm Hg alebo vyšší, by mali vyhľadať lekára a poradiť sa s ním o liečbe.

Väčšina chorých, ktorí majú hypertenziu, je bez príznakov. Preto sa hypertenzia nazýva aj „tichý zabijak“. Prvými príznakmi vysokého krvného tlaku môžu byť bolesti hlavy, bolesti na hrudníku, únava alebo poruchy spánku. Symptómy, ako závrate, hučanie v ušiach alebo krvácanie z nosa, sa vyskytujú menej často. Neličená hypertenzia, často spojená s bolesťami hlavy, môže viesť až k príznakom, ktoré svedčia o náhlej cievnej mozgovej príhode.

Aké sú príznaky chronických chorôb obličiek

Včasne diagnostikovaná chronická choroba obličiek môže byť – podobne ako zvýšený krvný tlak – bez príznakov. Pacienti sa pritom necítia byť chorými. Glomerulová filtrácia je súčasťou tzv. funkčného vyšetrenia obličiek. Odpadové produkty metabolických procesov a vodu obličky filtrujú do moču. Rutinná metóda, ktorá sa pritom používa, je vy-

šetrenie kreatinínu v krvnom sére a moči. Je to tzv. vyšetrená glomerulová filtrácia. Kreatinín je odpadový produkt normálneho metabolizmu svalových buniek. U zdravých jedincov sa kreatinín dostáva z krvnej plazmy do moču, a tým sa odstraňuje z organizmu. Pokiaľ je funkcia obličiek poškodená, hodnota kreatinínu v sére sa zvyšuje. Ak je glomerulová filtrácia znížená pod 60 ml/min, resp. 1 ml/s, svedčí o tom, že obličky sú poškodené (začiatok renálnej insuficiencie) a nie sú funkčné v úplnom rozsahu.

Iný príznak chronických chorôb obličiek je proteinúria. Zdravé obličky vylučujú odpadové produkty metabolizmu do moču, ale bielkoviny nie sú prítomné v moči. Na začiatku chronickej choroby obličiek sa dostáva do moču malé množstvo bielkoviny – albumínu a vzniká tzv. mikroalbuminúria, ktorá je príznakom zlyhávajúcich funkcií obličiek. Pri ďalšom postupnom znižovaní funkcií obličiek sa dostávajú do moču aj iné bielkoviny s väčšou molekulovou hmotnosťou a vzniká proteinúria. Chronická choroba obličiek je prítomná vtedy, keď je v moči viac ako 30 mg albumínu/g kreatinínu s redukciami alebo bez redukcie glomerulovej filtrácie.

Aká je prevencia poškodenia obličiek pri hypertenzii?

Rôzne odborné lekárske spoločnosti odporúčajú chorým s chronickými chorobami obličiek, aby si upravili životysprávu a aby užívali lieky, ktoré znižujú krvný tlak pod 130/80 mm Hg počas 24 h.

Ako sa lieči vysoký krvný tlak?

Odborné lekárske spoločnosti odporúčali 6 nasledujúcich postupov pri liečbe prehypertenzie alebo hypertenzie:

- upraviť hmotnosť chorých na normu,
- v diéte zvýšiť podiel ovocia a zeleniny a konzumovať jedlá s nízkym obsahom tuku,
- v diéte znížiť obsah soli na 2 g/24 h, obmedziť mrazené jedlá a jedlá v reštauráciách rýchleho občerstvenia, kontrolovať údaje na obaloch hotových jedál, aké množstvo sodíka sa použilo pri ich príprave,
- monitorovať denný prívod sodíka v jedlách,
- denná 30-minútová fyzikálna aktivita zabezpečovaná rýchlou chôdzou, bicyklovaním alebo plávaním,

- vyhýbať sa konzumácii väčšieho množstva alkoholických nápojov, ženy môžu používať alkoholické nápoje iba v minimálnom množstve, pretože sú citlivejšie na účinok alkoholu,
- prestať fajčiť, pretože nikotín zvyšuje tlak krvi, zrýchľuje srdcovú činnosť, spôsobuje zúženie tepien v dolných aj horných končatinách, zvyšuje riziko rozvoja kardiovaskulárnych ochorení.

Ako možno liečiť vysoký krvný tlak farmakami?

Odporúčajú sa diuretiká, ACE-inhibítory, blokátory angiotenzínového receptora, betablokátory a blokátory kalciového kanála. ACE-inhibítory a blokátory angiotenzínového receptora majú protektívny účinok na obličky. Oba tieto lieky znižujú proteinúriu a pôsobia proti progresii poškodenia obličiek. Diuretiká sa majú použiť pri potrebe zvýšenia diurézy a hyperhydratácii. Kombinácia dvoch alebo viacerých týchto liekov vedie k úprave krvného tlaku pod 130/80 mm Hg.

Aké je riziko poškodenia obličiek pri neliečenej hypertenzii?

Každý človek je vystavený nebezpečenstvu poškodenia obličiek, až nedostatočnosti obličiek z vysokého krvného tlaku. Veľké riziko vzniku renálnej insuficiencie je pri diabetes mellitus.

Nádeje a perspektívy do najbližšej budúcnosti

Vedecký výskum sa v najbližších rokoch zameria na prevenciu vzniku chronických chorôb obličiek a hypertenzie. Súčasne sa bude dbať na to, aby sa zabezpečila včasná diagnostika a liečba týchto chorôb a ich komplikácií. Cieľom vedeckého výskumu budú aj nové diagnostické a terapeutické postupy.

Nakoniec treba zdôrazniť, aby zdravotníci všetkými dostupnými spôsobmi zabránili progresii poškodenia obličiek pri rôznych chorobách, ktoré sú často spojené s hypertenziou.

Do redakcie došlo 15. 9. 2010.

Adresa autora: Prof. MUDr. M. Mydlík, DrSc., IV. interná klinika, Univerzitná nemocnica L. Pasteura a LF UPJŠ, Rastislavova 43, 041 90 Košice
e-mail: k.derzsiova@fnlp.sk

Nové knihy

Princípy chirurgie 2 na knižných pultoch

Začínam slovami prof. MUDr. Jaroslava Simana, PhD., iniciátora a hlavného editora Princípov chirurgie, ktoré sú stále platné a ktoré vyslovil na prezentácii 1. dielu: „... vzdávam úctu a obdiv chirurgom, ktorí vo svojej profesii nechcú naplniť len svoj osobný chirurgický sen, ale ktorí postavili ďalšie a ďalšie stupne schodov vedomostí tak, aby ich následníci mohli pokračovať v ich práci a nemuseli budovať základy odznova...“ Uplynuli roky, odišiel prof. Siman, práca na jeho diele sa spomalila, ale vďaka koeditorom nezastala a vďaka redaktorky dr. Bernadičovej sa nikdy nezastavila. Prof. Haruštiak sa ujal editorstva 2. zväzku Princípov chirurgie a pod jeho vedením – pri zachovaní pôvodného zámeru prof. Simana – sa dielo v týchto dňoch dostáva na pulty našich knižkupectiev.

Princípy chirurgie, ktoré už v prvom zväzku získali Cenu Literárneho fondu SR, je dielo, ktoré prekračuje rámec medicínskej učebnice a dvíha nielen medicínsky a akademický odborný-vedný, ale aj literárny odkaz Slovenska.

Realizačnému tímu pod vedením hlavného editora prof. S. Haruštiaka a koeditorov prof. P. Kothaja, J. Pechana a J. Vajósa sa podarilo zapojiť do spoluautorstva na tomto diele nielen predstaviteľov chirurgickej obce Slovenska, ale aj viacerých popredných odborníkov zo zahraničia. Aj 2. diel Princípov chirurgie je koncipovaný ako komplexné dielo. Nosné sú najnovšie v praxi overené poznatky. Druhý zväzok obsahuje stomatochirurgiu, maxilofaciálnu chirurgiu, neurochirurgiu, oftalmochirurgiu a najnovšiu kompartmentovú chirurgiu.

Editori udržali základnú ideu diela, aby každý v tomto knižnom diele našiel to, čo potrebuje. Aby špecialisti našli informácie o tom, čo robia špecialisti blízkeho alebo vzdialeného odboru chirurgie. Aj študenti medicíny v tejto knihe nájdu praktické skúsenosti najskúsenejších lekárov.

Princípy chirurgie 2 sú dôkazom toho, že medicína a osobitne chirurgia, všetky jej odbory, sa intenzívne rozvíjajú a napriek mnohým problémom si udržiavajú najvyššiu odbornú úroveň. Pri vydaní tohto diela – možno práve s ohľadom na mnohé organizačné a vydavateľské problémy – je treba vysoko – skutočne veľmi vysoko – oceniť prácu odborných redaktorov, redaktorky a jazykovej redaktorky diela. Na titulnej stránke 2. dielu je ďalší zo série obrazov akad. maliara O. Kulhána, ktoré vybral pre pôvodne 5-dielnu chirurgiu prof. Siman. Želám editorom, autorom, ale aj všetkým lekárom chirurgom, aby sa našlo dost síl a entuziazmu, ale aj potrebné ekonomické zázemie pre dokončenie celého diela, pre naplnenie odkazu prvého editora a autora projektu pána profesora Jaroslava Simana.

Bernadič Marián

Svetový deň obličiek, Kežmarok, 11. 3. 2010

Niektoré vitamíny a kvalita života u hemodialyzovaných pacientov

Derzsiová Katarína

IV. interná klinika, Univerzitná nemocnica L. Pasteura, Košice

Kvalita života je subjektívny mnohorozmerný pojem, ktorý kladie dôraz na osobné vnímanie individuálneho súčasného stavu. Neexistuje úplná zhoda na definíciu kvality života, hoci existuje významná zhoda odborníkov v tom, že zahŕňa pri pociťovaní zdravia aj psychickú a sociálnu kvalitu. Svetová zdravotnícka organizácia definuje kvalitu života ako individuálne vnímanie postavenia človeka v živote – v spojitosti s kultúrou a hodnotou systému, v ktorom žije, a vo vzťahu k jeho cieľom, očakávaniam, životnému štandardu a starostiam. Kvalita života sa často definuje ako „množstvo radosti a spokojnosti, ktoré daná osoba dostane v dennom živote“. Kvalitu života z pohľadu zdravia u chorých s chronickými chorobami obličiek ovplyvňuje optimálny čas začatia hemodialyzačnej liečby. Práve včasná hemodialyzačná liečba rozhoduje o tom, či sú pacienti schopní pokračovať vo svojej práci napriek progresii zlyhania obličiek, či naďalej zastávajú aktívnu úlohu doma a v spoločnosti. Kvalita života je výlučne subjektívna a nemôže ju posudzovať iný človek.

Cieľ tohto milénia vyjadruje heslo: „Prežívanie nestačí, dôležitá je kvalita života“. „Pridaný život k rokom a nie pridané roky k životu“ je tou správnou myšlienkou nielen pre pacientov v terminálnom štádiu zlyhania obličiek, ale aj pre všetkých ľudí vyššieho a vysokého veku (6).

U hemodialyzovaných pacientov je kvalita života oproti zdravým zmenená, pretože je tu vysoký výskyt pridružených chorôb a komplikácií. Títo pacienti sú často depresívni, čo súvisí nielen so zníženou kvalitou života, ale aj so zvýšenou mortalitou. Dosiahnutie primeranej kvality života u týchto pacientov je veľmi ťažká úloha, ktorá vyžaduje komplexnú starostlivosť

a úsilie zúčastnených nefrológov, sociálnych pracovníkov a psychológov. Je potrebné porozumieť pacientovým potrebám, ktoré sa nevzťahujú iba na vhodné lieky, prístroje a hospitalizáciu. Terminálne zlyhanie obličiek, a s tým súvisiaca chronická dialyzačná liečba výrazne znižujú kvalitu života postihnutých pacientov. Život pacienta s hemodialýzou je charakterizovaný mnohými stratami a závislosťami. Problémom sa často stáva výber potravy, nápojov, športovanie, uplatnenie sa v zamestnaní.

Cieľ

Cieľom našej retrospektívnej štúdie bolo posúdiť vplyv suplementácie niektorými dôležitými vitamínmi na kvalitu života hemodialyzovaných pacientov, na základe klinických a laboratórnych ukazovateľov.

Suplementácia vitamínov je u pacientov s chronickými chorobami obličiek (CRD, 4. – 5. štádium) potrebná, pretože obsah niektorých vitamínov je v uremickej diéte znížený a vitamíny sa strácajú aj počas hemodialyzačnej liečby do dialyzátu. Okrem toho uremický syndróm per se ovplyvňuje koncentráciu vitamínov v sére a erytrocytoch a ich metabolity (13 – 15).

Čím prispeli niektoré vitamíny k zlepšeniu kvality života u hemodialyzovaných chorých?

Vitamín B₆ (20 mg/24 h) je potrebný spolu so železom (Fe), (jedna tbl obsahuje 100 mg Fe₂₊ a 60 mg vitamínu C) a kyselinou listovou (10 mg/týždeň) k optimálnemu účinku erytropoetínu (EPO), a tým k zlepšeniu anémie a následné pozitívne ovplyvneniu funkcie kardiovaskulárneho systému. Vitamín B₆ v dávke 50 mg/24 h významne zvyšuje niektoré ukazovatele bunkovej imunity,

a tým zabraňuje opakovaným infekciám, ktoré sú veľmi časté u týchto chorých. Okrem toho normalizácia vitamínu B₆ v erytrocytoch pozitívne ovplyvňuje viacero enzymatických procesov, kde vitamín B₆ pôsobí ako koenzým (16 – 18).

Vitamín C je dialyzovateľný vitamín a stráca sa do dialyzačného roztoku. V dôsledku tejto skutočnosti je pacient ohrozený vznikom novodobého skorbutu, častými infekciami a zvýšenými prejavmi oxidačného stresu. Suplementácia vitamínom C je nevyhnutná, pretože hemodialyzovaní pacienti nemôžu konzumovať zeleninu a ovocie pre nebezpečenstvo vzniku hyperkaliémie. Optimálna suplementácia vitamínom C je 50 – 60 mg/24 h, ktorá nevedie k potencovaniu už prítomnej uremickej hyperoxalémie (19 – 20).

U hemodialyzovaných pacientov je prítomný významný deficit vitamínu D₃, zvýšená hodnota parathormónu, hyperfosfatémia, hypokalcémia a hypervitaminémia A, t. j. nepravá hypervitaminóza A, o čom svedčí koncentrácia retinylesterov v plazme v referenčnom rozsahu. Napriek tejto skutočnosti hypervitaminémie A sa zúčastňuje na vývoji uremického kostného syndrómu. Dlhodobé 6-mesačné podávanie vitamínu D₃ (1alfa,25-dihydroxycholecalciferolu) v dávke 0,25 µg/24 h viedlo k zvýšeniu celkového vápnika v sére, k zníženiu vitamínu A a hlavného uremického toxínu – parathormónu. Táto liečba prispela svojím dielom k čiastočnému ústupu uremického kostného syndrómu u hemodialyzovaných pacientov (13).

Vitamín E je hlavný antioxidačný činiteľ, ktorý zabraňuje oxidácii nenasytených mastných kyselín. U chronických uremikov sa jedine vitamín E môže podávať vo zvýšených dávkach, a to na úpravu jeho deficitu v erytrocytoch a na zníženie ukazovateľov oxidačného stresu. Použitie dialyzátora s obsahom vitamínu E alebo 400 mg/24 h vitamínu E malo za následok významné zníženie malondialdehydu v plazme, zvýšenie glutatiónu v erytrocytoch – napriek tomu, že stále bola jeho hodnota na dolnej hranici referenčného rozsahu koncentrácie vitamínu E v plazme a erytrocytoch u hemodialyzovaných chorých, resp. u chorých počas kontinuálnej ambulantnej peritoneálnej dialýzy (CAPD) (21).

Na základe našich výsledkov z klinických štúdií odporúčame nasledujúce suplementačné dávky vitamínov u hemodialyzovaných chorých liečených EPO: vitamín B₆: 20 mg/24 h; kyselina listová: 10 mg/týždeň; vitamín C: 60 mg/24 h; vitamín D₃ (Rocaltrol): 0,25 – 1,0 µg/3 – 4 razy/týždeň, vitamín E: 400 – 800 mg/24 h alebo použitie dialyzátora s obsahom vitamínu E 3 razy/týždeň.

Adekvátna suplementácia vyššie uvedených vitamínov pozitívne ovplyvnila ich deficit, niektoré poruchy metabolizmu a klinické symptómy u hemodialyzovaných chorých.

Záver

Každý z vyššie uvedených vitamínov svojimi účinkami pozitívne ovplyvnil niektoré metabolické poruchy a ich klinické prejavy u hemodialyzovaných pacientov. V dôsledku toho vitamíny objektívne prispeli k zlepšeniu kvality života u hemodialyzovaných pacientov a zúčastňovali sa na ich príprave pre úspešnú transplantáciu obličiek (22).

Literatúra

1. Bonomi, A.E., Patrick, D.L., Bushnell, D.M., Martin, M.: Validation of the United States' version of the World Health Organization quality of life (WHOQOL) instrument. *J. Clin. Epidemiol.*, 53, 2000, s. 1 – 12.
2. Kimmel, P.L., Peterson, R.A., Weihs, K.L. et al.: Aspects of quality of life in hemodialysis patients. *J. Am. Soc. Nephrol.*, 6, 1995, s. 1418 – 1426.
3. Kalantar-Zadeh, K., Unruh, M.: Health related quality of life in patients with chronic kidney disease. *Int. Urol. Nephrol.*, 37, 2005, s. 367 – 378.
4. Unruh, M.L., Hess, R.: Assessment of health-related quality of life among patients with chronic kidney disease. *Adv. Chron. Kidney Dis.*, 14, 2007, s. 345 – 352.
5. De Santo, N.G., De Santo, R.M., Perna, A.F., Bellinghieri, G., Cirillo, M.: Survival is not enough – Quality of life in CKD. *J. Nephrol.*, 21, 2008, Suppl. 13, s. S1 – S2.
6. Seica, A., Segall, L., Verzan, C. et al.: Factor affecting the quality of life of haemodialysis patients from Romania: a multicentric study. *Nephrol. Dial. Transplant.*, 24, 2009, s. 626 – 629.
7. De Santo, N.G., De Santo, R.M., Perna, A.F. et al.: To survive is not enough. Quality of life in CKD – the need for a new generation of health-oriented economists. *J. Nephrol.*, 21, 2008, Suppl. 13, s. S32 – S50.
8. Klinkmann, H., Vienken, J.: Health is wealth! Is wealth health? *Contributions Sec. Biol. Med. Sci. MASA*, 29, 2008, s. 13 – 23.
9. Kirmizis, D., Belechri, A.M., Giamalis, P. et al.: Quality of life in chronic hemodialysis patients. *Hemodialysis Int.*, 2004, č. 8, s. 1.
10. Yang, S.C., Kuo, P.W., Wang, J.D., Lin, M.I., Su, S.: Quality of life and its determinants of hemodialysis patients in Taiwan measured with WHOQOL-BREF(TW). *Amer. J. Kidney Dis.*, 46, 2005, s. 635 – 641.
11. Perlman, R.L., Finkelstein, F.O., Liu, L. et al.: Quality of life in chronic kidney disease (CKD): A cross-sectional analysis in the Renal Research Institute-CKD study. *Am. J. Kidney Dis.*, 45, 2005, s. 658 – 666.
12. Davison, S.N., Jhangri, G.S.: The impact of chronic pain on depression, sleep and the desire to withdraw from dialysis in hemodialysis patients. *J. Pain Symptom Manage.*, 30, 2005, s. 465 – 473.
13. Mydlík, M., Derzsiová, K., Macháňová, Y., Brátová, M.: Vitamín A a metabolické poruchy vápnika a fosforu u chorých v dlhodobom dialyzačnom programe. *Vnitř. Lék.*, 37, 1991, s. 376 – 382.
14. Kalantar-Zadeh, K., Kopple, J.D.: Trace elements and vitamins in maintenance dialysis patients. *Adv. Renal Replace Ther.*, 10, 2003, s. 170 – 182.
15. Makoff, R.: Vitamin replacement therapy in renal failure patients. *Miner Electrolyte Metab.*, 25, 1999, s. 349 – 351.
16. Mydlík, M., Derzsiová, K.: Erythrocyte vitamins B1, B2 and B6 and erythropoietin. *Am. J. Nephrol.*, 18, 1993, s. 464 – 466.
17. Mydlík, M., Derzsiová, K., Macháňová, Y., Zimáček, J.: Vplyv erythropoetínu na vitamín B12 a kyselinu listovú u hemodialyzovaných chorých. *Akt. Nephrol.*, 1995, č. 2, s. 24 – 26.
18. Mydlík, M., Derzsiová, K., Guman, M., Hrehorovský, M.: Vitamin B6 requirements in chronic renal failure. *Int. Urol. Nephrol.*, 24, 1992, s. 453 – 457.
19. Mydlík, M., Derzsiová, K., Boldizsár, J., Hríbiková, M., Petrovičová, J.: Oral use of iron with vitamin C in haemodialyzed patients. *J. Renal. Nutr.*, 13, 2003, s. 47 – 51.
20. Ono, K.: Secondary hyperoxalemia caused by vitamin C supplementation in regular hemodialysis patients. *Clin. Nephrol.*, 26, 1986, s. 239 – 243.
21. Mydlík, M., Derzsiová, K., Rácz, O. et al.: Vitamin E-coated dialyzer and antioxidant parameters: Three-month study. *Semin. Nephrol.*, 24, 2004, s. 525 – 530.
22. Mydlík, M., Derzsiová, K.: Vitamins and quality of life in hemodialysis patients. *J. Nephrol.*, 21, 2008, Suppl. 13, s. S129 – S133.

Do redakcie došlo 20. 9. 2010.

Adresa autorky: K. Derzsiová, IV. interná klinika, Univerzitná nemocnica L. Pasteura, Trieda SNP 1, 040 11 Košice
e-mail: k.derzsiova@fnlp.sk

Pôvodná práca

Zmeny vo funkčnom renálnom náleze po maratónskom behu a po 16-kilometrovom behu

^{1,2}Mydlík Miroslav, ¹Derzsiová Katarína, ⁴Molčányiová Angela, ⁴Kováčová Anna, ³Bohuš Branislav, ²Bomba Alojz, ²Chmelárová Anna

¹IV. interná klinika Univerzitetnej nemocnice L. Pasteura a Lekárskej fakulty UPJŠ,

²Ústav experimentálnej medicíny Lekárskej fakulty UPJŠ,

³III. interná klinika Univerzitetnej nemocnice L. Pasteura a Lekárskej fakulty UPJŠ,

⁴Labmed, a.s., Košice

Súhrn

Funkčné vyšetrenie obličiek bolo uskutočnené u 29 maratónskych bežcov a u 20 bežcov v súvislosti so 16-kilometrovým behom. Telesná hmotnosť bežcov sa znížila po maratónskom behu o $1,3 \pm 0,5$ kg a po 16-kilometrovom behu o $1,4 \pm 0,4$ kg. Krvný tlak sa znížil po oboch behoch. Celková proteínúria a albuminúria sa významne zvýšili po oboch behoch. Významná neglomerulová erytrocytúria bola prítomná po maratónskom behu u 9 bežcov a po 16-kilometrovom behu u 3 bežcov. Katalytická aktivita kreatínkinázy a izoenzýmu MB kreatínkinázy v sére sa významne zvýšila po oboch behoch. Zvýšená katalytická aktivita izoenzýmu MB kreatínkinázy bola nižšia ako 6 % jej celkovej katalytickej aktivity. Tieto zvýšenia boli spôsobené rabdomyolýzou a boli spojené s myoglobínúriou. Hladiny myoglobínu v sére sa významne zvýšili po maratónskom behu. Hladiny močoviny, kreatinínu a fosforu a osmolalita v sére sa významne zvýšili po oboch behoch. Kalkulovaná GF sa signifikantne znížila po oboch behoch. FE_{Na} , FE_{Ca} , FE_{P} , FE_{OSM} a FE_{H_2O} sa signifikantne znížili po oboch behoch. FE_K sa významne zvýšila po maratónskom behu, ale po 16-kilometrovom behu sa nevýznamne znížila. Vyššie uvedené zmeny vo funkčnom renálnom náleze boli spôsobené dehydratáciou, mikrotraumami v extrarenálnych močových cestách, proteínovým katabolizmom, zníženým vylučovaním osmoticky aktívnych látok, rabdomyolýzou, aktiváciou renín-angiotenzín-aldosterónového systému a inými činiteľmi. Funkčné renálne abnormality u bežcov už neboli prítomné 2 – 6 dní po maratónskom behu a po 16-kilometrovom behu. Vyšetrené ukazovatele boli v referenčnom rozsahu, alebo sa významne nelíšili od východiskových hodnôt.

Kľúčové slová: funkčný renálny nález, maratónsky beh, 16-kilometrový beh.

Úvod

Funkčné vyšetrenie obličiek je reprezentatívne neinvazívne vyšetrenie, ktoré možno opakovanne uskutočniť pri krátkych alebo dlhotrvajúcich behoch (1). Pretože v posledných desaťročiach sa zvýšil záujem o dlhotrvajúce behy u zdravej populácie, mužov a žien stredného veku, treba vyšetriť funkčný renálny nález u týchto jedincov pred behom (aby boli u nich vylúčené zá-

važné chronické a akútne choroby, ktoré by sa mohli podieľať na poškodení obličiek), ako aj po dlhotrvajúcom behu (2).

Cieľom našej štúdie bolo uskutočniť základné funkčné vyšetrenie obličiek u bežcov pred maratónskym behom a po ňom, pred 16-kilometrovým behom a po ňom a kontrolné vyšetrenie 2 – 6 dní po jednotlivých behoch.

Okrem toho bolo cieľom porovnať získané výsledky po vyššie uvedených behoch (2 – 6).

Skupiny vyšetrených bežcov a metódy

Vyšetrili sme 29 dobre tréovaných bežcov, priemerného veku $33,5 \pm 6$ rokov, medzi nimi bola jedna 42-ročná žena. Všetkých bežcov sme vyšetrili pred maratónskym behom (42,195 km), tesne po jeho absolvovaní a 6 dní po ňom. Priemerná teplota vzduchu počas maratónskeho behu bola 18°C .

Okrem toho sme vyšetrili 20 dobre tréovaných bežcov, priemerného veku $44,7 \pm 10$ rokov. Medzi nimi boli dve ženy vo veku 38 a 43 rokov. Všetkých bežcov v tejto skupine sme vyšetrili pred 16-kilometrovým behom, tesne po ňom a 2 dni po ňom. Priemerná teplota vzduchu počas 16-kilometrového behu bola 17°C .

Pri vyšetrení funkčného renálneho nálezu boli použité štandardné spektrofotometrické metódy a rádioimunologická metóda. Morfológické vyšetrenie erytrocytov v močovom sedimente sa uskutočnilo použitím mikroskopu s fázovým kontrastom.

Štatistické spracovanie získaných výsledkov sa robilo párovým a nepárovým t-testom na Ústave lekárskej informatiky Lekárskej fakulty UPJŠ.

Výsledky a diskusia

Telesná hmotnosť a krvný tlak sa významne znížili u bežcov po oboch behoch, hodnoty hemoglobínu a hematokritu sa zvýšili, pravdepodobne ako následok dehydratácie (tab. 1). Pri chemickom vyšetrení moču sa zistila významná bielkovina u 9 bežcov po oboch behoch, významná hematúria bola prítomná u 9 bežcov po maratónskom behu, ale iba u 3 bežcov po 16-kilometrovom behu; leukocytyria sa zaznamenala u dvoch bežcov po maratónskom behu a u 4 bežcov po 16-kilometrovom behu a tranzitória glykozúria sa zistila u dvoch bežcov po oboch pretekoch, ktorá pri kontrolnom vyšetrení nebola prítomná (tab. 2). V močovom sedimente okrem erytrocytov a leukocytov boli prítomné hyalínové (u 7 bežcov po maratónskom behu a u 6 po 16-kilometrovom behu) a granulované valce (u 9 bežcov po maratónskom behu, ale iba u jedného

Tabuľka 1. Klinické a laboratórne ukazovatele pred (A), tesne po (B) a 2 – 6 dní (C) po maratónskom behu a 16-kilometrovom behu.

Beh	Telesná hmotnosť (kg)	Tlak krvi (kPa)	Hemoglobín (g/l)	Hematokrit
MB-A	73,2±5,7	18,7±2,0/11,7±1,33	150,4±5,5	0,45±0,03
MB-B	71,9±5,2 *	16,4±1,33/9,3±1,07 **	152,1±4,8 *	0,46±0,02
MB-C	75,3±4,8 ^b	17,6±1,5/11,3±1,33	151,1±4,5	0,45±0,04
16 km-A	74,1±2,6	16,2±2,2/9,7±0,9	150,2±9,9	0,44±0,02
16 km-B	72,7±2,5 *	14,7±2,0/9,3±1,4 **	152,3±8,7 *	0,45±0,02
16 km-C	74,1±2,8	16,4±2,2/10,9±1,2 ^b	145,4±11,9 ^b	0,44±0,03

MB – maratónsky beh, 16 km – 16-kilometrový beh; * p≤0,05, ** p≤0,01 vs pred behom;

^b p≤0,05, ^a p≤0,01 2–6 dní po behu (C) vs tesne po behu (B)

Tabuľka 2. Chemické vyšetrenie moču pred (A), tesne po (B) a 2 – 6 dní (C) po maratónskom behu a 16-kilometrovom behu.

Beh	pH	Merná hmotnosť (g/cm ³)	Bielkovina v moči (n) 0 st. 1+ 2+ 3+ 4+	Krv v moči (n) 0 st. 1+ 2+ 3+	Leukocyty v moči (n)	Glukóza v moči (n)
MB-A	5,4±0,5	1025±0,010	21 - - - -	17 3 1 - -	0	0
MB-B	5,1±0,2	1028±0,014	8 4 2 6 1 -	8 4 3 2 4	2	2
MB-C	5,3±0,2	1023±0,011	20 1 - - - -	19 2	0	0
16 km-A	6,1±0,4	1028±0,015	18 2 - - - -	19 1 - - -	2	0
16 km-B	5,5±0,5*	1020±0,015	3 8 2 2 4 1	14 3 3 - -	4	2
16 km-C	6,0±0,5 ^a	1022±0,010	16 1 - - - -	16 1 - - -	1	0

MB – maratónsky beh, 16 km – 16-kilometrový beh; * p≤0,05, ** p≤0,01 vs pred behom;

^b p≤0,05, ^a p≤0,01 2–6 dní po behu (C) vs tesne po behu (B)

Tabuľka 3. Močový sediment pred (A), tesne po (B) a 2 – 6 dní (C) po maratónskom behu a 16-kilometrovom behu.

Beh	Močový sediment					
	Erytrocyty (x/μl)	Leukocyty (x/μl)	Valce		Kryštály	
			hyalínové	granulované	oxaláty	uráty
			(n)		(n)	
MB-A	1-5 NG (n=4)	2-4 (n=4)	-	-	5	5
MB-B	1-60 NG (n=13)	4-45 (n=15)	7	9	10	5
MB-C	1-4 NG (n=2)	1-8 (n=6)	-	-	8	4
16km-A	2-5 NG (n=11)	3-30 (n=4)	-	-	2	3
16km-B	2-19 NG (n=17)	2-38 (n=19)	6	1	6	2
16km-C	2-6 NG (n=2)	1-25 (n=4)	-	-	3	1

MB – maratónsky beh, 16 km – 16-kilometrový beh; * p≤0,05, ** p≤0,01 vs pred behom;

^b p≤0,05, ^a p≤0,01 2 – 6 dní po behu (C) vs tesne po behu (B)

bežca po 16-kilometrovom behu), oxaláty a uráty (tab. 3). Erytrocytúria v močovom sedimente po behoch, vyšetrená mikroskopom s fázovým kontrastom, bola neglomerulová a bola spôsobená mikrotraumami v extrarenálnych močových cestách (2). Celková proteinúria a albuminúria sa významne zvýšili po oboch behoch, významnejšie boli po maratónskom behu. Pri kontrolnom vyšetrení sa významne nelíšili od východiskových hodnôt. Myoglobínúria, ktorá bola vyšetrená iba pri maratónskom behu, sa významne zvýšila po behu a bola zapríčinená rhabdomyolýzou (7) (tab. 4). Zvýšenie katalytickej aktivity kreatínkinázy a jej izoenzymu MB po oboch behoch bolo spôsobené rhabdomyolýzou priečne pruhovaných svalov, ale nie myokardu, o čom svedčilo zvýšenie myoglobínu v sére a moči po maratónskom behu (tab. 5) (1, 3, 7 – 9). Koncentrácie močoviny, kreatinínu a fosforu v sére sa zvýšili po oboch behoch. Na zvýšení hladín močoviny v sére sa uplatnila dehydratácia, ale na zvýšení hladín kreatinínu v sére prechodné zníženie glomerulovej filtrácie, o čom svedčí aj znížená glomerulová filtrácia vypočítaná podľa Cocrofta a Gaulta po oboch behoch (tab. 6) (10). Podľa Minglesa et al. sa po maratónskom behu zvýšili hladiny kreatinínu v sére o 41 %, kým cystatínu C iba o 21 %, pretože ten menej závisí od poškodenia svalov (11). U našich vyšetrených bežcov sme opäť nezistili po behoch prechodné zníženie hladín Na⁺ v sére v protiklade s niektorými literárnymi údajmi (12). Hladiny draslíka v sére sa významne znížili iba po maratónskom behu, ale boli v referenčnom rozsahu po oboch behoch. Na významnom zvýšení osmolality v sére sa zúčastňovali okrem močoviny aj iné osmoticky aktívne látky (7). Dlhotrvaťe behy nemali významný vplyv na koncentráciu vápnika v sére (tab. 8). Frakčné exkrécie osmoticky aktívnych látok sa významne znížili po oboch behoch okrem FE_K, ktorá sa významne zvýšila po maratónskom behu (2), pravdepodobne ako obranný mechanizmus na zabránenie hyperkaliémie v dôsledku rhabdomyolýzy, ale nevýznamne sa znížila po 16-kilometrovom behu (tab. 9).

Vyššie uvedené zmeny vo funkčnom renálnom náleze u bežcov po maratónskom behu a menej výrazné po 16-kilometrovom behu boli spôsobené dehydratáciou, mikrotraumami v extrarenálnych močových cestách, proteínovým katabolizmom, zníženou exkréciou osmoticky aktívnych látok do moču, rhabdomyolýzou, zvýšenou aktiváciou renín–angiotenzín–aldosterónového systému a inými príčinami. Pri kontrolných vyšetreniach funkčné renálne abnormality u bežcov už neboli prítomné 2 – 6 dní po maratónskom behu a po 16-kilometrovom behu. Vyšetrené ukazovatele boli v referenčnom rozsahu, alebo sa významne nelíšili od východiskových hodnôt (2).

Záver

Funkčné vyšetrenie obličiek u bežcov pred dlhotrvajúcimi behmi je potrebné uskutočniť z diagnostických, terapeutických, ale aj z prognostických dôvodov, aby bolo definitívne vylúčené preexistujúce poškodenie obličiek, ktoré môže byť akcentované ďalšími funkčnými poruchami počas pretekov.*

*Práca bola prednesená na 33. kongrese Českej nefrologickej spoločnosti 12. júna 2010 v Prahe.

Literatúra

1. Neviackas, J.A., Bauer, J.H.: Renal function abnormalities induced by marathon running. *South Med. J.*, 74, 1981, s. 1457 – 1460.
2. Mydlík, M., Derzsiová, K., Bohuš, B.: Zmeny vo funkčnom renálnom náleze po maratónskom behu, po 100-kilometrovom behu a po 24-hodinovom dlhotrvajúcom behu. *Vnitř. Lék.*, 55, 2009, Suppl. 1, s. S103 – S107.
3. Irving, R.A., Noakes, T.D., Irving, G.A. et al.: The immediate delayed effects of marathon running on renal function. *J. Urol.*, 136, 1986, s. 1176 – 1180.
4. Lijnen, P., Hespel, P., Fagard, R. et al.: Erythrocyte, plasma and urinary magnesium in men before and after a marathon. *Eur. J. Appl. Physiol.*, 58, 1988, s. 252 – 256.
5. Reid, S.A., Speedy, D.B., Thompson, J.M.D. et al.: Study of hematological and biochemical parameters in runners completing a standard marathon. *Clin. J. Sport Med.*, 14, 2004, s. 344 – 353.

Tabuľka 4. Laboratórne ukazovatele pred (A), tesne po (B) a 2 – 6 dní (C) po maratónskom behu a 16-kilometrovom behu.

Beh	Celková proteínúria (g/l)	Albuminúria (g/l)	Myoglobínúria (mg/l)	Erytrocytúria	
				G	NG
				(%)	
MB-A	0,250±0,40	0,12±0,09	1,3±0,3	-	
MB-B	2,787±0,64 **	1,79±0,45 **	3,2±0,8 *	9,6±0,02	90,4±3,0
MB-C	0,241±0,07 ^a	0,08±0,23 ^a	0,5±0,1 ^a	-	
16 km-A	0,033±0,03	0,014±0,05	-	-	
16 km-B	1,145±1,50 **	0,751±0,15 **	-	0	100,0
16 km-C	0,068±0,05 ^a	0,041±0,04 ^a	-	0	100,0

MB – maratónsky beh, 16 km – 16-kilometrový beh; * p≤0,05, ** p≤0,01 vs pred behom; ^b p≤0,05, ^a p≤0,01 2 – 6 dní po behu (C) vs tesne po behu (B); G - glomerulová erytrocytúria, NG – neglomerulová erytrocytúria

Tabuľka 5. Laboratórne ukazovatele pred (A), tesne po (B) a 2 – 6 dní (C) po maratónskom behu a 16-kilometrovom behu.

Beh	CK v sére (μkat/l)	CK MB v sére (μkat/l)	Myoglobín v sére (nmol/l)
MB-A	1,2±0,3	0,10±0,03	3,1±0,8
MB-B	4,8±2,2 **	0,26±0,09 **	16,8±2,2 **
MB-C	2,4±1,2 ^a	0,13±0,07 ^a	3,2±1,1 ^a
16km-A	2,7±1,7	0,11±0,02	-
16km-B	5,2±5,0 *	0,23±0,12 **	-
16km-C	3,5±1,9 ^b	0,15±0,10 ^b	-

MB – maratónsky beh, 16 km – 16-kilometrový beh; * p≤0,05, ** p≤0,01 vs pred behom; ^b p≤0,05, ^a p≤0,01 2 – 6 dní po behu (C) vs tesne po behu (B); CK – kreatínkináza, CK MB – izoenzym MB kreatínkinázy

Tabuľka 6. Laboratórne ukazovatele pred (A), tesne po (B) a 2 – 6 dní (C) po maratónskom behu a 16-kilometrovom behu.

Beh	Močovina v sére (mmol/l)	Kreatinín v sére (μmol/l)	GF kalkulovaná (ml/s)
MB-A	6,2±1,1	93,4±10	1,71±0,3
MB-B	8,3±2,1 **	111,3±15 **	1,40±0,4 **
MB-C	6,6±0,9 ^a	103,0±11 ^a	1,59±0,3 ^b
16km-A	5,3±1,2	87,4±7,7	1,65±0,4
16km-B	5,9±1,3 **	112,1±8,8 **	1,26±0,3 **
16km-C	5,9±1,2	90,3±6,7 ^a	1,60±0,4 ^a

MB – maratónsky beh, 16 km – 16-kilometrový beh; * p≤0,05, ** p≤0,01 vs pred behom; ^b p≤0,05, ^a p≤0,01 2 – 6 dní po behu (C) vs tesne po behu (B)

Tabuľka 7. Laboratórne ukazovatele pred (A), tesne po (B) a 2 – 6 dní (C) po maratónskom behu a 16-kilometrovom behu.

Beh	Na ⁺ v sére (mmol/l)	K ⁺ v sére (mmol/l)	Mg ²⁺ v sére (mmol/l)	Cl ⁻ v sére (mmol/l)	Osmolalita v sére (mmol/kg)
MB-A	144,4±2,1	4,38±0,30	0,84±0,10	100,6±2,1	287,5±10,1
MB-B	147,6±2,8**	4,10±0,24*	0,72±0,14*	99,4±1,5	300,0±13,0**
MB-C	142,9±3,9	4,14±0,15	0,77±0,15	103,2±1,8 ^a	284,7±8,5 ^a
16km-A	138,9±1,3	4,31±0,27	0,89±0,07	-	298,1±3,9
16km-B	140,9±1,6*	4,44±0,38	0,83±0,23	-	307,0±5,7**
16km-C	140,5±3,0	4,53±0,36	0,86±0,08	-	291,1±5,0 ^a

MB – maratónsky beh, 16 km – 16-kilometrový beh; * p≤0,05, ** p≤0,01 vs pred behom;

^b p≤0,05, ^a p≤0,01 2 – 6 dní po behu (C) vs tesne po behu (B)

Tabuľka 8. Laboratórne ukazovatele pred (A), tesne po (B) a 2 – 6 dní (C) po maratónskom behu a 16-kilometrovom behu.

Beh	Vápnik v sére (mmol/l)	Fosfor v sére (mmol/l)	FE _{Ca} (%)	FE _P (%)
MB-A	2,41±0,14	1,18±0,08	1,58±1,1	15,8±6,5
MB-B	2,41±0,05	1,43±0,10 **	0,83±0,5 **	9,9±5,5 **
MB-C	2,31±0,08	1,16±0,08 ^a	1,66±0,9 ^a	18,1±8,3 ^a
16km-A	2,23±0,09	1,02±0,18	1,12±0,9	16,7±14,3
16km-B	2,31±0,10	1,52±0,30 **	0,34±0,3 **	14,5±7,8 *
16km-C	2,27±0,09	0,99±0,12 ^a	1,33±0,7 ^a	11,4±5,6

MB – maratónsky beh, 16km – 16-kilometrový beh; * p≤0,05, ** p≤0,01 vs pred behom;

^b p≤0,05, ^a p≤0,01 2 – 6 dní po behu (C) vs tesne po behu (B)

Tabuľka 9. Laboratórne ukazovatele pred (A), tesne po (B) a 2 – 6 dní (C) po maratónskom behu a 16-kilometrovom behu

Beh	FE _{Na} (%)	FE _K (%)	FE _{Mg} (%)	FE _{Cl} (%)	FE _{OSM} (%)	FE _{H₂O} (%)
MB-A	1,16±0,3	10,6±2,0	3,3±1,3	1,6±0,2	2,5±0,4	0,8±0,2
MB-B	0,34±0,1**	18,9±4,1**	0,7±0,5**	0,7±0,1**	1,6±0,3**	0,6±0,1**
MB-C	1,16±0,2 ^a	13,5±3,2 ^b	3,9±1,2 ^a	1,5±0,2 ^a	2,9±0,6 ^a	0,9±0,3 ^a
16km-A	1,25±0,6	18,1±9,1	3,5±1,4	-	2,8±0,9	1,7±1,3
16km-B	0,78±0,5**	15,6±6,5	4,4±3,0	-	2,0±1,0**	1,3±0,8**
16km-C	1,10±0,6 ^a	14,2±7,4	3,7±1,5	-	2,7±0,8 ^a	1,3±0,9

MB – maratónsky beh, 16km – 16-kilometrový beh; * p≤0,05, ** p≤0,01 vs pred behom;

^b p≤0,05, ^a p≤0,01 2 – 6 dní po behu (C) vs tesne po behu (B)

6. Myhre, L.G., Hartung, G.H., Nunneley, S.A.: Plasma volume changes in middle-aged male and female subjects during marathon running. Clin. J. Sport Med., 5, 1985, s. 559 – 563.

7. Nelson, P.B., Ellis, D., Fu, F. et al.: Fluid and electrolyte balance during a cool weather marathon. Am. J. Sport Med., 17, 1989, s. 770 – 772.

8. Apple, F.S.: The creatine kinase system in the serum of runners following a doubling of training mile age. Clin. Physiol., 12, 1992, s. 419 – 424.

9. Clarkson, P.M.: Exertional rhabdomyolysis and acute renal failure in marathon runners. Sport Med., 37, 2007, s. 361 – 363.

10. Lippi, G., Schena, F., Salvagno, G.L. et al.: Acute variation of estimated glomerular filtration rate following a half-marathon run. Int. J. Sport Med., 29, 2008, s. 948 – 951.

11. Mingels, A., Jacobs, L., Kleijnen, V. et al.: Cystatin C a marker for renal function after exercise. Int. J. Sport Med., 30, 2009, s. 668 – 671.

12. Meinders, A.J., Meinders, A.E.: Hyponatraemia during a long-distance run: Due to excessive fluid intake. Ned. Tijdschr. Geneesk., 151, 2007, s. 581 – 587.

Do redakcie došlo 20. 9. 2010.

Adresa autora: Prof. MUDr. M. Mydlík, DrSc., IV. interná klinika, Univerzitná nemocnica L. Pasteura a LF UPJŠ, Rastislavova 43, 041 90 Košice
e-mail: k.dersiziova@fnlp.sk

Kontinuálne vzdelávanie

Dvakrát šesť rokov kontinuálneho medicínskeho vzdelávania na Slovensku

Krištúfek Peter, Gajdošík Ján

Slovenská lekárska spoločnosť, Bratislava,
Slovenská akreditačná komisia pre kontinuálne medicínske vzdelávanie, Bratislava

Súhrn

Kontinuálne medicínske vzdelávanie (CME) je dôležitou súčasťou súčasnej medicínskej praxe. Po pregraduálnom a postgraduálnom vzdelávaní by každý praktický lekár a špecialista mal pokračovať v CME tak, aby si udržiaval, rozvíjal a zvyšoval svoje vedomosti a odborné zručnosti. V máji 2004 bola na základe dohody štatutárnych zástupcov Slovenskej zdravotníckej univerzity, Asociácie lekárske fakúlt, Slovenskej lekárskej spoločnosti, Slovenskej lekárskej komory a Asociácie súkromných lekárov založená Slovenská akreditačná rada pre kontinuálne medicínske vzdelávanie (SACCME) ako nezisková a mimovládna organizácia. V období 2004 – 2009 sa počet akreditovaných podujatí (vzdelávacích stretnutí, kongresov a konferencií) postupne zvyšoval zo 133 na 938, vrátane autodidaktických testov v medicínskych časopisoch. Pre časť vzdelávacích podujatí prideliť kredity priamo Slovenská lekárska komora (SLK). Od začiatku roka 2009 by mali byť všetky kredity získané lekármi prenášané ročne do databázy SLK, ktorá je zo zákona zodpovedná za kontrolu procesu CME. Konečným cieľom je, aby si lekári mohli zadaním svojho registračného čísla skontrolovať splnenie limitu kreditov CME odporúčaných Európskou akreditačnou radou pri únii európskych medicínskych špecialistov.

Kľúčové slová: kontinuálne medicínske vzdelávanie, Slovenská akreditačná rada pre kontinuálne medicínske vzdelávanie, počet akreditovaných podujatí.

Medicínska profesia má požiadavku sústavného vzdelávania zakotvenú už od čias Hippokrata, ktorý okrem iného žiada vo svojej prísahe udržiavať medicínske znalosti a zručnosti na úrovni doby. Podľa expertov je pri dnešnom, stále rýchlejšom náraste odborných poznatkov takmer polovica lekárskeho činnosti už po piatich rokoch zastaraná. Kontinuálny profesijný rozvoj (CPD), ktorý sa začína prijatím na štúdium medicíny a pokračuje atestáciami so získaním príslušných certifikátov, či licencií, by preto mal pokračovať nepretržitým (kontinuálnym) vzdelávaním (CME) (1). Najdlhším obdobím v kariére lekára je prax po získaní špecializácie (30, u nás až 40 rokov), kedy by mal tak praktický lekár, ako aj špecialista v ambulantnej, či v nemocničnej starostlivosti poskytovať svojim pacientom čo najkvalitnejšie služby.

V nedávnej minulosti bolo CME – ako morálny a etický aspekt – ponechané na rozhodnutí lekára. V súčasnom explozívnom raste diagnostických

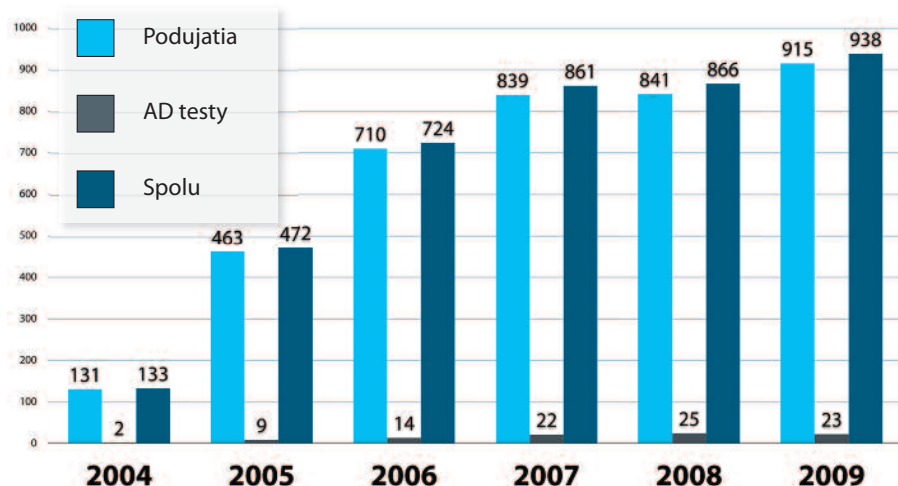
a liečebných metód a možnosti migrácie lekárov sa vo svete dostáva do popredia otázka nielen udržania, ale aj zvyšovania kvality a predovšetkým menej populárna požiadavka kontroly CME (2). Postgraduálne a kontinuálne vzdelávanie sa prekrývajú v období, keď lekár po poslednej atestácii zvyšuje svoju odbornosť získaním certifikátov, po kontrole získaných kreditov a po záverečnom pohovore, alebo skúške. Preto je logická aj požiadavka kontroly pri udržiavaní vedomostí v rámci CME.

Výsledky

Na Slovensku sa problematika CME dostáva do popredia od roku 1990 so vznikom súkromných zdravotníckych služieb, ale prvé konkrétne realizačné kroky uskutočnila Slovenská lekárska komora (SLK) a Asociácia súkromných lekárov (ASL) spolu so Slovenskou lekárskou spoločnosťou (SLS) roku 1997. Pri určení zodpovednosti pôsobila SLS ako edukačná inštitúcia s dlhodobou tradíciou a skúsenosťami v neinštitucionálnom vzdelávaní a ako garant odbornosti podujatí, SLK ako riadiaci a kontrolný orgán, vzhľadom na legislatívu a na svoju regionálnu štruktúru. Logickým vyústením snáh bolo založenie Slovenskej akreditačnej rady pre CME (SACCME), ktorá sa skladala zo zástupcov SLK, SLS, SZU, Asociácie lekárske fakúlt (ALF) a z ASL. Pretože SACCME vznikla v spolupráci a po dohode s Európskou akreditačnou radou (EACCME), bolo symbolické, že sa nám ju podarilo založiť v období nášho vstupu do EÚ – v máji 2004.

V posledných šiestich rokoch boli

Obrázok 1. Počet podujatí s pridelenými kreditmi SACCME a počet kreditovaných autodidaktických (AD) testov.



Tabuľka 1. Odborné zameranie podujatí, ktorým boli roku 2009 pridelené kredity SACCME.

Vnútorné lekárstvo	501	Pediatrická infektológia	14
Všeobecné lekárstvo	485	Pediatrická nefrológia	14
Kardiológia	383	Lekárska genetika	13
Oftalmológia	116	Pediatrická endokrinológia	13
Diabetológia	115	Pediatrická urgentná medicína	13
Geriatra	110	Plastická chirurgia	12
Všeobecná pediatria	99	Úrazová chirurgia	12
Dermatovenerológia	99	Pediatrická	
Klinická imunológia		imunológia a alergológia	12
a alergológia	98	Posudkové lekárstvo	12
Gynekológia a pôrodnictvo	95	Detská psychiatria	10
Psychiatria	89	Algeziológia	9
Neurológia	81	Andrológia	9
Všeobecná chirurgia	77	Neonatológia	9
Gastroenterológia	76	Revízne lekárstvo	9
Nefrológia	72	Klinická mikrobiológia	8
Pneumológia a ftizeológia	66	Služby zdravia pri práci	8
Anestézia a intenzívna medicína	55	Gastroenterologická chirurgia	7
Otorinolaryngológia	54	Mamológia	7
Urológia	50	Reprodukčná medicína	7
Ortopédia	46	Gynekologická urológia	6
Všeobecná starostlivosť		Pediatrická neurológia	6
o deti a dorast	42	Detská chirurgia	5
Verejné zdravotníctvo	41	Klinická biochémia	5
Epidemiológia	39	Pracovné lekárstvo	5
Patologická anatómia	38	Pediatrická hematológia a onkológia	5
Endokrinológia	37	Pediatrická otorinolaryngológia	5
Klinická onkológia	36	Psychiatrická sexuológia	5
Preventívne pracovné lekárstvo		Hrudníková chirurgia	4
a toxikológia	32	Klinická farmakológia	4
Angiológia	31	Ortopedická protetika	4
Infektológia	29	Pediatrická anestéziológia	4
Reumatológia	29	Neurochirurgia	3
Onkológia v gynekológii	29	Gynekologická sexuológia	3
Výchova k zdraviu	29	Klinické pracovné lekárstvo	3
Hygiena výživy	28	Paliatívna medicína	3
Hygiena detí a mládeže	26	Pediatrická intenzívna medicína	3
Hygiena ŽP	26	Ultrazvuk v gynekológii	3
Hematológia a transfúziológia	24	Maxilofaciálna chirurgia	2
Hepatológia	24	Medicína drogových závislostí	2
Pediatrická pneumológia		Pediatrická gastroenterológia	2
a ftizeológia	23	Pediatrická reumatológia	2
Kardiochirurgia	22	Telovýchovné lekárstvo	2
Onkológia v chirurgii	22	Zdravotnícka ekológia	2
Neuropsychiatria	19	Nukleárna medicína	1
Gerontopsychiatria	19	Tropická medicína	1
Cievna chirurgia	18	Akupunktúra	1
Laboratórna medicína	18	Materno-fetálna medicína	1
Radiačná onkológia	18	Medicínska informatika	1
Rádiológia	18	Ochrana zdravia pred ionizačným	
Súdne lekárstvo	16	žiarením	1
Fyziatria, balneológia		Pediatrická kardiológia	1
a liečebná rehabilitácia	15	Pediatrická oftalmológia	1
Onkológia v urológii	15	SPOLU	3824

v spolupráci s MZ SR postupne upravené hlavné zásady a kritériá pridelenia kreditov tak, aby boli v súlade s EACCME. Základným pravidlom je, že do vzdelávania sa počíta iba dĺžka odbornej (vzdelávacej) prednášky a vyhra-

denej diskusie, ak táto nie je prezentáciou farmaceutického výrobku alebo prístroja. Za adekvátne urziavanie a obnovenie odbornej spôsobilosti sa považuje dosiahnutie 250 kreditov za 5 rokov (priemerne 50 kreditov za rok).

Z nich 100 kreditov predstavuje tzv. ne-merateľnú zložku (ktorá sa prisudzuje za samostatné štúdium a výkon praxe a zostávajúcich 150 kreditov predstavuje merateľnú zložku, ktorú účastník CME procesu získava aktívnou alebo pasívnou účasťou na odborných podujatiach, publikáciami, stážami doma, či v zahraničí, alebo vedecko-výskumnou činnosťou (3).

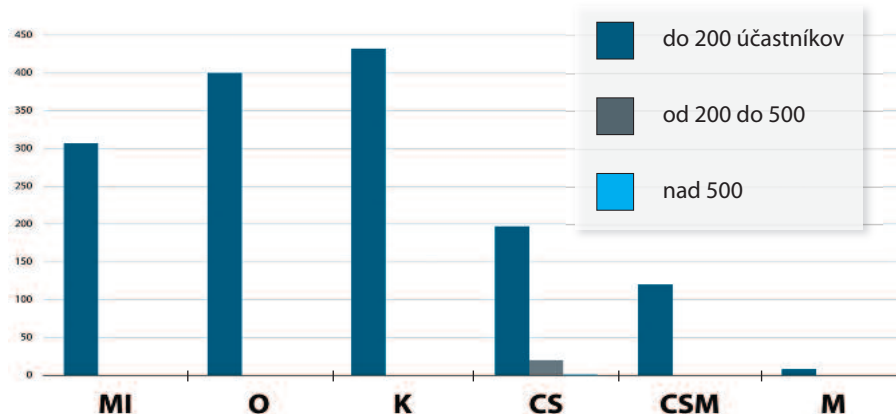
Na obrázku 1 uvádzame postupný vzostup počtu podujatí, ktorým boli od roku 2004 do roku 2009 pridelené kredity SACCME.

Počet autodidaktických testov, ktoré majú lekári možnosť absolvovať po prečítaní publikácií vo vybraných odborných časopisoch, alebo v súborných publikáciách, zostáva posledné 3 roky prakticky na rovnakej úrovni. Dominuje počet podujatí na miestnej (MI), okresnej (O) a krajskej úrovni (K), ktorý je vyšší ako počet celoslovenských (CS), resp. medzinárodných (M) a celoslovenských podujatí s medzinárodnou aktivitou (CSM). Naše výsledky poukazujú na fakt, že vzdelávacie aktivity sa dostávajú bližšie k účastníkom vzdelávania a dominujú akcie, ktoré majú menej ako 200 účastníkov (obr. 2). Od minulého roka sa na stránke **www.saccme.sk** objavuje mesiac vopred denne aktualizovaný zoznam podujatí a počet kreditov CME, ktoré môže získať účastník podujatia. Účastník vzdelávania má tak možnosť vybrať si podujatie podľa svojho zamerania aj podľa miesta bydliska.

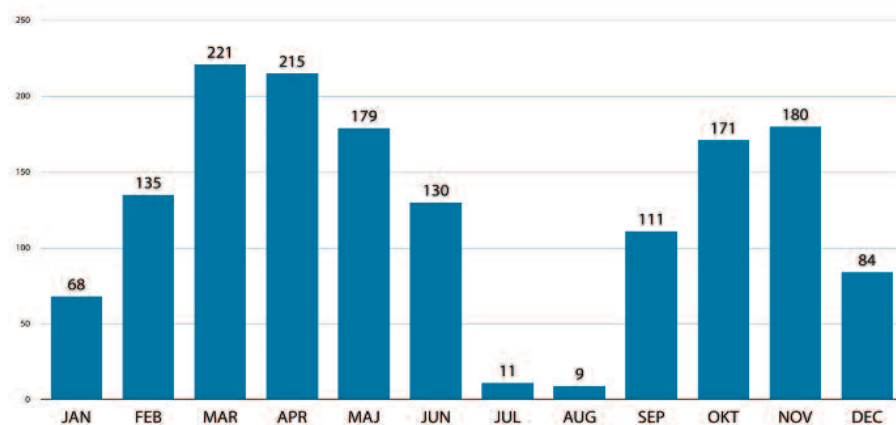
Najväčší počet vzdelávacích podujatí je orientovaný na témy z oblasti vnútorného a všeobecného praktického lekárstva, kardiológie, oftalmológie, diabetológie a geriatrickej (tab. 1). V tabuľke 1 sú použité údaje, ktoré poskytujú organizátori podujatí v žiadosti o pridelenie kreditov pre väčšinou polytematické podujatia týkajúce sa viacerých špecializácií, resp. subšpecializácií (podľa Sústavy špecializačných odborov v kategórii lekár, Nariadenie vlády SR č. 322/2006 Z.z., príloha 1).

Na obrázku 3 uvádzame počty vzdelávacích podujatí podľa termínov ich konania roku 2009. V súlade so zahraničím je zreteľná koncentrácia podujatí na február až jún a na september až november.

Obrázok 2. Prehľad podľa úrovni podujatí za rok 2009. MI – miestna, O – okresná, CS – celoslovenská úroveň, CSM – celoslovenská s medzinárodnou účasťou, M – medzinárodné podujatie.



Obrázok 3. Kreditované podujatia podľa termínov konania roku 2009.



Záver

Našou snahou je vytvoriť také prostredie, aby sústavné (SV), alebo kontinuálne vzdelávanie CME spĺňalo požiadavky, ktorými sú najmä:

1. Cielový edukačný charakter (podľa profesii).
2. Adekvátna odborná úroveň (často sú prínosnejšie prezentácie lokálnych expertov, ako pedagógov,

neoboznámených s konkrétnymi problémami v praxi).

3. Eliminovanie konfliktu záujmov (nezávislosť od firemných záujmov).
4. Všeobecná dostupnosť, predovšetkým pre lekárov pracujúcich ďaleko od centier.
5. Dostatočný počet akceptovateľných akcií.

Sme si vedomí toho, že dosiahnutie uvedených požiadaviek závisí nielen od nastavených pravidiel, ale aj od individuality a etickej výbavy účastníkov vzdelávania, pri ktorej akékoľvek kontrolné mechanizmy môžu pôsobiť skôr demotivujúco. Počas prvých šiestich rokov (1997 – 2004, pred založením SACCME) prevládala viac živelná snaha o hodnotenie podujatí pomocou bodov, od nášho vstupu do EÚ a založenia SACCME roku 2004 sa pridelenie kreditov stalo postupne tak pre organizátorov, ako aj pre garantov podujatí prostriedkom na zvyšovanie kvality a zvyšovania záujmu a atraktivity pre účastníkov vzdelávania. Pevne veríme, že tento proces bude pokračovať. Za mimoriadne dôležitú považujeme úpravu vzťahu medzi organizátormi podujatí a sponzorujúcimi firmami, bez ktorých by väčšinu podujatí nebolo možné organizovať. Sme úprimne radi, že väčšina predstaviteľov farmaceutických a prístrojových výrobcov v súlade s trendom CMI vo svete má snahu nie diktovať podmienky, ale spolupracovať na zvyšovaní kvality vedecko-vzdelávacích podujatí.

Literatúra

1. Harvey, L.: Continuing Medical Education and Professional Development in Europe. UEMS, Brussels, 2008, 74 s.
2. Fras, Z., Destrebecq, F. et al.: Building on solid foundations to improve specialist healthcare for European citizens. UEMS, Brussels, 2008, 72 s.
3. Gajdošík, J.: Kontinuálne medicínske vzdelávanie (CME) v SR. Bratislava. SACCME, 2008, 7 s.

Do redakcie došlo 15. 9. 2010.

Adresa autora: Prof. MUDr. P. Krištúfek, CSC., SLS – Dom zdravotníkov, Cukrová 3, 813 22 Bratislava, Slovensko

Prehľadová práca

Reforma zdravotníctva a jej implementácia do ošetrovateľstva v Slovenskej republike

Hulková Viera

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, Bratislava, ProCare, a.s., Bratislava

Súhrn

Predmetom práce je reforma zdravotníctva v rokoch 2004 – 2006 a jej implementácia do ošetrovateľstva. Cieľom práce bolo analyzovať stav zmien v ošetrovateľskej starostlivosti v zdravotníckych zariadeniach v SR. Výsledky výskumu mali potvrdiť alebo vyvrátiť nastolené hypotézy. Objektom skúmania boli sestry pracujúce vo FN, NsP, ADOS a PLK. Výskum bol realizovaný prostredníctvom dotazníka, ktorý bol distribuovaný 1000 respondentom. Vyplnený dotazník vrátilo 777 respondentov, ktorí tvoria reprezentatívnu vzorku. Legislatívne zmeny ovplyvnili výkon povolania sestry v SR. Práca obsahuje porovnanie týchto zmien. Sestry ako najpočetnejšia skupina zdravotníckych pracovníkov môžu významným spôsobom ovplyvniť funkčnosť nového systému poskytovania zdravotnej starostlivosti.

Kľúčové slová: reforma zdravotníctva, národný plán rozvoja ošetrovateľstva, ošetrovateľská starostlivosť, sesterská diagnóza, štandardy v ošetrovateľstve, ošetrovateľstvo.

Úvod

Reforma zdravotníctva spôsobila zmeny vo všetkých oblastiach zdravotnej starostlivosti.

Odo dňa nadobudnutia účinnosti právnych predpisov, ktoré významne zasahujú a ovplyvňujú ošetrovateľskú starostlivosť, uplynulo už 5 rokov, čo je pomerne dlhá doba na posúdenie dopadu zmien do ošetrovateľskej praxe. Slovenské ošetrovateľstvo tak rekapituluje, čo priniesla implementácia týchto právnych predpisov.

Ciele výskumu

1. Zistiť a posúdiť dopad reformy zdravotníctva na ošetrovateľstvo v SR a na základe získaných údajov vypracovať dopadovú štúdiu reformy zdravotníctva na ošetrovateľstvo v SR.
2. Zistiť, či sú legislatívne zmeny pre ošetrovateľskú prax prínosom a ak áno, tak v čom.
3. Zistiť, ako chápu a vnímajú tieto zmeny sestry – manažérky a sestry pri posteli chorého a či je v ich vnímaní rozdiel.

4. Zistiť, do akej miery sa sestry so zmenami stotožňujú, ako ich akceptujú, v čom vidia prínos reformy, čo tieto zmeny priniesli do praxe.

5. Zistiť, aký dopad mali legislatívne zmeny na fungovanie, prevádzku a budúcnosť jednotlivých typov zdravotníckych zariadení.

6. Zistiť úroveň právneho vedomia sestier, názory sestier na právne normy súvisiace s reformou zdravotníctva a názory na potrebu vedomostí právnych noriem v práci sestier.

7. Zistiť, odkiaľ získavajú sestry poznatky o jednotlivých právnych normách vzťahujúcich sa k výkonu ich profesie.

8. Porovnať získané údaje s empirickým šetrením dopadu legislatívnych zmien v ČR a literárnymi zdrojmi.

Pracovné hypotézy

Hypotéza 1: Väčšina sestier si uvedomuje význam a dôležitosť potreby poznať platné právne normy v zdravotníctve.

Hypotéza 2: Väčšina sestier získava naj-

viac informácií o právnych normách vzťahujúcich sa k výkonu ich profesie na svojom pracovisku.

Hypotéza 3: Väčšina sestier pozitívne vníma legislatívne zmeny v ošetrovateľskej praxi.

Hypotéza 4: Právne vedomie väčšiny sestier je nedostatočné.

Hypotéza 5: Väčšina sestier uplatňuje v praxi ošetrovateľské štandardy.

Hypotéza 6: Sestry manažérky vnímajú legislatívne zmeny v ošetrovateľstve pozitívnejšie ako sestry pri posteli chorého.

Hypotéza 7: Dopad legislatívnych zmien je negatívnejší v NsP v porovnaní s ostatnými typmi zdravotníckych zariadení.

Hypotéza 8: Väčšina sestier sa stotožňuje s tým, že reforma zdravotníctva z roku 2004 priniesla významné zmeny pre ošetrovateľskú prax.

Materiál a metódy

Metódou výskumu bol dotazník so štruktúrovanými otázkami. Súbor respondentov tvorilo 1000 sestier z vybraných 42 zdravotníckych zariadení v SR: FN, NsP, ADOS, PLK a špecializované ústavy. Najväčšie zastúpenie mali ADOS v počte 13, NsP 9 a PLK 7. Zastúpené boli všetky kraje Slovenska, pričom najväčšie zastúpenie zdravotníckych zariadení bolo zo západného Slovenska, potom z východného a najmenej zo stredného Slovenska.

Výskum sa realizoval roku 2009, teda po piatich rokoch aplikácie reformných právnych predpisov do praxe s cieľom zistiť a posúdiť dopad reformy zdravotníctva na ošetrovateľstvo v SR a na základe získaných údajov vypracovať dopadovú štúdiu reformy zdravotníctva na ošetrovateľstvo v SR.

Celkovo na dotazník odpovedalo 777 sestier, čo je 77,7% návratnosť. Výsledky výskumu boli spracované štatistickou metódou (deskriptívna štatistika pre kvalitatívne znaky počty a percentá, pre kvantitatívne – vek a počet odpracovaných rokov – priemer, smerodajná odchýlka). Na zistenie vzťahu medzi kvalitatívnymi znakmi sa použil chí-kvadrátový test v kontingenčných tabuľkách a štatistický program SPSS 16.0. Všetky testy sa robili na hladine významnosti $\alpha = 0,05$.

Výsledky a diskusia

V empirickej časti práce sme mapovali subjektívne vnímanie sestier v súvislosti s novonastavenými požiadavkami a povinnosťami, ktoré vyplývajú zo zmenenej legislatívy. Analyzovali sme súčasný stav naplňovania a uplatňovania právnych predpisov v praxi, zhodnotili sme akceptovateľnosť a prínos týchto nových podmienok pre sestry a pre ošetrovateľskú prax.

Jedným z cieľov práce bolo aj vyhodnotenie, či bola implementácia legislatívnych zmien do ošetrovateľskej praxe prínosom alebo nie. Chceli sme zistiť, či zmeny, ktoré súvisia s prijatím týchto predpisov, prispeli k zvýšeniu kvality ošetrovateľskej starostlivosti a či priniesli sestrám zmenu podmienok pre výkon ich povolania.

Distribúciu dotazníkov zabezpečovali manažérky ošetrovateľstva v jednotlivých zdravotníckych zariadeniach, pričom respondentov vyberali tak, aby vo výskumnom súbore boli zastúpené aj sestry manažérky, aj sestry pri posteli chorého.

V rámci analýzy demografických údajov možno konštatovať, že na výskume sa zúčastnilo 777 sestier vo veku od 22 do 65 rokov, pričom tieto čísla udávajú vek najmladšej a najstaršej respondentky. Priemerný vek respondentov vo výskumnej vzorke bol 39,33 roka.

Skupinu respondentov tvorilo 10,9 % sestier s VŠ vzdelaním II. stupňa, 18,9 % sestier s VŠ vzdelaním I. stupňa, 19,2 % sestier v vyššom odbornom vzdelaní, 23,6 % sestier so stredoškolským vzdelaním a po absolvovaní špecializačného štúdia a rovnaké zastúpenie mali sestry so stredoškolským vzdelaním (23,6 %). Na výskume sa zúčastnilo aj 8 sestier s titulom PhDr., prípadne PhD. a docent (tab. 1).

Priemerný počet rokov praxe vo vzorke respondentov bol 19,30 roka, pričom najdlhší počet odpracovaných rokov bol 45. Z hľadiska pracovného uplatnenia 56,50 % sestier pracuje v nemocniciach, 18,53 % sestier v špecializovaných ústavoch, 13,9 % sestier na poliklinikách. Podľa pracovného zaradenia možno skonštatovať, že na jednotlivé položky odpovedalo 6 námestníčok pre ošetrovateľskú starostlivosť, 15 manažérok ADOS, 5 hlavných sestier polikliník, 69 vedúcich sestier oddelení, 48 staničných sestier, 454 sestier

Tabuľka 1. Dosiahnuté vzdelanie respondentov.

Dosiahnuté vzdelanie	Frequency	%	Valid %	Cumulative percent
Valid	3	0,4	0,4	0,4
vysokoškolské vzdelanie II. stupňa (Mgr.)	85	10,9	10,9	11,3
vysokoškolské vzdelanie I. stupňa (Bc.)	147	18,9	18,9	30,2
vyššie odborné vzdelanie	149	19,2	19,2	49,4
úplné stredné odborné vzdelanie + špecializácia	183	23,6	23,6	73,0
úplné stredné odborné vzdelanie	202	26,0	26,0	99,0
iné	8	1,0	1,0	100,0
Total	777	100,0	100,0	

Tabuľka 2. Pracovná pozícia respondentov.

Pracovná pozícia	Frequency	%	Valid %	Cumulative percent
a námestníčka pre ošetrovateľskú starostlivosť	6	0,77	0,8	0,8
b manažérka ADOS	15	1,93	1,9	2,7
c hlavná sestra polikliniky	5	0,64	0,6	3,3
d vedúca sestra oddelenia	69	8,88	8,9	12,2
e staničná sestra (manažérka zmeny)	48	6,17	6,2	18,4
f sestra pri posteli	454	58,40	58,4	76,8
g sestra v ADOS	39	5,02	5,0	81,9
h sestra v ambulancii	110	14,15	14,2	96,0
i Iné	31	3,99	4,0	100,0
Total	777	100	100	

Tabuľka 3. Akceptovanie kompetencií sestry v súlade s vyhláškou MZ SR č. 364/2005 Z. z.

Akceptovanie kompetencií sestry	Frequency	%	Valid %	Cumulative percent
a áno	261	33,59	33,6	33,7
b skôr áno	364	46,85	46,8	80,6
c nie	36	4,63	4,6	85,2
d skôr nie	82	10,55	10,6	95,8
e iná odpoveď	33	4,25	4,2	100,0
Total	777	100	100	

Tabuľka 4. Zmeny, ktoré súvisia s prijatím právnych predpisov, prispeli k zvýšeniu kvality poskytovanej ošetrovateľskej starostlivosti.

Názor na kvalitu poskytovanej ošetrovateľskej starostlivosti	Frequency	%	Valid %	Cumulative percent
a súhlasím	284	36,55	36,6	36,6
b nesúhlasím	183	23,55	23,6	60,1
c neviem posúdiť	282	36,30	36,3	96,4
d iná odpoveď	28	3,60	3,6	100,0
Total	777	100	100	

pri posteli chorého, 39 sestier pracujúcich v ADOS, 110 sestier pracujúcich v ambulanciách a 31 sestier uviedlo inú pracovnú pozíciu (najčastejšie sestry – inštrumentárky). Celkovo sa teda na výskume zúčastnilo 143 sestier v riadiacej pozícii a 634 sestier (tab. 2).

Na základe poznatkov z odbornej literatúry, právnych predpisov a dvadsaťročnej praktickej skúsenosti sme určili osem cieľov výskumu (pozri hypotézy), na ktoré sme sa snažili cielene odpovedať.

Po zhrnutí výstupov a faktov, ktoré sme zistili analýzou odpovedí, možno konštatovať, že dopad reformy zdravotníctva na ošetrovatelstvo v SR je pozitívny. 51,48 % sestier vníma legislatívne zmeny v ošetrovatelstve ako prínosné. Za najväčší prínos legislatívnych zmien respondentky považujú zvýšenie kompetencií sestier, právnu ochranu sestier a zlepšenie statusu sestier. Potešujúcim zistením sú odpovede uvádzajúce zvýšenie kvality poskytovanej ošetrovateľskej starostlivosti a zavedenie štandardov v ošetrovatelstve do praxe. Pozitívne vnímajú sestry aj vysokoškolské vzdelávanie a samostatnosť sestier. Pozitívne alebo čiastočne pozitívne hodnotilo dopad legislatívnych zmien v ošetrovatelstve na zdravotnícke zariadenie, v ktorom pracujú 57,65 % respondentov (obr. 1).

36,55 % sestier súhlasí s tvrdením, že zmeny, ktoré súvisia s prijatím právnych predpisov, prispeli k zvýšeniu kvality poskytovanej ošetrovateľskej starostlivosti. 376 sestier (48,39 %) sa domnieva, že prijatie právnych noriem v oblasti ošetrovatelstva prinieslo výraznejšie zmeny v ošetrovateľskej praxi (obr. 2).

401 sestier (51,61 %) sa domnieva, že právne predpisy týkajúce sa ošetrovatelstva v SR nadobudnutím účinnosti posilnili autonómiu (samostatnosť) odboru ošetrovatelstva (obr. 3).

Sestry na rôznych pracovných pozíciách vnímajú dopady legislatívnych zmien štatisticky významne rozdielne ($p < 0,001$). 79 % manažérok vníma zmeny ako prínosné. Rovnakú odpoveď uviedlo iba 46 % sestier. Negatívne odpovede uviedlo 14 % manažérok a 32 % sestier. Dopad legislatívnych zmien v ošetrovatelstve na zdravotnícke zariadenie hodnotí pozitívne 87 % manažérok oproti 51 % sestier. Negatívnu

odpoveď uviedlo 5,6 % manažérok a 14 % sestier. 34 % sestier uviedlo odpoveď „neviem“.

Najvyšší podiel skôr negatívnych hodnotení (36,1 %) je u sestier pri posteli, rovnako ako aj najvyšší podiel negatívnych odpovedí (16,3 %).

Predpoklad, že väčšina sestier si uvedomuje význam a dôležitosť potreby poznať platné právne normy v zdravotníctve, bol správny. 76,83 % sestier zastáva názor, že je veľmi dôležité mať vedomosti o právnych normách vzťahujúcich sa k výkonu svojej profesie a 81,34 % sestier hodnotí úroveň svojho právneho vedomia ako primerané. Sestry získavajú najviac informácií o právnych normách vzťahujúcich sa k výkonu ich profesie na svojom pracovisku. Respondentky mali uviesť v možnosti „iné zdroje“ konkrétnu odpoveď a najčastejšie uvádzali ako zdroj informácií právnik, najmä sestry pracujúce v ADOS a potom televíziu, rozhlas a tlačové médiá.

388 sestier (49,93 %) sa vyjadrilo, že pozná iba niektoré právne predpisy, ktoré sa vzťahujú k výkonu ich povolania. 369 sestier (47,49 %) odpovedalo kladne. Je však zarážajúce, že až 357 sestier (45,94 %), ktoré sa zúčastnili na výskume, nevedelo o zriadení funkcie sestry samosprávneho kraja. K svojim odpovediam pripisovali, že ani nevedia, čo je jej pracovnou náplňou. Bolo by žiaduce, aby sestry samosprávnych krajov „zviditeľnili“ svoju prácu napr. aj častejšími návštevami ústavných zdravotníckych zariadení v príslušnom kraji.

71,29 % (554) sestier vníma zmeny v profesii po roku 2004 pozitívne alebo čiastočne pozitívne.

Vo všetkých typoch zdravotníckych zariadení sú akceptované kompetencie sestry v súlade s vyhláškou MZ SR č. 364/2005 Z. z., pričom najviac akceptované sú v poliklinikách. Prevažná väčšina sestier vníma legislatívne zmeny v ošetrovatelstve ako prínosné. Najpozitívnejšie tieto zmeny vnímajú sestry pracujúce v ADOS. Najviac negatívnych odpovedí uviedli sestry pracujúce v špecializovaných ústavoch, čo bolo pre mňa zaujímavým zistením. Či sú legislatívne zmeny pre sestry prínosom, nevedelo posúdiť až 137 sestier, pričom najviac sestier bolo z nemocníc (17,8 %), potom zo špecializovaných ústavov

a polikliník (tab. 3).

Dopad legislatívnych zmien v ošetrovatelstve vo všetkých typoch zdravotníckych zariadení sestry ohodnotili ako pozitívny. Najpozitívnejšie zhodnotili dopad týchto zmien sestry pracujúce v ADOS. Najviac negatívnych odpovedí uviedli sestry pracujúce v NsP. Svoj názor na dopad legislatívnych zmien nevedelo vyjadriť až 206 sestier (28 %), pričom najviac sestier bolo z NsP.

Prevažná väčšina sestier vníma zmeny v profesii sestry po roku 2004 pozitívne. Najpozitívnejšie tieto zmeny vnímajú sestry pracujúce v ADOS. Najviac negatívnych odpovedí uviedli sestry pracujúce v špecializovaných ústavoch. Väčšina sestier hodnotí podmienky pre výkon povolania ako nezmenené. Zlepšenie podmienok pre výkon povolania sestry uvádzajú v najväčšom zastúpení sestry pracujúce v ADOS. Najmenej sa zlepšili podmienky pre výkon povolania sestrám pracujúcim v špecializovaných ústavoch. K podmienkam pre výkon povolania sestry nevedelo jednoznačne vyjadriť svoj názor až 154 sestier, pričom najviac sestier bolo z polikliník.

Prevažná väčšina sestier súhlasí s konštatovaním, že zmeny, ktoré súvisia s prijatím právnych predpisov, prispeli k zvýšeniu kvality poskytovanej ošetrovateľskej starostlivosti. Najviac pozitívnych odpovedí uviedli sestry pracujúce v ADOS. Najviac negatívnych odpovedí uviedli sestry pracujúce v NsP. Na túto otázku nevedelo jednoznačne vyjadriť svoj názor až 270 sestier, pričom najviac sestier bolo z polikliník (tab. 4). Väčšina sestier zo všetkých typov zdravotníckych zariadení zastáva názor, že prijatie právnych noriem v oblasti ošetrovatelstva prinieslo výraznejšie zmeny v ošetrovateľskej praxi. Najpozitívnejšie tieto zmeny vnímajú sestry pracujúce v ADOS. Najviac negatívnych odpovedí uviedli sestry pracujúce v špecializovaných ústavoch. Na túto otázku nevedelo jednoznačne vyjadriť svoj názor až 143 sestier, pričom najviac sestier bolo z polikliník.

Prevažná väčšina sestier sa domnieva, že tým, že nadobudli účinnosť právne predpisy týkajúce sa ošetrovatelstva v SR, sa posilnila autonómia (samostatnosť) odboru ošetrovatelstva. Najpozitívnejšie odpovede uviedli sestry pracujúce v ADOS. Najviac negatívnych odpovedí uviedli sestry

pracujúce v špecializovaných ústavoch. Na túto otázku nevedelo jednoznačne vyjadriť svoj názor až 134 sestier, pričom najviac sestier bolo z polikliník.

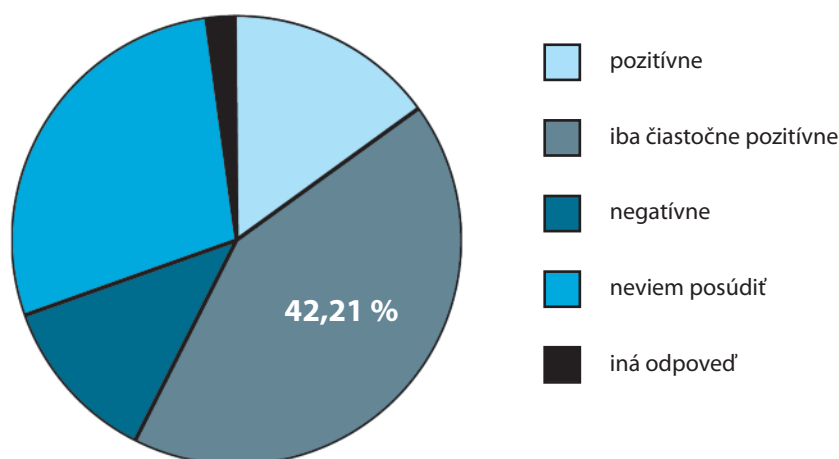
Na mnohé otázky uvádzali sestry odpovede „neviem/neviem posúdiť“, a to nás núti k zamysleniu, pretože toto zistenie považujeme za negatívne. Pokúsime sa zanalyzovať možné dôvody.

1. Prvým predpokladaným dôvodom je skutočnosť, že sestry naozaj nevedeli na danú otázku odpovedať, resp. ju posúdiť. Ak by to tak skutočne bolo, potom je to pre nás veľké sklamanie a museli by sme konštatovať, že autonómia odboru ošetrovateľstva vrátane všetkých „vydobytých“ práv nie je sestram známa, alebo ju nechápu. Takže je potrebné položiť si otázku: Čo bolo, alebo je zlé? Ved' o všetkých zmenách, ktoré boli markantné a začali sa napríklad prijatím metódy ošetrovateľského procesu ako metódy poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti, vyhlášok o rozsahu ošetrovateľskej praxe alebo o zozname sesterských diagnóz atď., sa veľa písalo, hovorilo na mnohých vzdelávacích akciách alebo na iných podujatiach. Prostredníctvom časopisu Sestra som ako riaditeľka odboru ošetrovateľstva informovala o pripravovaných zmenách alebo o nových právnych predpisoch, ktoré vstúpili do platnosti. Tieto zmeny sa museli dotknúť každej sestry, jej práce, podmienok pre výkon povolania, takže sestry musia vedieť zaujať jednoznačné stanovisko k nastoleným otázkam či už v pozitívnom alebo negatívnom zmysle.

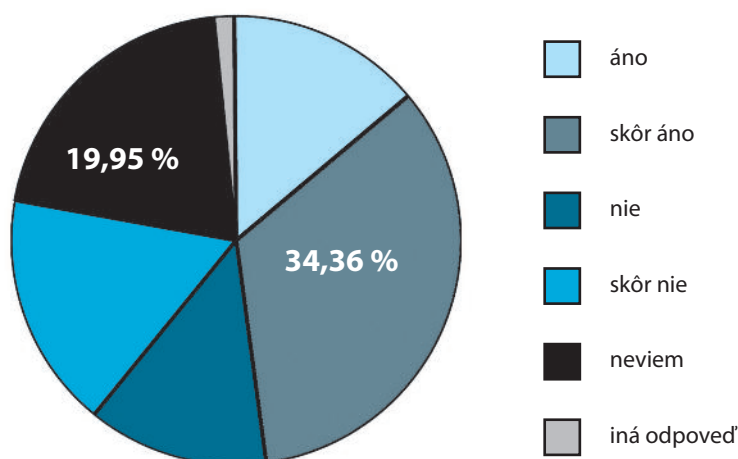
Odpoveďou na moje úvahy by mohol byť fakt, že:

- sestry nevenovali vyplneniu predloženého dotazníka dostatok pozornosti, času, priestoru,
- nevyužili možnosť vyjadriť svoj názor,
- uvádzali tieto odpovede zo strachu z možného identifikovania svojej osoby nadriadenou pracovníčkou, ktorá bola kontaktnou osobou zabezpečujúcou distribúciu dotazníka a následného možného vyvodenia dôsledkov z uvedenia pravdivých odpovedí,
- sestry sú už natoľko demotivované, že všetko negujú, stratili záujem,
- v zdravotníckom zariadení, v ktorom pracujú, nie sú akceptované

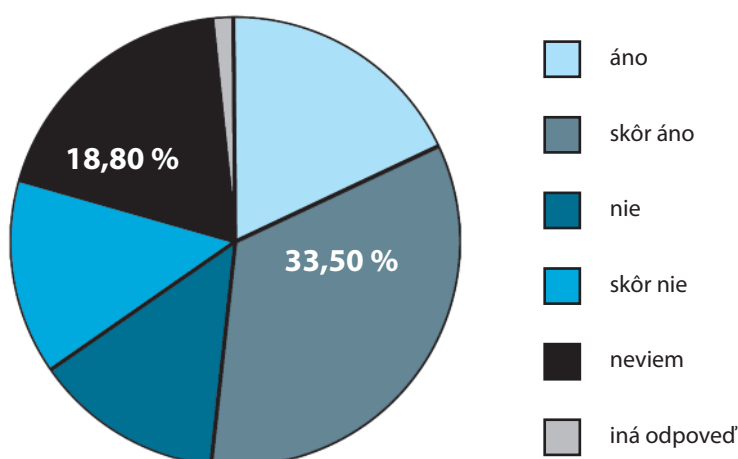
Obrázok 1. Hodnotenie dopadu legislatívnych zmien v ošetrovateľstve v zdravotníckom zariadení.



Obrázok 2. Zmeny v ošetrovateľskej praxi po prijatí právnych noriem v oblasti ošetrovateľstva.



Obrázok 3. Názor na posilnenie autonómie odboru.



a implementované tieto právne predpisy, a teda sestry neboli o nich dostatočne informované.

2. Druhým predpokladaným dôvodom by mohlo byť naozaj nízke právne vedomie sestier, čo sa však analýzou výsledkov výskumu nepotvrdilo, pretože väčšina sestier označila svoje právne vedomie ako primerané, t. j. že poznajú obsah tých právnych noriem, ktoré potrebujú k výkonu svojej profesie. Moja osobná skúsenosť z praxe však nekorešponduje so závermi výskumu, pretože v praxi je mnoho sestier, ktoré nemajú vedomosti o príslušných právnych normách. V sledovanej skupine respondentov jedna sestra úprimne napísala na položku č. 8 (zistovala, či sú akceptované v danom zdravotníckom zariadení kompetencie sestry v súlade s vyhláškou MZ SR č. 364/2005 Z. z.), že ani „nevie, o čom tá vyhláška je“. Ďalšia sestra chybné opravila rok, kedy bola vyhláška uvedená do platnosti.

Pomerne veľa sestier nevedelo ani o zriadení funkcie sestry samosprávneho kraja. Rovnako pripisovali odpovede, že ani nepoznajú obsah jej pracovnej náplne. V tomto smere pôsobil môj dotazník aj ako edukačný materiál a dúfam, že aspoň niektoré sestry sa snažili o získanie informácií k právnym normám, na ktoré boli položky zamerané a dokážu sa aspoň čiastočne v problematike orientovať.

Záverom z predchádzajúcej úvahy bolo ďalšie podrobnejšie spracovanie odpovedí sestier, ktoré uvádzali „nevím / neviem posúdiť“ podľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom pracujú a podľa ich pracovného zaradenia, aby som mohla dať spätnú väzbu manažérkam ošetrovateľstva z dôvodu uskutočnenia nápravy.

Ide najmä o nemocnice, špecializované ústavy a polikliniky. Treba podotknúť, že za neznalosť sestier nenesie zodpovednosť iba manažment zdravotníckeho zariadenia, ale najmä sestry samy. Záleží od každej sestry, či má záujem o svoj odbor a o vzdelávanie. Na základe výsledkov výskumu možno konštatovať závery a odporúčania pre prax.

Odporúčania pre prax

1. Ošetrovateľstvo ako samostatný odbor

- Vypracovanie stratégie ďalšieho rozvoja ošetrovateľstva v SR do roku 2015, pretože od roku 1997 nebol odbornej verejnosti obdobný materiál strategického charakteru predložený. Určiť hlavné priority so svojimi čiastkovými cieľmi.
- Posilniť vplyv v politickej oblasti – presadzovanie potrieb a požiadaviek sestier a iných zdravotníckych povolání, participovať na tvorbe zákonných a podzákonných noriem.
- Zviditeľniť prácu sestier samosprávnych krajov, posilniť riadenie ošetrovateľstva na úrovni VÚC.
- Opätovné zriadenie samostatného odboru ošetrovateľstva na MZ SR alebo odboru pre nelekárske povolania, a tým zabezpečiť riadenie ošetrovateľstva na národnej úrovni.
- Podporovať sestry manažérky v riadení ošetrovateľskej starostlivosti.
- Podporovať a motivovať sestry k prijímaniu zmien.

2. Ošetrovateľská prax

- Vypracovať analýzu potrieb pracovníkov jednotlivých profesií a odborov do roku 2015.
- Zabrániť zneužívaniu sestier na výkon činností, ktoré patria do kompetencií iných zdravotníckych pracovníkov.
- Monitorovať pohyb sestier medzi krajinami EÚ.
- Zamerať ošetrovateľské aktivity mimo ústavných zdravotníckych zariadení.
- Podporovať vytvorenie spoločných „twinning“ programov pre spoluprácu vzdelávacích inštitúcií a zdravotníckych zariadení.

3. Legislatívne úpravy

- Identifikovať problémy v ošetrovateľstve a iniciovať ich riešenie, navrhnúť podmienky pre rozvoj ošetrovateľstva, praxe, manažmentu, vzdelávania a výskumu.
- Personálne normatívy – určiť právnym predpisom záväzné personálne obsadenie, určiť optimálny počet pracovníkov, resp. metódu ich výpočtu.
- Navrhnúť kritériá pre určenie optimálneho počtu sestier (teritoriálna dostupnosť, počet obyvateľov, demografický vývoj, počet výkonov, vývoj zdravotného stavu obyvateľov, vývoj ochorení, čas na ošetrovanie, počet zdravotníckych

zariadení, počet študentov v odbore).

- Riešiť problematiku komunitného ošetrovateľstva.
- Ustanoviť v rámci zdravotných poisťovní post revíziej sestry.
- Rozsah ošetrovateľskej praxe – určenie hierarchie v ošetrovateľskom tíme; upraviť kompetencie sestier v súlade so získaným vzdelaním a špecializáciou.
- Ustanoviť právnym predpisom kategorizáciu výkonov pre sestry a preskripciu vybraných liečiv, zdravotníckych pomôcok a diétetík sestrou s vysokoškolským vzdelaním.
- Inovovať odborné usmernenie o štandardizácii.
- Ustanoviť právnym predpisom právnu ochranu sestry.
- Ustanoviť právnym predpisom riadenie ošetrovateľstva v ambulantnom zdravotníckom zariadení.
- Novelizovať vyhlášku MZ SR č. 366/2005 Z. z., pretože stále spôsobuje aplikačné problémy v praxi.

4. Vzdelávanie

- Analýza systému odborného vzdelávania – potreba optimalizácie vo vzdelávaní so zameraním na riešenie rovnomernej ponuky všetkých stupňov vzdelávania.
- Potreba zladit' vzdelávacie programy s potrebami zamestnávateľov.
- Podpora špecializačného a celoživotného vzdelávania.
- Identifikovať medzery v profesii a vo vzdelávaní.
- Zamerať sa ako na prioritu – zvýšiť právne vedomie sestier.
- E-learningový kurz – pomôcť orientovať sa v právnych predpisoch.
- Podporovať sestry v štúdiu cudzích jazykov z dôvodu aktívnejšieho zapojenia sa do medzinárodných štúdií a odstraňovanie jazykovej bariéry pri ošetrovaní cudzincov v rámci multikulturálneho ošetrovateľstva.
- Podpora a zavádzanie inovácií v systéme celoživotného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov.
- Vytvoriť tradíciu telekonferencií.
- Podporovať a koordinovať vzdelávacie a výmenné programy.
- Podporovať prednáškovú a publikačnú činnosť sestier.
- Organizovať multidisciplinárne školenia, semináre a konferencie.
- Umožňovať a podporovať kontinuálne vzdelávanie sestier.

5. Výskum v ošetrovatelstve

- Podporovať na národnej úrovni rozvoj ošetrovateľského výskumu a aktívne zapojenie sestier do riešení výskumných úloh.
- Podporovať získavanie grantov na výskum v ošetrovatelstve.
- Zriaďiť Národné centrum pre výskum v ošetrovatelstve.
- Identifikovať témy pre výskum v ošetrovatelstve.
- Zapájať sa aktívne do medzinárodných výskumných projektov a programov.

6. Medzinárodná spolupráca

- Nadviazať a/alebo prehĺbovať spoluprácu so zahraničnými a medzinárodnými organizáciami, ktoré ovplyvňujú rozvoj ošetrovatelstva.
- Zintenzívniť kontakty a zastúpenie slovenských sestier v medzinárodných projektoch.
- Podporovať a umožniť sestram účasť na odborných stážach a výmenných pobytoch v zahraničí.
- Posilniť výmenu informácií medzi zástupcami ošetrovatelstva na národnej úrovni v rámci krajín EÚ.
- Aktívnejšie sa zúčastňovať na odborných podujatiach v zahraničí.
- Podporovať využívanie „twinning“ programov v zahraničí.

Záver

Ošetrovatelstvo v SR bolo posilnené ako vedná disciplína. Nové právne predpisy, nové ciele a perspektívy ošetrovatelstva ako odboru a zmeny v spoločenskej situácii priniesli so sebou mnohé zmeny. Napriek nepochybným pozitívnym legislatívnym zmenám a kvalitnej príprave sestier na výkon zdravotníckeho povolania pretrvávajú a zvyšuje sa problém s nedostatkom sestier v praxi. Implementácia legislatívnych noriem do praxe v zdravotníckych zariadeniach nebola ľahká a priniesla mnoho komplikácií nielen sestram, ale aj zamestnávateľom. Boli nastavené iné kvalifikačné požiadavky, zdravotnícke školstvo prešlo transformačnými zmenami, sestry môžu svoje povolanie vykonávať samostatnejšie, v rozsahu im zverených kompetencií. Tieto fakty, ktoré súvisia s uvedením legislatívnych noriem do praxe, kladú na sestry vysoké nároky a sú sestrami odlišne akceptované. Podmienky pre výkon povolania

sestier boli harmonizované s európskymi smernicami, sestry ich postupne prijali, nevyriešeným problémom však ostáva, že pre tieto nové pravidlá a povinnosti nie sú v praxi vytvorené adekvátne podmienky.

Literatúra

1. Hulková, V.: Reforma zdravotníctva a jej implementácia do ošetrovatelstva v Slovenskej republike. Dizertačná práca. Bratislava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce Sv. Alžbety, 2009, 212 s, 1 príloha.
2. Hulková, V.: Poznať platné právne predpisy. Sestra, 2005, č. 1, s. 49.
3. Hulková, V.: Orientovať sa v nových zákonoch. Sestra, 2005, č. 2.
4. Hulková, V.: Orientovať sa v nových zákonoch. Sestra, 2005, č. 3.
5. Hulková, V.: Vykonávacie predpisy k reformnému zákonu. Sestra, 2005, č. 4.
6. Hulková, V.: Orientovať sa v nových zákonoch. Sestra, 2005, č. 5.
7. Hulková, V., Kontrová, Ľ., Záčeková, M.: Zoznam sesterských diagnóz. Informácia k aplikačnej praxi vyhlášky MZ SR č. 306/2005 Z. z. Sestra, 2005, č. 9.
8. Hulková, V., Kontrová, Ľ., Záčeková, M.: Informácie k aplikačnej praxi vyhlášky č. 364/2005 Z. z. Sestra, 2005, č. 10, s. 42 – 43.
9. Hulková, V.: Domáca ošetrovateľská starostlivosť v SR. Sestra, 2005, č. 12, s. 31.
10. Hulková, V.: Zhodnotenie implementácie Mníchovskej deklarácie. Sestra, 2006, č. 1 – 2, s. 14 – 15.
11. Vlasáková, D.: Dopad pozmenené legislatívy v ošetrovateľskej praxi vo vzťahu k výkonu povolání všeobecné sestry. Bakalárska práca. Hradec Králové, 2007, 264 s.
12. Vlasáková, D.: Dopad pozmenené legislatívy do ošetrovateľskej praxe. Sborník přednášek. II. mostecké dny sester. 1. vydanie. Most: 3. – 4. 5. 2007, s. 50 – 60.
12. www.health.gov.sk
13. www.nczi.sk

Do redakcie došlo dňa 13. 7. 2009.

Adresa autorky: PhDr. V. Hulková, SNP 41, 908 51 Holíč, Slovensko

Právne okienko

Sústavné vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov – zmeny v legislatíve

V ktorom právnom predpise nastali zmeny v ďalšom sústavnom vzdelávaní?

V zákone č. 133/2010, ktorým sa mení zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Kedy zákon č. 133/2010 Z. z. nadobudol účinnosť?

Zákon č. 133/2010 Z. z. nadobudol účinnosť 1. 6. 2010.

K akým podstatným zmenám dochádza v sústavnom vzdelávaní?

V § 42 odsek 3 došlo k podstatnej zmene pre odborné spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti, kde sústavné vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov príslušného zdravotníckeho povolania môžu samostatne zabezpečovať (okrem zamestnávateľa a komôr) aj odborné spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti.

Aké sú zdravotnícke povolania?

Zdravotnícky pracovník je fyzická osoba vykonávajúca zdravotnícke povolania uvedené v § 27 cit. zákona.

Zdravotnícke povolania podľa § 27 odsek 1 zákona sú:

- a) lekár
- b) zubný lekár
- c) farmaceut
- d) sestra
- e) pôrodná asistentka
- f) fyzioterapeut
- g) verejný zdravotník
- h) zdravotnícky laborant
- i) asistent výživy

- j) dentálna hygienička
- k) **rádiologický technik**
- l) zdravotnícky záchranár
- m) zubný technik
- n) **technik pre zdravotnícke pomôcky**
- o) optometrista
- p) farmaceutický laborant
- q) masér
- r) očný optik
- s) ortopedický technik
- t) zdravotnícky asistent
- u) sanitár

V § 27, ods. 2 zákona sú:

Zdravotnícky pracovník je aj fyzická osoba, ktorá vykonáva povolanie:

- logopéd,
- psychológ,
- liečebný pedagóg,
- fyzik,
- laboratórny diagnostik.

Zdravotníckym pracovníkom je aj profesionálny vojak, ktorý vykonáva príslušné zdravotnícke povolanie podľa § 27 ods. 1 a ods. 2 zákona v štátnej službe profesionálneho vojaka ozbrojených síl v SR vo vojenskom zdravotníctve a spĺňa požiadavky podľa osobitných predpisov.

Odborná spôsobilosť pri prerušení výkonu zdravotníckeho povolania § 34, ods. 1 a 3, § 34a, § 73, ods. 5, písm. a:
Slovo „preškolenie“ sa nahrádza slovami „**obnovenie vedomosti a zručnosti**“.
Zamestnávateľ vydáva zdravotníckemu pracovníkovi „**Potvrdenie o obnovení vedomosti a zručnosti**“ a príslušnej komore.

V § 42, odsek 8, 9, 10 v § 63, ods. 5:
Povinnosť príslušnej komory uložiť zdravotníckemu pracovníkovi odstrániť zistené nedostatky, a to v lehote šiestich mesiacov, ak výsledné hodnotenie SVZP je „NESPLNIL“.

Povinnosť príslušnej komory zrušiť registráciu zdravotníckeho pracovníka, ak zdravotnícky pracovník ani v lehote 6 mesiacov neodstráni nedostatky v ďalšom sústavnom vzdelávaní.

Zavedenie poplatku za vykonanie hodnotenia sústavného vzdelávania, ktorý je najviac 10 eur a je príjmom príslušnej komory.

Určenie splatnosti poplatku za priebežnú aktualizáciu, ktorý je do konca januára kalendárneho roka na

sledujúcom po roku, v ktorom sa priebežná aktualizácia vykonala.

V § 40, odsek 13 a 14:

Povinnosti vzdelávacej ustanovizne, ktorej MZ SR vydalo osvedčenie o akreditácii a povinnosti pri zmene akreditovaného programu.

V § 40, odsek 21:

Povinnosť MZ SR uverejňovať a aktualizovať zoznam vzdelávacích ustanovizní, ktoré uskutočňujú akreditovaný program na svojej internetovej stránke. Zoznam obsahuje obchodné meno alebo názov, právnu formu, sídlo vzdelávacej ustanovizne a názov akreditovaného programu.

V § 42, odseky 7, 8 a 9:

Komu zasiela príslušná komora výsledok hodnotenia SVZP (sústavné vzdelávanie zdravotníckeho pracovníka) a v akej lehote?

- hodnotenému zdravotníckemu pracovníkovi,
- úradu pre dohľad (v lehote **3 mesiacov** od vykonania hodnotenia),
- zamestnávateľovi, *ak zdravotnícky pracovník vykonáva zdravotnícke povolanie v pracovnoprávnom vzťahu alebo obdobnom pracovnom vzťahu,*
- orgánu príslušnému na vydanie povolenia, *ak zdravotnícky pracovník vykonáva zdravotnícke povolanie na základe povolenia prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného na základe osobitného predpisu.*

V § 7, odseky 12 a 13:

Podmienky označenia *všeobecnej nemocnice na univerzitnú a podmienky uskutočňovania* praktickej výučby (v študijných, špecializačných odboroch, v zdravotníckom povolaní, v certifikovaných pracovných činnostiach).

Podmienky označenia *všeobecnej nemocnice na fakultnú* a podmienky na uskutočňovanie praktickej výučby v študijných, špecializačných odboroch, v zdravotníckom povolaní a v certifikovaných pracovných činnostiach.

V § 68:

Povinnosti pri vydávaní licencie

V § 82, ods. 1, odsek 6:

Pri ukladaní pokút, kde sa **vypustila možnosť uloženia pokuty na povinnosť**

uloženia. Rozšírenie prípadov uloženia pokút za porušenie povinnosti vyplývajúce zo zákona (napr. § 40, odsek 25). Pri určení výšky pokuty sa prihliada najmä **na závažnosť, čas trvania, následky a povahu zistených nedostatkov.**

Odborná spôsobilosť na výkon zdravotníckeho povolania, spôsob ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústava špecializačných odborov, sústava certifikovaných pracovných činností.

Od 1. 7. 2010 upravuje **odbornú spôsobilosť na výkon zdravotníckeho povolania, spôsob ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústavu špecializačných odborov a sústavu certifikovaných pracovných činností odbornú spôsobilosť na výkon zdravotníckeho povolania, spôsob ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústavu špecializačných odborov a sústavu certifikovaných pracovných činností iba jeden právny predpis, a to nariadenie vlády SR č. 296/2010 Z. z.** Citované nariadenie nadobudlo účinnosť **1. 7. 2010**, s výnimkou **§ 2, odsek 5 a prílohy č. 2**, ktoré nadobudnú účinnosť **1. 9. 2010**.

Nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia **boli zrušené:**

- nariadenie vlády SR č. **742/2004 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania** v znení nariadenia vlády SR č. 324/2006 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 590/2006 Z. z. a
- nariadenie vlády SR č. **322/2006 Z. z. o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností** v znení nariadenia vlády SR č. 586/2006 Z. z., nariadenia vlády SR č. 211/2007 Z. z. a nariadenia vlády č. 478/2007 Z. z.

Nové nariadenie vlády SR č. **296/2010 Z. z.** nadväzuje na **zrušenie kategórií zdravotníckych pracovníkov**, novelizáciou zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. a súvisí aj s **novým definovaním zdra-**

votníckych povolání uvedených v § 27 cit. zákona (nov. zákona č. 133/2010 Z. z., účinnosť 1. 6. 2010). Pretože ide o úzko súvisiacu problematiku, pristúpilo sa k vypracovaniu **jedného nariadenia**, ktoré komplexne upravuje predmetnú problematiku, ktorá v praxi zabezpečí prehľadnosť a lepšiu orientáciu v otázkach odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania a ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov.

Podľa § 68 nariadenia vlády SR. č. 296/2010 Z. z. ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov zahŕňa:

- a) špecializačné štúdium,
- b) certifikačnú prípravu,
- c) prípravu na výkon práce v zdravotníctve a
- d) sústavné vzdelávanie.

Študijný program sústavného vzdelávania (§ 75 cit. nariadenia vlády) sa môže uskutočňovať **prezenčnou** metódou, **dištančnou** metódou alebo **kombinovanou** metódou.

Organizátor sústavného vzdelávania na účely **hodnotenia sústavného vzdelávania** uloží na 10 rokov v **registratúrnom stredisku**:

- a) registratúrne záznamy obsahujúce podrobný obsah a rozsah vzdelávacej aktivity a jej cieľ,
- b) hodnotiacu správu odborného garanta alebo supervízora o úrovni a prínose vzdelávacej aktivity pre prax,
- c) výsledky dotazníka spokojnosti vzdelávacej aktivity, ak sa dotazník použil,
- d) prezenčnú listinu s podpismi účastníkov zo dňa vzdelávacej aktivity, ktorú organizátor uzavrel podpisom potvrdzujúcim súčet účastníkov najneskôr v prvý pracovný deň nasledujúci po dni uskutočnenia vzdelávacej aktivity, pri viacdennej vzdelávacej aktivite uloží osobitnú prezenčnú listinu za každý deň konania vzdelávacej aktivity,
- e) **vzor potvrdenia o účasti na sústavnom vzdelávaní**, ktorý musí obsahovať:

- úplný názov organizátora, prípadne spoluorganizátora vzdelávacej aktivity,
- miesto a deň konania vzdelávacej aktivity,
- charakter vzdelávacej aktivity,
- špecifikáciu počtu hodín vzdelávacej aktivity,
- kredity podľa platnej vyhl. MZ SR č. 366/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov,
- meno a priezvisko zdravotníckeho pracovníka, dátum narodenia alebo registračné číslo z registra príslušnej komory, zdravotníckeho pracovníka, ktorý sa zúčastnil na vzdelávacej aktivite,
- spôsob účasti (aktívna, pasívna),
- podpis osoby oprávnenej na vydávanie potvrdenia o účasti spolu s odtlačkom pečiatky,

Údaje podľa bodov a) až e) možno archivovať v písomnej alebo elektronickej forme.

Vypracovala: JUDr. Mária Mistríková

Jubileá

Blahoželanie Prezídia Slovenskej lekárskej spoločnosti

Prezídium SLS srdečne blahoželá svojim súčasným a bývalým členom, ktorí mali v tomto roku okrúhle životné jubileum:

- prof. MUDr. Vladislavovi Zikmundovi, DrSc. (80),
- prof. MUDr. Miroslavovi Šašinkovi, DrSc. (75),
- prof. MUDr. Ivanovi Kozovi, DrSc. (70),
- prof. MUDr. Milanovi Kriškovi, DrSc. (70),
- prof. MUDr. Andrejovi Černákovi, DrSc. (65),
- prof. MUDr. Karolovi Holomáňovi, CSc. (65),
- prof. MUDr. Petrovi Krištúfkovi, CSc. (65),
- prof. MUDr. Petrovi Kukumbergovi, PhD. (65),
- prof. MUDr. Ľudovítovi Danihelovi, PhD. (60),
- prof. MUDr. Petrovi Pontuchovi, CSc. (60),
- doc. MUDr. Jozefovi Glasovi, CSc. (50),
- prof. MUDr. Vladimírovi Krčmérymu, DrSc. (50)

Prezídium SLS ďakuje jubilantom za prácu, ktorú vykonali v prospech medicínskej vedy, medicínskeho vzdelávania a zdravotníctva u nás a za aktivity, ktorými prispeli k rozvoju Slovenskej lekárskej spoločnosti. Do ďalších rokov im prajeme dobré zdravie, radosť, pohodu, spokojnosť a úspechy vo všetkých aktivitách.

Ad multos annos!

In memoriam si s veľkou úctou a vďakou pripomíname nedežité jubileá popredných osobností slovenskej medicíny, vynikajúcich lekárov, vedcov, pedagógov a priateľov, bývalých členov Prezídia SLS, osobitne akademika Teofila Rudolfa Niederlanda (95), ktorý sa zaslúžil o vznik Slovenskej lekárskej spoločnosti a v najvyššej funkcii ju reprezentoval viac ako 20 rokov, prof. MUDr. Karola Virsika, DrSc. (95) a prof. MUDr. Milana Zaviačiča, DrSc. (70).

Češť ich pamiatke!

Kronika Monitoru medicíny SLS

Životné jubileum prof. MUDr. Jaroslava Blahoša, DrSc.

Koncom júna tohto roku sa prof. MUDr. Jaroslav Blahoš, DrSc., lekár – internista, endokrinológ, vedec, pedagóg a diplomat dožil okrúhleho životného jubilea – 80 rokov.

Narodil sa v Horažďoviciach v Českej republike. Po úspešnom ukončení štúdia na Lekárskej fakulte UK v Plzni sa stal zamestnancom Endokrinologického ústavu v Prahe, ktorý viedol doc. Karel Šilink. Venoval sa internej medicíne, osobitne endokrinológii, najmä endokrinológii vápnika a kosti a metabolizmu kyseliny močovej. Roku 1961 sa prihlásil k aktívnej účasti na pomoci rozvojovým krajinám, na základe čoho ho Polytechna vyslala do Etiópie. Počas dvojročného pobytu v Harare, napriek ťažkým podmienkam (1 lekár na 100 000 obyvateľov) a nízkej úrovni zdravotnej starostlivosti, dosiahol dobré liečebné výsledky. Neskôr pracoval v Nemocnici Pod Petřínom v Prahe, pod vedením takých osobností, akými boli prof. Vladimír Jedlička a prof. Ota Gregor. Stal sa tam prednostom internej kliniky a profesorom 2. LF UK. Po organizačných zmenách, keď sa klinika stala súčasťou Nemocnice Karla Bartolomějského, prešiel prof. Blahoš pracovať do Ústrednej vojenskej nemocnice v Střešovicích, ktorá patrila pod Vojenskú lekársku akadémiu v Hradci Králové. Pôsobil tam vo funkcii prednostu. Po ďalšej organizačnej zmene, ku ktorej došlo na základe armádneho rozhodnutia a po zrušení internej a chirurgickej kliniky, vedenie Ústrednej vojenskej nemocnice v Střešovicích zriadilo špeciálne oddelenie pre endokrinológiu a liečbu osteoporózy. Prof. Blahoš bol poverený jeho vedením. Endokrinológii a liečbe osteoporózy sa venuje po celý profesijný život. Založil 1. osteocentrum v Českej republike, ktoré vedie dodnes.

Prof. Blahoš je autorom a spoluautorom viac ako 300 odborných prác a 9 monografií. Absolvoval množstvo zahraničných stáží a pobytov. Vďaka svojim odborným vedomostiam, profe-

sionálnym zručnostiam a rozsiahlym jazykovým znalostiam bol a stále je pozývaný a prednáša na významných medzinárodných kongresoch a odborných vzdelávacích podujatiach po celom svete. Je členom Académie Nationale de Médecine v Paríži, čestným a riadnym členom mnohých ďalších zahraničných odborných spoločností, vedeckých inštitúcií a redakčných rád renomovaných časopisov. Ako prejav vďaky a ocenenia jeho rozsiahlych a všeobecne prospešných aktivít, jeho prínosu v oblasti rozvoja medicíny a medicínskeho vzdelávania boli prof. Blahošovi udelené početné ocenenia, pocty a ceny popredných domácich a zahraničných inštitúcií. WMA (World Medical Association – Svetová lekárska asociácia), ktorá združuje viac ako 8 miliónov lekárov z celého sveta, ho roku 1999 zvolila za prezidenta. Roku 2001 mu prezident Českej republiky Václav Havel udelil vysoké štátne vyznamenanie „Za zásluhy o Český štát“ I. triedy. Prezident Francúzskej republiky Jacques Chirac ho roku 2002 menoval za „Rytiera čestnej légie“ a prezidenta Svojpomocnej spoločnosti členov Čestnej légie v ČR, roku 2008 ho povýšil na dôstojníka „Radu čestnej légie“ Francúzskej republiky. Česká lekárska komora ho roku 2007 pasovala za „Rytiera lekárskeho stavu“, atď., atď.

Prof. Blahoš je 20 rokov predsedom Českej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyňu. Nie je náhoda, že opakovane získal dôveru členov a bol zvolený do tejto významnej funkcie. Patrí medzi výnimočné osobnosti a všeobecne uznávané authority českej a svetovej medicíny. Počas svojho dlhoročného pôsobenia v najvyššej funkcii reprezentanta Českej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyňu prispel významnou mierou k zachovaniu tradície vzájomnej spolupráce Českej a Slovenskej lekárskej spoločnosti, ktoré boli v období rokov 1969 – 1992 (do rozdelenia Česko-Slovenskej federatívnej republiky) súčasťou Česko-



slovenskej lekárskej spoločnosti J.E. Purkyňu. Zaslúžil sa predovšetkým o rozvoj spolupráce v oblasti ďalšieho sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov na všetkých úrovniach v rámci organizačnej štruktúry oboch národných spoločností, najmä pri organizovaní odborných vzdelávacích podujatí, či vydávaní spoločných odborných a vedeckých časopisov. Podporoval a podporuje šírenie dobrého mena slovenských lekárov, vedcov, pedagógov a slovenskej medicíny všeobecne v zahraničí. Dôkazom toho je jeho postoj a mimoriadna angažovanosť pri prijímaní Slovenskej lekárskej spoločnosti za člena WMA. Svoj priateľský vzťah k Slovensku a Slovenskej lekárskej spoločnosti prejavil aj roku 2005, keď na 57. valnom zhromaždení WMA v Santiago de Chile verejne prezentoval svoje odmietavé stanovisko voči prijatiu uznesenia za vylúčenie Slovenskej lekárskej spoločnosti z radov WMA a proti hnaniu jej mena v súvislosti s neopodstatneným obvinením slovenských lekárov z tzv. nedobrovoľnej sterilizácie rómskych žien na Slovensku. Aj vďaka tomuto jeho postoju bolo Slovenskej lekárskej spoločnosti členstvo vo WMA ponechané.

Slovenská lekárska spoločnosť, jej poprední reprezentanti a členovia vnímajú osobu prof. Blahoša ako vzácného priateľa, osobnosť mimoriadnych odborných, morálnych a ľudských kvalít, ktorý je obdarený noblesou, osobnou kultúrou, diplomatickým taktom a múdrosťou. SLS si vysoko váži a oceňuje jeho zásluhy a aktivity proti „odľudštie-

niu“ medicíny, jej komercializácii, dogmám a nekompetentnosti v medicíne. Prezídium SLS mu udelilo viacero ocenení a pôct. Od roku 1996 je Čestným členom Slovenskej lekárskej spoločnosti, roku 2005 mu bola udelená Čestná plaketa T. R. Nederlanda a Čestné členstvo Slovenskej spoločnosti pre osteoporózu a metabolické ochorenia kostí SLS. Pri príležitosti jeho tohtoročného životného jubilea – 80. narodenín mu bola udelená Medaila založenia Spoločnosti lekársko-slowanskej a Čestné členstvo Slovenskej endokrinologickej spoločnosti SLS.

Sme radi, že sa pán prof. MUDr. Jaroslav Blahoš, DrSc., dožíva životného ju-

bilea pri plnom zdraví a s jemu vlastným plným pracovným nasadením sa naďalej zapája do odborného i spoločenského diania doma i v zahraničí. Úprimne sa tešíme, že svoj mimoriadne bohatý a zaujímavý život zachytil v memoárovej publikácii „S poselstvom medicíny v labyrintu sveta“, ktorá vyšla roku 2008 vo vydavateľstve Galén, a tak nás obohatil o množstvo odborných informácií, poznatkov a celoživotných zážitkov z profesionálneho života a svojich ciest po celom svete.

Veríme a želáme si, aby nám bolo dopriate, aby sme s ním mohli ešte dlho spolupracovať a osobne sa stretávať. Do ďalších rokov mu želáme slovami EX

TOTO CORDE – Z CELÉHO SRDCA, ktoré si uviedol kardinál Tomáš Špidlík vo svojom znaku, aby mu slúžilo zdravie, aby sa tešil z priazne a podpory svojich najbližších a priateľov a s pocitom uspokojenia si užíval výsledky svojej práce a plodného života.

S úctou a úprimným obdivom za Prezídium SLS

Prof. MUDr. Juraj Payer, CSC.

S úprimnými gratuláciami sa pripája aj redakcia a redakčná rada Monitoru medicíny SLS.

Kronika Monitoru medicíny SLS

Prof. MUDr. Adriena Sakalová, DrSc.

V týchto dňoch sa dožíva vzácného životného jubilea predstaviteľka odboru hematológie a transfúziológie na Slovensku – prof. MUDr. Adriena Sakalová, DrSc., rod. Benková.

Narodila sa v rodine obvodného lekára, brat bol detským neurológom, manžel urológom. Rodinné zázemie, kresťanská výchova a viera v základné mravné hodnoty, láska k človeku a snaha pomôcť chorým, formovali mladú osobnosť a prirodzene ju priviedli k výberu lekárskeho povolania.

Roku 1955 absolvovala vysokoškolské štúdium na Lekárskej fakulte UK v Bratislave. Po skončení začala pracovať v Krajskej nemocnici v Banskej Bystrici. V rokoch 1964 – 1968 po absolvovaní atestácií z vnútorného lekárstva a z hematológie pracovala vo funkcii vedúcej oddelenia v bývalej NDR – v nemocniciach vo Forst-Laussitz (okres Cottbus), neskôr vo východnom Berlíne v mestskej nemocnici Friedrichsheim a na Klinike hematológie – nemocnice Charité Humboldtovej univerzity. Po návrate na Slovensko zastávala funkciu ordinára Kliniky hematológie a transfúziológie FN-LFUK v Bratislave, od roku 1970 pracovala na SZU ako asistentka a v rokoch 1989 – 2003 ako prednostka Kliniky a vedúca Katedry hematológie

a transfúziológie.

Pracovná, pedagogická a vedecká činnosť profesorky Sakalovej je nesmierne široká. Popri svojej celoživotnej práci pri posteli pacienta si našla priestor na širokú klinickú, laboratórnu a liečebnú výskumnú činnosť. Venovala sa hlavne problematike komplexnej diagnostiky a liečby súboru viac ako 1000 chorých s mnohopočetným myelómom, s malígnymi gamapatiami a ich variantmi. Prioritné výsledky publikovala v prestížnych lekárskejších časopisoch s početnými ohlasy v zahraničí.

Ďalšou oblasťou jej vedecko-výskumnej činnosti s účasťou v medzinárodných výskumných projektoch bol výskum vrodených erytrocytových enzýmopatií s dôkazom prvých rodín s deficitom pyruvátkinázy, G6PD a glukóza-fosfát-izomerázy ako príčiny vrodenej hemolytickej anémie na Slovensku.

Vlastné skúsenosti a sústavné štúdium sa stali zdrojom početných publikácií a prednášok na domácich kongresoch, ale aj v zahraničí. Ich výpočet je skutočne úctyhodný: 4 zahraničné monografie (v 2 ako prvá autorka) a 13 domácich (v 5 ako prvá autorka), vyše 450 publikácií v domácich a 253 publikácií v zahraničných časopisoch, stovky prednášok, viac ako 700 citácií u našich



a 326 u zahraničných autorov.

Okrem tejto rozsiahlej medicínskej, vedeckej a pedagogickej činnosti bola prof. Sakalová vyše 20 rokov vedeckou sekretárkou Slovenskej hematologickej a transfúziologickej spoločnosti, členkou a sekretárkou Federálneho výboru ČSHS a 5 ďalších medzinárodných odborných spoločností.

Jej práca bola ocenená na rozličných fórach: pamätné ceny a medaily SLS, je čestnou členkou SLS, SHTS, Českej hematologickej spoločnosti, dostala rezortné vyznamenanie Ministerstva zdravotníctva SR, pamätné medaily SZU a bola navrhnutá na Medzinárodnú cenu J. A. Komenského.

Pri všetkých týchto aktivitách zostala skromným a láskavým človekom, hoci kedy ochotná pomôcť a riešiť problémy druhých, obľúbená u kolegov a študentov. Je spojovacím článkom hematologickej a transfúziologickej spoločnosti,

ktorá v minulých rokoch prešla mnohými otrasmi a aj vďaka nej sa udržala celistvosť odboru. Naďalej vychováva generácie mladých hematológov a publikuje v odbornej tlači. Svojím stále mladistvým nadšením pre hematológiu a transfúziológiu je inšpiráciou pre svojich kolegov a nasledovníkov.

Pekný rodinný život, láska k hudbe, sú len druhou stranou jej úspešného ži-

vota, ktorý nesie krédo: Čestný a pracovitý život!

**Vážená pani profesorka,
pri Vašom vzácnom jubileu vyjadrujem Vám v mene svojom a v mene všetkých kolegov hlboký obdiv a vďaka za Vaše životné dielo a chcem Vám zaželať do ďalších rokov veľa zdravia, tvorivého nadšenia, aby**

sme sa ešte dlho mohli inšpirovať Vaším príkladom.

Ad multos annos!

*Doc. MUDr. Mikuláš Hrubíško, PhD.,
a spolupracovníci
Bratislava, september, 2010*

Kronika Monitoru medicíny SLS

Doc. MUDr. Marian Holomáň, CSc. – sedemdesiatročný

Významný predstaviteľ slovenskej angiochirurgie a kardiochirurgie doc. MUDr. Marian Holomáň, CSc., sa narodil 23. 7. 1940 v Bratislave v rodine známeho lekára – internistu, ktorého korene pochádzajú zo Zborova v Šariši. Základné a stredoškolské vzdelanie získal v Bratislave, kde maturoval roku 1957. Vysokoškolské medicínske štúdium absolvoval na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde roku 1963 promoval. Už počas štúdiá prejavil záujem o vedeckú prácu. Posledné tri roky štúdiá pracoval ako pomocná vedecká sila na II. chirurgickej klinike LFUK. Po skončení štúdiá nastúpil na Katedru anatómie LFUK, kde pracoval v rokoch 1963 – 1964. Od januára 1965 pracoval na II. chirurgickej klinike LFUK najskôr ako sekundárny lekár a ambulantný chirurg a od roku 1970 ako odborný asistent. Odborné a špecializačné zameranie II. chirurgickej kliniky umožnilo jubilantovi naučiť sa a zvládnuť diagnostiku, predoperačnú prípravu, anestéziu, operačné výkony a pooperačnú starostlivosť vo všeobecnej a hrudníkovej chirurgii v celom rozsahu. Atestačné skúšky z chirurgie I. stupňa urobil roku 1967, II. stupňa roku 1973, z hrudníkovej chirurgie roku 1979, zo sociálneho lekárstva a organizácie zdravotníctva roku 2008.

Kandidátsku dizertačnú prácu „Reakcia portálneho riečiska na mimotelový obeh v experimente a klinike“ obhájil roku 1978 a bola mu udelená ve-

deckoakademická hodnosť kandidát lekárskeho vied. Roku 1992 obhájil habilitačnú prácu „Operácie aneuryziem aorta ascendens pri Marfanovom syndróme“ a 1. 2. 1993 získal vedecko-pedagogický titul docent v odbore chirurgia. Po atestácii I. stupňa z chirurgie sa začal intenzívne venovať kardiovaskulárnej chirurgii. Organizoval operácie v mimotelovom krvnom obeh a cievnnej chirurgii. V celom rozsahu vykonával cievne vyšetrenie a elektroimpulzoterapiu a organizoval odborné semináre. Roku 1970 zaviedol do praxe originálnu metódu sledovania metabolických a hemodynamických zmien v splanchnickom systéme pomocou kanylácie v. portae transumbilikálnym prístupom počas mimotelového obehu krvi. Výsledky tejto práce, v tom čase prioritné vo svete, úspešne prezentoval na VII. európskej konferencii experimentálnej chirurgie v Amsterdame (1972).

Od založenia Ústavu kardiovaskulárnych chorôb v Bratislave (1979) pracoval v tomto ústave ako ordinár pre cievnu chirurgiu, viedol ambulanciu a oddelenie cievnej chirurgie, ktoré sa vzhľadom na kompletný rozsah rekonštrukčných angiochirurgických výkonov v tom období stalo vedúcim pracoviskom cievnej chirurgie na Slovensku. Od roku 1983 pracoval ako primár Kliniky kardiovaskulárnej chirurgie ÚKVCH a od roku 1997 do 1. 7. 2007 ako primár Kliniky srdcovej chirurgie a intenzívne sa venoval kardiochirurgii dospelých.



Jeho viacročné systematické úsilie a pracovitosť vyústili do vykonania úspešných operácií najmä aneuryziem aorty. Jubilant zaviedol u nás do klinickej praxe nové operačné postupy (operácie podľa Bentalla a Cabrola), pri ktorých na základe vlastných operačných skúseností zdokonaľoval operačnú taktiku a techniku. Ako prvý na Slovensku uskutočnil náročné operácie aneuryziem aorty u pacientov s mimoriadne závažným ochorením – Marfanovým syndrómom, bez hospitalizačnej mortality. Od roku 2003 zaviedol do klinickej praxe nový chirurgický postup pre zachovanie aortálnej chlopne podľa Davida, čím sa začala nová éra v slovenskej kardiochirurgii a zvýšila sa nádej pacientov s Marfanovým syndrómom na prežitie.

Ďalšia z chirurgických aktivít docenta M. Holomáňa bol rozvoj chirurgickej liečby vrodených chýb srdca a veľkých ciev u dospelých pacientov, najmä operácie anomálií oblúka aorty, DBA, operácie koarktácie aorty a aneuryziem a. lusoria. Od roku 2003 inicioval a v spolupráci s rtg oddelením zaviedol

endovaskulárnu liečbu ochorení aorty. Od roku 2005 sa tieto výkony na pracovisku rozšírili a v rámci endovaskulárnej liečby sa uskutočňujú hybridné výkony (kombinácia endovaskulárnych a angio/kardiokirurgických postupov). Doc. M. Holomáň sa popri svojej náročnej klinickej práci angiochirurga a kardiokirurga významnou mierou venoval aj vedecko-výskumnej činnosti. Ako riešiteľ a spoluriešiteľ sa zúčastnil na riešení viacerých aktuálnych vedecko-výskumných úloh v oblasti angiochirurgie a kardiokirurgie, ktoré boli úspešne oponované a ukončené záverečnými správami.

Špecifické črty metabolizmu myokardu pri postupnom obnovovaní jeho funkcie, najmä vzhľadom na biochemické a hemodynamické parametre, ktoré určujú rozsah poškodenia myokardu i celého organizmu z pohľadu cytotoxického pôsobenia oxidačného stresu, zhrnul vo svojej monografii s prof. Pecháňom „Ochrana myokardu v kardiovaskulárnej chirurgii“ (2002). Poznatky o tejto problematike prezentoval na svetovom kongrese v Ríme a na medzinárodných kongresoch v Opatiji, Grazi a na viacerých zahraničných a domácich odborných podujatiach. Ako odborný školiťel vyškolil dvoch doktorandov, ktorí úspešne obhájili titul PhD. Je spoluautorom dvoch zlepšovacích návrhov „Konduktometrický prietokomer“ (1975) a „Admitačný pletyzmograf“ (1988). Publikačnú a prednáškovú činnosť charakterizuje vyše 70 vedeckých publikácií a viac ako 270 odborných prednášok s publikačným ohlasom, viac ako 120 citácií. Absolvoval študijné pobyty na pracoviskách srdcovocievnej chirurgie v Moskve (1986, 1987), Budapešti (1988), Berlíne (1989), Sofii (1990), Mníchove (1991) a inde. Roku 1991 získal Certifikát na medzinárodnom kurze z cievnej chirurgie v Esslingene.

Doc. M. Holomáň sa aktívne zapájal a je zapojený aj do pedagogickej činnosti v rámci pregraduálneho aj postgraduálneho vzdelávania a doktorandského štúdia. Kontinuálne pôsobí na Lekárskej fakulte UK v Bratislave. Na začiatku viedol praktické a pitevné cvičenia z anatómie, na II. chirurgickej klinike viedol praktickú výučbu – stáže, pre poslucháčov vyšších ročníkov a odborné semináre zo všeobecnej, hrudnej a kardiovaskulárnej chirurgie. Od roku

1990 je externým pracovníkom LFUK. Vede stáže a prednášky z kardiokirurgie pre medikov v slovenskom aj anglickom jazyku. V poslednom čase prednáša v rámci voliteľných predmetov „Vybrané kapitoly z kardiokirurgie“. Je členom spoločnej odborovej komisie pre obhajoby dizertačných prác vo vednom odbore chirurgia. Je členom Komisie pre štátnu skúšku z chirurgie pre poslucháčov LFUK. V rokoch 1994 – 2006 bol členom Vedeckej rady Lekárskej fakulty UK v Bratislave. Bol členom skúšobnej komisie pre atestácie z kardiokirurgie a členom komisie pre atestácie z hrudníkovej chirurgie.

S účinnosťou od 16. 10. 2008 bol po výberovom konaní menovaný do funkcie prednostu Kliniky srdcovej chirurgie a vykonávaním funkcie vedúceho Katedry kardiokirurgie SZU. Od roku 1983 pracuje ako člen ústavnej komisie pre účelnú farmakoterapiu. Od vzniku Vedeckej rady NÚSCH, a.s., je jej členom. V rokoch 1980 – 1990 bol tajomníkom Hlavnej odborovej Komisie MZ SR – Kardiovaskulárna chirurgia. Od roku 1979 je členom Európskej spoločnosti kardiovaskulárnej chirurgie a od roku 1995 je členom svetovej organizácie International Union of Angiology. Od roku 1991 bol vedeckým sekretárom Sekcie kardiovaskulárnej chirurgie pri Slovenskej chirurgickej spoločnosti. Je členom viacerých odborných spoločností SLS (chirurgická, kardiologická, angiologická, hypertenziologická, transplantologická a spoločnosť cievnej chirurgie). 15 rokov bol členom výboru Slovenskej angiologickej spoločnosti. Je členom Slovenskej lekárskej komory a má Licenciu na výkon odborného zástupcu v povolani lekárov v odbore kardiokirurgie.

Lekárska fakulta UK ocenila jubileatovu prácu Striebornou medailou Lekárskej fakulty (2000). Pri príležitosti životného jubilea mu Slovenská lekárska spoločnosť udelila Striebornú medailu „Propter merita“ (2000). Chirurgická spoločnosť mu roku 2003 udelila cenu Prof. Kostlivého za najlepšiu knižnú publikáciu.

K osobným a charakterovým vlastnostiam jubilanta patrí korektnosť, dochvilnosť, presnosť a disciplinovanosť v povolaní. Svoje odborné znalosti neustále dopĺňa a snaží sa získať nové aktuálne odborné informácie a vedomosti. Znalosti a chirurgické skúsenosti

uplatňuje pri spolupráci so všetkými oddeleniami NÚSCH, a.s., a pri výchove pracovníkov Kliniky srdcovej chirurgie. Pravidelne sa aktívne zúčastňuje prednáškami na odborných podujatiach doma a v zahraničí.

Vážený pán docent, milý Marian, pri príležitosti Tvojich sedemdesiatin Ti želim dobré zdravie, pevnú chirurgickú ruku, životný komfort, spokojnosť a radosť v rodine, ešte veľa príjemných stretnutí s priateľmi z chirurgickej obce a veľa pekných loveckých trofejí.

Prof. MUDr. Július Vajó, DrSc.
II. chirurgická klinika
Lekárska fakulta UPJŠ Košice

Nové knihy Cena Literárneho fondu SR za rok 2009

Vo Vydavateľstve Herba vyšlo koncom minulého roka knižné spracovanie témy „Aterosklerotické choroby: epidemiológia a prevencia z pohľadu klinickej praxe“ naším popredným odborníkom, autorom a realizátorom projektu kardiovaskulárneho programu na Slovensku prof. MUDr. Igorom Riečanským, CSc. (2009, ISBN 978-80-89171-64-4).

Modrá knižka v edícii Malej lekárskej knižnice na 252 stranách uvedie čitateľa do problematiky epidemiológie srdcovocievnych chorôb vo svete a na Slovensku, poskytuje komplexný pohľad na unikátny projekt kardiovaskulárneho programu, jeho realizáciu a dosiahnuté výsledky, hodnotí rizikové faktory aterosklerózy i SCCH/CHOS v populácii na Slovensku, venuje sa problematike srdcového zlyhania a možnostiam prevencie aterosklerotických SCCH. Autor v celom diele využíva a odovzdáva svoje celoživotné klinické skúsenosti, takže kniha je cenným zdrojom mnohých rád a odporúčení skúseného kardiológa. V závere knihy je zostieraná použitá literatúra a mimoriadne presný vecný index.

Autor objektivizoval a ocenil zásluhy celého radu ústavov a konkrétnych pracovníkov v úsilí zlepšiť „kardiovaskulárne zdravie“ u nás (obdobie 1970 – doteraz).

Publikácia je obsahovo naozaj obsiahla, je dobrú ju študovať, nie iba čítať. Domnievam sa, že sú tam všetky dôležité informácie. Autor tým vzdáva hold všetkým účastníkom prevencie (kardiovaskulárnej) na Slovensku v minulosti i teraz. Odporúčam ju všetkým lekárom – nielen kardiológom, ale aj všeobecným lekárom ako zdroj mnohých klinických skúseností, ktoré možno konkrétne a na prospech pacienta zhodnotiť v lekárskej praxi. Kniha je vhodná aj pre rozšírenie štúdia medikov a doktorandov. O tom, že toto nie je len môj názor svedčí aj vynikajúce ocenenie tohto pôvodného diela Cenou Literárneho fondu SR za rok 2010.

M. Bernadič

Kronika Monitoru medicíny SLS

Prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc. – životné jubileum 65 rokov

Prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc., prezident Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) oslávil v auguste tohto roku 65. narodeniny. Po skončení Lekárskej fakulty Karlovej univerzity v Prahe roku 1969 začal pracovať v Ústave tuberkulózy a respiračných chorôb (neskôr Národný ústav tuberkulózy a respiračných chorôb) v Podunajských Biskupiciach, ktorý viedol prof. MUDr. Karol Virsík, DrSc. V rokoch 1979 – 1992 bol primárom oddelenia funkčnej diagnostiky ústavu a po odchode prof. Virsíka do dôchodku (1990) sa stal riaditeľom NÚ-TaRCH v Podunajských Biskupiciach. Túto funkciu vykonával až do roku 2003. V tom istom roku sa stal zamestnancom Slovenskej zdravotníckej univerzity, kde doteraz pôsobí vo funkcii prednostu Kliniky funkčnej diagnostiky a vedúceho Subkatedry funkčnej diagnostiky Slovenskej zdravotníckej univerzity (predtým IVZ).

V rámci svojej pedagogickej činnosti sa prof. Krištúfek od roku 1975 venuje problematike funkčnej diagnostiky, pneumológie a ftizeológie, vnútorného lekárstva, pediatrie, klinickej imunológie a alergológie, posudkového a pracovného lekárstva, epidemiológie a verejného zdravotníctva. Vo vedecko-výskumnej činnosti sa zameriava predovšetkým na diferenciálnu diagnostiku a dlhodobé sledovanie chronických pľúcnych chorôb, epidemiológiu bronchopulmonálnych ochorení, na využitie informatiky a výpočtovej techniky vo funkčnom vyšetrení a v respirológii. Pre rutinnú prax vypracoval so svojimi spolupracovníkmi referenčné hodnoty pre spirometriu, pletyzmografiu, krivku prietok – objem a krvné plyny. Výsledky tejto práce sa stali základom unifikácie hodnotenia funkčného vyšetrenia pľúc a krvných plynov v celoštátnom rozsahu.

Prof. Krištúfek sa aktívne podieľal na riešení mnohých výskumných prác, z ktorých viaceré získali ocenenia (cena ministra zdravotníctva roku 1980, cena

Štátnej komisie pre vedecko-technický rozvoj roku 1985 a iné). Je prvým autorom viac ako 210 odborných článkov publikovaných doma a v zahraničí a 5 monografií, spoluautorom mnohých ďalších odborných prác, členom redakčných rád renomovaných časopisov, členom rád, komisií a pracovných skupín MZ SR, lekárskech fakúlt a poradných orgánov rôznych inštitúcií (napr. od roku 1987 až doteraz je členom Komisie pre nové liečivá Štátneho ústavu pre kontrolu liečiv, v období 1991 – 1995 bol zástupcom SR v Medzinárodnej únii proti tbc a pľúcnyh chorobám, v období 1994 – 2003 vykonával funkciu hlavného odborníka MZ SR pre tuberkulózu a respiračné choroby). Roku 1992 získal v USA (Millwood, Virginia) certifikát o absolvovaní manažérského kurzu „Výkonný manažment zdravotníckej starostlivosti“.

Okrem odborných aktivít sú mimoriadne rozsiahle aj spoločenské aktivity prof. Krištúfka. Roku 1982 bol zvolený do funkcie vedeckého sekretára Slovenskej pneumologickej a ftizeologickej spoločnosti. Funkciu vykonával dve funkčné obdobia a roku 1990 bol zvolený za predsedu tejto odbornej spoločnosti SLS. Roku 1994 sa stal vedeckým sekretárom Slovenskej lekárskej spoločnosti a do funkcie bol zvolený aj v ďalšom funkčnom období. Roku 2003 bol zvolený do funkcie prezidenta SLS, opäť aj roku 2007. V spolupráci s past prezidentom SLS prof. MUDr. Rastislavom Dzúrikom, DrSc., inicioval, aby sa v súlade s európskymi a celosvetovými trendmi a odporúčaniami Európskej akreditačnej rady pre kontinuálne medicínske vzdelávanie (EACCME), zriadenej pri únii európskych medicínskych špecialistov, vytvorila Slovenská akreditačná rada pre kontinuálne medicínske vzdelávanie (SACCME). Cieľom bolo vytvorenie národného kreditového systému hodnotenia ďalšieho sústavného vzdelávania lekárov a jeho harmonizácia v rámci EÚ. Táto iniciatíva bola koro-



novaná úspechom. Roku 1994 na základe dohody piatich inštitúcií (Slovenskej lekárskej spoločnosti, Slovenskej lekárskej komory, Slovenskej zdravotníckej univerzity, Asociácie lekárskech fakúlt na Slovensku a Asociácie súkromných lekárov SR) vznikla SACCME a prof. Krištúfek sa stal jej riaditeľom (do roku 2008).

Historicky významnou udalosťou pre SLS bolo získanie objektu na Cukrovej ulici 3 v Bratislave (2004), ktorý bol vo vlastníctve štátu, ako trvalého sídla Sekretariátu SLS, na čom sa prof. Krištúfek podieľal významnou mierou. Prioritnou úlohou pre SLS a osobne pre prof. Krištúfka je postupné budovanie Domu zdravotníkov (Domus medica) nielen ako administratívneho sídla Sekretariátu SLS, ale i ako spoločenského centra pre stretávanie sa všetkých zdravotníckych pracovníkov na vzdelávacej a diskusnej báze.

Prof. Krištúfek bol od roku 1995, teda od začiatku vydávania časopisu Medicínsky monitor (do roku 2009) predsedom redakčnej rady časopisu a autorom čitateľsky úspešných úvodníkov. Pre aktuálnosť myšlienok a ich všeobecnú platnosť považujeme za vhodné v závere uviesť časti z textu jedného z nich, ktorý bol zverejnený v Medicínskom monitore č. 3 roku 2005:

„...Všetko, čo sa deje v celej spoločnosti, sa dá automaticky vzťahovať aj na zdravotnícku starostlivosť. Vytráca sa ľudskosť, človečina, snaha pomôcť ešte predtým, než sa dozvieme, v ktorej postavení je pacient poistený a aké má postavenie. Zmenu v myslení neospravedlníme iba obrovskými zmenami v zdravotníctve, lebo naše duchovné algoritmy by nemali byť závislé od režimu, ani od stupňa transformácie...“.

„...Najzaujímavejší ľudia majú v sebe niečo, čo nie je závislé od režimu a od okolia, ale je odrazom toho, že na sebe pracovali, majú svoje súkromné desa-toro a snažia sa byť verní sami sebe a dokážu pozitívne ovplyvniť svoje oko-lie. A predovšetkým takí by sa mali hro-madiť v zdravotníctve, upozorniť na seba kvalitou práce a nie tým, že budú pre všetkých chcieť vysoký plat a kaž-dého, kto si dovoľí mať iný názor, budú považovať za triedneho nepriateľa. Ak chceme s niekým vyjednávať, musíme sa s ním stretnúť nie na námestí, ale v rokovacej miestnosti za prítomnosti všetkých kompetentných osôb. Albert

Schweitzer vraj povedal: „Na to, aby sme niečo vyjednali, musíme dokázať aj ustúpiť a pokúsiť sa vidieť situáciu z dru-hej strany. Ak to dokážeme, máme šancu ísť dopredu...“. Profesor Krištúfek pokračuje vo funkcii predsedu redak-čnej rady Monitoru medicíny SLS, ktorý je zaregistrovaný ako oficiálny časopis SLS od roku 2010.

Vážený pán profesor, milý jubilant, veríme, že sa Ti vo funkcii prezidenta SLS podarí svojím postojom, napĺňa-ním súkromného desaťročia, prácou a zodpovedným prístupom k nej, po-zitívne ovplyvňovať okolie, našich

kolegov, priateľov a členov, a tak všetci spolu dokážeme využiť šancu ísť vpred – na prospech celej našej or-ganizácie i zdravotníctva ako takého. Do ďalších rokov Ti želáme najmä dobré zdravie, veľa tvorivého elá-nu, splnenie plánovaných cieľov a úspech vo všetkých Tvojich počet-ných aktivitách. Prajeme Ti šťastné dni života, radosť z výsledkov Tvojej práce a krásneho rodinného zázemia.

*Prezídium SLS
Redakčná rada a redakcia časopisu
Monitor medicíny SLS*

Kronika Monitoru medicíny SLS

Univerzitný profesor MUDr. Ján Danko, PhD., šesťdesiatročný

Významný reprezentant ženského lekárstva nielen na Slovensku – profesor Ján Danko – je už druhé funkčné obdo-bie prezidentom SGPS SLS v Bratislave, prednostom Gynekologicko-pôrodníc-kej kliniky JLF UK a MFN v Martine, pra-coval dve funkčné obdobia ako dekan JLF UK v Martine. Roku 2007 bol jedným z troch kandidátov na funkciu rektora Univerzity Komenského v Bratislave, je členom viacerých odborných spoloč-ností, sekcií, pracovných komisií pri Mi-nisterstve zdravotníctva a Ministerstve školstva SR a na vysokých školách. Je členom viacerých redakčných rád ve-decko-odborných časopisov doma aj v zahraničí, je predsedom Rady Sloven-skej národnej knižnice v Martine a za-stáva mnohé ďalšie významné funkcie v mnohých inštitúciách. V týchto dňoch sa dožíva vzácneho životného jubilea – 60. narodenín.

Rodák z Málinca (Lučenec) uvidel svetlo sveta 1. októbra 1950 v skromnej, ale vyrovnanej pracovitej rodine, v kto-rej získal a osvojil si všetky svoje po-zitívne charakterové a povahové vlast-nosti. Stredoškolské štúdium v Poltári ukončil maturitnou skúškou s vyzname-naním (1969). Na Lekárskej fakulte UK

v Martine bol promován roku 1975. Počas medicínskych štúdií sa zapájal do vedecko-výskumnej činnosti. Po úspeš-nom ukončení lekárskej fakulty získal miesto asistenta na Ženskej klinike LF UK a MFN v Martine.

Získal odbornosť ženského lekárstva a roku 1978 kvalifikačnú atestáciu z ved-ného odboru gynekológia a pôrodníc-tvo. Stal sa odborným asistentom a roku 1979 vyhral konkurz na štipendijné miesto v Zürichu, kde pracoval pod ve-dením profesora Alberta Hucha. Tam zís-kal významné vedomosti a poznatky z perinatológie. V Zürichu študoval účinky nikotínu na tehotnú ženu a plod, hodnotil aj vplyv pasívneho fajčenia matiek na metabolizmus a dýchanie plodu. Tieto a iné sledovania boli v tom čase priekopnícke a potvrdili priame hy-poxické následky fajčenia na plod a no-vorodenca. Na základe prezentácie pozitívnych výsledkov sledovaní mu predĺžili študijný pobyt o ďalší rok. Za svoju prácu získal Cenu rektora Univer-zity v Zürichu a štipendium na ďalšie dva roky s možnosťou habilitácie. Roku 1982 absolvoval druhú špecializačnú atestáciu zo ženského lekárstva, úspešne ukončil vedeckú aspirantúru,



získal hodnosť kandidáta lekárskeho vied. Roku 1986 bol menovaný a usta-novený docentom z vedného odboru gynekológia a pôrodnictvo a stal sa najmladším docentom gynekológie v Česko-Slovensku.

Jubilant udržiava kontakty so Žen-skou klinikou Univerzity v Zürichu a spolupracuje s profesorom Huchom dodnes. V rokoch 1989 a 1990 bol opä-tovne na pobyte na tejto klinike a stal sa plnohodnotným a rovnocenným čle-nom vedecko-výskumného tímu profe-sora Hucha. Venoval sa profylaktickému sledovaniu účinku preparátov železa a ako prvý na svete využíval erytropoe-tín pri liečbe anémie. Dosiahnuté po-zitívne výsledky boli publikované v Lancete s výborným ohlasom počet-ných citácií v domácich a zahraničných periodikách a monografiách.

Po návrate na kliniku roku 1990 bol poverený vedením vedného odboru gynekológia a pôrodnictvo na LFUK v Martine. Po úspešnom konkurze bol menovaný prednostom Ženskej kliniky JLF UK a MFN v Martine. Roku 1995 bol po inauguračnom konaní prezidentom SR menovaný univerzitným profesorom gynekológie a pôrodnictva Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine. Stal sa pokračovateľom a udržiavateľom tradície významných gynekológov, ktorí v Martine pôsobili a rozvíjali ženské lekárstvo a pôrodnictvo na Slovensku (docent Teodor Schwarz (1892 – 1980), docent Ernest Dilhoš (1910 – 1994), primár Zvarík (1925 – 1967), profesor Pončuch (1915 – 1989), docent Toldy (1926 – 1996).

V tomto období bol oslovený a dostal ponuky na vedenie kliniky na Slovensku i v zahraničí. Zostal verný svojmu materskému pracovisku, spolupracovníkom, priateľom a našim študentom medicíny.

Veľmi rozsiahla je prednášková a publikačná činnosť jubilanta. Na domácich vedeckých a odborných fórach predniesol viac ako 520 prednášok – z toho viac ako polovicu po päťdesiatom roku života. Vyžiadanych bolo viac ako päťdesiat prednášok, polovicu prednášok predniesol v zahraničí. Ako autor a spoluautor uverejnil 312 vedeckých a 45 odborných prác, z toho 21 v karentovaných časopisoch. Vysoko treba hodnotiť ohlas na jeho vedecko-výskumnú činnosť – spolu 378 citácií, z toho v SCI 134. Profesor Danko je autorom a spoluautorom dvoch vedeckých a troch odborných monografií, dvoch vysokoškolských učebníc a štyroch vysokoškolských skrípt.

Profesor Danko bol 1. apríla 2000 zvolený za dekana JLF UK v Martine. Získal si dôveru zamestnancov a poslucháčov fakulty. Snažil sa budovať fakultu na novom chápaní vysokého školstva. Zvolený bol aj na druhé funkčné obdobie, ktoré sa končilo rokom 2007. Ako dekan sa zaslúžil, že sa fakulta prepracovala medzi najúspešnejšie fakulty v rámci Univerzity Komenského. V tomto období sa na JLF UK začalo vyučovať ošetrovatelstvo a iné nelekárske odbory. Zvyšoval sa počet medikov študujúcich v anglickom jazyku.

Liečebno-preventívna, pedago-

gická, vedecko-výskumná a organizačná činnosť jubilanta, dlhoročné členstvo vo výbore SGPS SLS, jeho morálne, charakterové a povahové vlastnosti vyústili do zvolenia za prezidenta SGPS SLS (2006). Roku 2010 ho v tejto funkcii opakovane potvrdili. Je krajským a okresným odborníkom pre odbor gynekológia a pôrodnictvo.

Všestranná aktivita a angažovanosť profesora Danko nie sú prekážkou jeho lekárskej a pedagogickej činnosti. Svoje bohaté vedomosti a poznatky plne využíva v pregraduálnej výchove poslucháčov, postgraduálnom doškoľovaní doktorandov. Dbá o kvalifikačný rast pracovníkov vlastnej kliniky. Pod jeho vedením sa Ženská klinika JLF UK, MFN v Martine zaradila medzi najlepšie na Slovensku. Vytvoril vlastnú školu, vchoval troch docentov, doktorandskú hodnosť obhájilo viac ako dvadsať ženských lekárov. Ďalších 15 je v aktívnej príprave, roku 2009 prebehli na klinike aj špecializačné atestačné skúšky prvých kandidátov z odboru gynekológia a pôrodnictvo.

Pri hodnotení mnohých na čas náročných funkcií profesora Danko treba obdivovať, že na plnenie úloh psychicky aj fyzicky stačí. Okrem prednostu kliniky je garantom predmetu gynekológia a pôrodnictvo, pôrodnícka asistencia, je garantom akreditovaného práva JLF UK vykonávať III. stupeň doktorandského štúdia v odbore gynekológia a pôrodnictvo, je garantom akreditovaného práva JLF UK vykonávať habilitačné a vymenovacie konanie v odbore gynekológia a pôrodnictvo, tiež garantom akreditovaného práva JLF UK vykonávať špecializačné štúdium v odbore gynekológia a pôrodnictvo. Aktívny je vo funkcii predsedu Rady agentúry na podporu výskumu a vývoja pre lekárske vedy a predsedu Rady Slovenskej národnej knižnice v Martine. Všetky svoje snaženia sústreďuje na klinickú prácu v prospech dosahovania zdravej populácie. Jeho pracovisko začalo už roku 1983 ako prvé na Slovensku s aktívnym ultrasonografickým skríningom a zaviedlo intenzívnu prenatálnu diagnostiku. Od roku 1995 je klinika aj Perinatologickým centrom a má dominantné miesto v rámci SR. Rozpracovali techniku odberu, hodnotenia a interpretácie astrupu z plodu počas pôrodu aj analýzu krvných plynov z pupočníka.

Prvú na Slovensku zaviedli pulznú oxymetriu.

Jubilant učil a vyžadoval od svojich spolupracovníkov a školencov, aby dodržiavali zásadu, že každá činnosť lekára musí viesť k prospechu pacientky a rodičky. S tým súvisí zavedenie a presadzovanie používania analgézie pri pôrodnej činnosti na všetkých pracoviskách na Slovensku. So svojimi spolupracovníkmi rozpracovali využívanie Dopplerovej sonografie v prvej i druhej polovici tehotnosti. Dopplerovku sonografiu využívajú aj v diagnostike malígnych ochorení rodidiel a pri diagnostike ženskej neplodnosti. Ženská klinika v Martine ako prvá začala s otvorenou aj endoskopickou kontaktnou laserovou liečbou. Majú výrazné úspechy v liečbe onkologických ochorení aj vďaka aktívnemu cytologickému skríningu.

Profesor Danko sa svojou autoritou zasadil a presadzuje zavedenia očkovania proti HPV- infekcii. V tejto veci vystupuje aktívne v odborných aj populárno-výchovných periodikách, na odborných fórach a na centrálnych riadiacich miestach. Pod vedením jubilanta klinika začala rozsiahly výskum rakoviny prsníka, endometria, ovária a krčka maternice na úrovni molekulovej genetiky. Takto sa klinika zaradila do viacerých centier excelentnosti. Pracovisko rieši tri medzinárodné výskumné projekty, dve klinické a terapeutické štúdie, šesť projektov VEGA, Grant MZ SR a Grant APVT.

Jubilantovi sa podarilo získať prostriedky na rekonštrukciu časti kliniky, modernizáciu technického vybavenia, a tak má jeho pracovisko najmodernejšie endoskopické vybavenie, sonografické prístroje a vybavenie na monitorovanie stavu plodu, porovnateľné s európskou úrovňou.

Profesor MUDr. Ján Danko, PhD., za svoju rozsiahlu úspešnú liečebno-preventívnu, pedagogickú, vedecko-výskumnú a organizačnú činnosť získal mnohé fakultné a univerzitné ocenenia, medaily a vyznamenania, viaceré ocenenia na úrovni rezortu zdravotníctva a školstva, ako aj viacerých spoločenských organizácií. Výbor SGPS SLS navrhol a odsúhlasil jubilantovi k významnému životnému jubileu udelenie Pamätnej medaily SGPS profesora MUDr. Antona Pončucha, CSC.

Nie na poslednom mieste treba uviesť, že jubilant je vzácnou osobnosťou, starostlivým milujúcim manželom a otcom. Vždy sa snaží plne venovať svojim najdrahším. Nájde si čas na rozhovor, poradenie so spolupracovníkmi aj pacientkami a rodičkami, venuje sa študentom JLF UK v Martine. Obdivuje

a miluje slovenskú prírodu, rád s puškou na pleci chodí po horách – poľovníctvo je pre neho nielen vášňou, ale aj priestorom na oddych.

Vážený jubilant, ctený priateľ, využívame túto vzácnu príležitosť, pozdravujeme Ťa a ďakujeme Ti za mnohoročnú prácu vo výbore SGPS

SLS – teraz vo funkcii prezidenta. Prajeme Ti všetko najlepšie, pevné zdravie, ďalšie úspechy na každom úseku Tvojej činnosti, spokojnosť, pohodu, radosť v kruhu rodiny a priateľov.

S priateľským pozdravom

Michal Valent a Ján Štencel

Kronika Monitoru medicíny SLS

Prof. MUDr. Vladimír Krčméry, DrSc., Dr. h.c. mult., oslávil 50 rokov

Vážený oslávenec, netreba hádam ani pripomínať, že takéto krásne jubileum sa spája aj s tým, aby sa človek na chvíľu zastavil a urobil si rekapituláciu svojho života. Treba zrátať úspechy, pády, víťazstvá i porážky a vytýčiť si ďalšie ciele. Všetci dobre vieme, že Ty, Vladimír, naozaj nepatríš k tým, ktorí sa chvália zásluhami, ale patríš k tým, za ktorých jasnou rečou hovoria činy a výsledky. A bolo ich naozaj neúrekom. Lebo vždy – a za každých okolností – si sa dokázal i o tú „najmenšiu“ vec zápalisto popasovať, dokázal si odvážne obhajovať všetko, o čom si bol presvedčený, že je správne, že pomôže dobrej a prospešnej veci. Morálne dobro u Teba vždy stálo na prvom mieste. Dokázal si oceniť radu, ale aj uznať, keď si sa mýlil. To mnohí z nás nevedia. Aj preto Ti chceme pripomenúť slová Platóna: „...starajúc sa o šťastie iných, nachádzame svoje vlastné“. Človek vskutku nikdy nič nestráca, keď sa niečoho odrieka, ale práve naopak. Aj preto máš veľa úprimných priateľov, ale aj opačne, no a aj k nim si človečensky láskavý a zhovievavý. Spoznal si okrem iného aj na vlastnej koži, že proti hlúposti sa nedá nijako – alebo takmer nijako – bojovať. Priateľstvo však vždy bolo Tvojou prirodzenou hodnotou. Priateľstvo násobí radosť a delí žiaľ. Keď sa nám darí, poznajú nás priatelia, keď sa nám nedarí, potom zasa my, poznáme svojich priateľov...

Milý Vlado, priateľstvo sa naozaj meria len činmi, nie slovami. Ak by sme sa pokúsili ich dnes čo len zhruba zrátať, nestačili by nám hádam ani stohy papiera, začínajúc vedeckými, cez pedagogické, organizátorské, duchovné, či charitatívne. Ale spomenieme zopár naozaj „len“ drobných, ktoré sme v poslednom čase spolu riešili. Naše stretnutia v reštaurácii u Číňanky na Vysokej ulici mali nielen gurmánsky rozmer, ale aj činorodo pracovný. Veď, pamätáš, keď si sa zaujímal o zdravotný problém syna istého politika, a osobne si uháňal na viedenské letisko po antimalariká, ktoré Slovensko nemalo, povedali sme si, že toto sa už nesmie nikdy zopakovať, preto založíme Národné referenčné centrum pre tropické choroby. A do troch mesiacov začalo pracovať (14. marca 2007). V čase, keď sa o problémy rómskych asistentiek len hovorilo, zorganizovali sme výučbu priamo v ich prostredí a projektu sa darí dodnes. Aj to sme „vydumali“ u Číňanky. Keď si spomenul, že Vysoká škola zdravotníctva Sv. Alžbety realizuje projekty v krajinách tretieho sveta, kde pomáha tým najbiednejším z najbiednejších pri záchrane ich holých životov, dohodli sme sa, že o tomto musí Slovensko vedieť a zorganizovali sme sériu tlačových besied. Poznajú Ťa najmä deti v Afrike a Ázii, ktorým si dal šancu na ďalší život. A keď si sa chystal na zemetrasením spustošené Haiti



a spomenul si, že odlietaš pravidelným leteckým spojom, a preto máš problém zobrať najzákladnejšie lieky a zdravotnícky materiál, telefonicky sme sa obrátili na prezidenta SR. A prezident nezaváhal ani sekundu – hoci bol práve na Lomnickom štíte – a priamo odtiaľ prisľúbil „špeciál“. Aj vtedy sme práve odchádzali od Číňanky... Tvoju úspešnú humanitárnu misiu napokon ocenila aj vláda SR. A naposledy sme pomáhali pri zrode (a kde zasa inde, ak nie u Číňanky) štúdia MPH a MHA v Skalici.

Ak sa hovorí, že koľko hláv, toľko rozumu, potom musí asi platiť, že koľko srdc, toľko lásky. Len málokto má srdce také otvorené pre všetkých. Ty patríš do tejto kategórie. Do práce vkladáš veľa múdrosti, ale vždy – za každých okolností – ju robíš s veľkou láskou, obetavosťou a nadšením. Súcit, pokora, morálka, česťnosť, poctivosť, charakternosť, láska k pravde, k ľuďom, humanizmus, sa v týchto konzumných časoch veľmi nenosia. Aj preto sa nedá vždy zladať, aby sa múdre veci mohli robiť s takou láskou a plným nasadením, aby človek vyznávajúci tieto všeludské hodnoty mal zo svojej práce vždy len a len

radosť a prežíval vždy len pocity šťastia, žičlivosti, nie horkosti. Pre Teba je však práca permanentným šťastím, nehľadiac často ani na vlastný zdravotný stav. A šťastím je aj pre tých, ktorí môžu v Tvojom kolektíve, pod Tvojím vedením, pracovať. K problémom pristupuješ priamo a nebojíš sa ich dotknúť. Aj preto sa Ti podarilo vychovať špičkových odborníkov. Aj preto Ťa študenti úprimne obdivujú. Tvoja charizma je totiž len ťažko napodobiteľná. To však nie je len vec daná od Boha. Už od detstva si sa podvedome držal Sokratovej rady: „Poznaj sám seba“, zahľbil si sa do štúdia a cez poznanie si spoznával nielen seba, ale aj profesijný život lekára,

ktorý si si vybral ako svoje poslanie. A začal si už veľmi skoro. Tí, ktorí navštevovali Detskú rozhlasovú dramatickú družinu, kde si chodil so svojím bratom Sylvom, si veľmi dobre pamätajú, že už vtedy si nosil rôzne encyklopédie a slovníky, ktoré si počas prestávok usilovne študoval. Naozaj platia slová Démokrita: „Nerozumní sa tešia zo ziskov náhody, skúsení len zo ziskov múdrosti“.

**Milý Vlado, drahý priateľ,
chceme Ti zo srdca popriať, aby si mal
aj v ďalšej dekáde svojho života nie-
len veľa dobrých priateľov, podporo-
vateľov, úžasný pracovný kolektív,
ale aj veľa ďalších prekvapivých plá-**

nov, ktoré v pevnom zdraví, obklopený radostným a chápacím rodinným zázemím, budeš môcť v šťastí a tvorivom prostredí slobodne a veľkoryso realizovať. Nech Ti v tom pán Boh pomáha. A úplne na záver, ak Francúzsko malo Alberta Schweitzera, nositeľa Nobelovej ceny, ktorý sa okrem iného do dejín zapísal svojou misijnou prácou v Lambaréne, kde zriadil pre ľudí chorých na lepru nemocnicu, tak Slovensko má v Tebe jeho dôstojného pokračovateľa.

Ad multos annos!

PhDr. Ivan Bielik, PhD., MPH

Kronika Monitoru medicíny SLS

MUDr. Ján Ambro (27. marec 1827 – 15. máj 1890)

Roku 2010 si s úctou a vďakou pripomíname 120. výročie úmrtia veľkého Slováka, prvého ženského lekára – pôrodníka, rodáka z Beckova, MUDr. Jána Ambra. Ako pracovník pôrodnice vo Viedni sa stal zástancom a propagátorom pôrodníckej non-infekcie Ignáca Filipa Semmelweisa (1818 – 1865).

Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Šoproni. Po promócii niekoľko rokov pôsobil na pôrodníckom oddelení Všeobecnej nemocnice vo Viedni. K jeho učiteľom patrili tvorca priekopníckeho učenia o asepse I.F. Semmelweis. Od roku 1870 bol asistentom na pôrodníckej klinike v Budapešti. Predtým bol obvodným lekárom na maďarskom vidieku. Roku 1868 na zhromaždení lekárov v Egeri prezentoval návrh Smeru plán budovania babských škôl v Uhorsku. Bol to doktor Ambro, kto vehementne alarmoval verejnosť, aby sa riešili vážne zdravotné a sociálne osudy detí slobodných matiek. Jeho spisy vydané v 80. rokoch 19. storočia v nemčine a maďarčine sú základom sociálnej pediatrie aj v európskom priestore. Navrhoval zriadiť v nemocniciach samostatné pôrodnícke oddelenia, kde by sa mali uplatniť najnovšie poznatky lekár-

ských vied, ktoré by vyhovovali aj požiadavkám humanity. Žiadal zaviesť povinnú odbornú výchovu pôrodných asistentiek

Dr. Ambro sa vrátil na Slovensko a roku 1872 zriadil a otvoril v Bratislave Kráľovskú babskú školu. Bola to jediná verejná školská ustanovizeň na Slovensku a on bol jej prvým riaditeľom. Roku 1873 vyšla v Skalici slovenská „Kniha o pôrodníctve pre baby“. Knihu venoval „Blahej pamiatke Ignáca Semmelweisa, doktora lekárstva, ránhojičstva, riadneho profesora na vysokých školách v Budapešti...“.

Táto kniha vyšla roku 1874 aj v maďarskom jazyku. Kým slovenské vydanie nebolo ilustrované, v maďarskej verzii je 18 tabúl, spolu 69 zobrazení priebehu pôrodu. Pred Ambrovou knihou sa vo výučbe používal preklad knihy dr. Strenga „O porodníctve pre baby“, ktorá bola napísaná v češtine.

Priestory vyčlenené pre pôrodnicu boli z dnešného pohľadu absolútne nevyhovujúce. Vybavenie bolo žalostné. Jadro tvorila miestnosť s 10 posteľami, vedľa ktorej bola izba predelená drevenou presklenou priehradkou na dve časti, na pôrodnú izbu a poslucháreň.

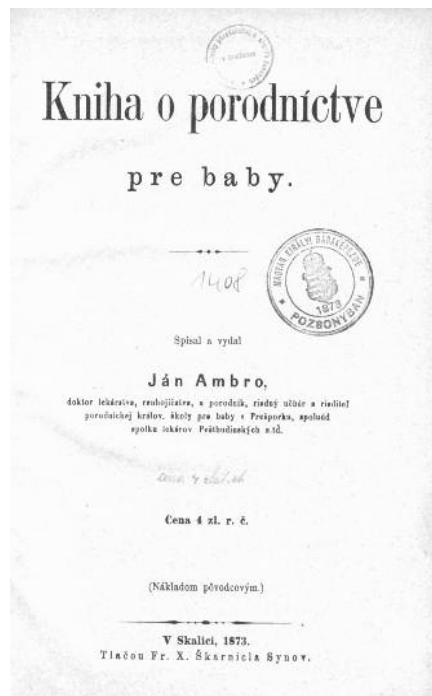
K nej bola pričlenená miestnosť s tromi posteľami pre školnú pôrodnú babu. Na čele školy bol profesor (nie univerzitný) – riaditeľ s jedným asistentom. V takomto priestorovo a hygienicky nevyhovujúcom prostredí začala svoju činnosť škola v januári 1873 päťmesačným kurzom pre pôrodné asistentky.

Už v treťom roku vypukla epidémia puerperálnej sepsy, na ktorú rýchlo nadväzovali ďalšie endémie. Na zmierenie tejto mizérie doktor Ambro roku 1876 premiestnil poslucháreň do susedného domu pri nemocnici. Okrem toho zaviedol poliklinický spôsob výučby tak, že rodičky, ktoré sa zavčasu hlásili k pôrodu, umiestňoval podľa možností v bytoch pôrodných asistentiek, kde ženy rodili za prítomnosti žiačok babskej školy.

Dr. Ambro úporne bojoval o novú budovu, čo sa mu aj podarilo. So stavbou sa začalo roku 1883 v Pálffyho záhrade na Telocvičnej ulici (teraz Zochovej). Stavbu a úpravu okolia realizoval podnikateľ Ignác Feigel za 70 051 zlatých a 77 grajciarov. Novú pôrodnicu odovzdali do používania v januári 1885.

Priebeh výučbového procesu – profesor prednášal denne a prednesenú látku asistent odpoľudnia so žiačkami opakoval. Odborná praktická výučba nebola viazaná na určitý čas. Obvyčajne štyri hodiny týždenne bolo vyšetrowanie tehotných, ktoré boli cielene prijaté do ústavu pre pedagogické účely. Žiačka, ktorá bola pri pôrode, musela rodičku sledovať aj v šestonedeli. Musela sa cvičiť v ošetrovaní šestonedielok a novorodencov.

Dr. Ján Ambro roku 1875 so štipendiom 400 zlatých podnikol študijnú cestu do zahraničia. Roku 1877 bol na dôkaz svojej horlivej činnosti v zdravotníctve menovaný za riadneho člena Krajskej zdravotnej rady. Napísal 19 vedeckých prác, v ktorých pojednáva



o osteomalatickej panve, o jej rozšírení za pôrodu, o arteficiálnom predčasnom pôrode pri šikmo zúženej panve, o prolapse pupočníka, puerperálnej sepse, psychóze v šestonedelí, príznakoch puerterinnej hematokély, o pôrodniciach, o Semmelweisovom učení, o vybavení a riadení babských ústavov.

Dr. Ambro vydal pamätný spis v záujme bábicstva, ďalej o slobodných a opustených matkách a nezaopatrených deťoch. Na tomto poli vykonal priekopnícku a pre Slovensko neoceniteľnú prácu. Zaviedol systematickú výchovu pôrodných asistentiek v pokrokovom zmysle. Bol prvým propagátorom Semmelweisovho učenia na Slovensku. Jeho najvýznamnejšou publikáciou je „Kniha o pôrodnictve pre baby“, ktorou sa jeho meno natrvalo zapísalo do slovenskej lekárskej literatúry. Profesor Rudolf Peter (1900 – 1965), zakladateľ gynekológie detí a dospelých v Prahe, ju pri hodnotení Ambrovho diela kladie vyššie ako Stengovu učebnicu.

Ján Ambro svoju úspešnú odbornú, vedeckú, výchovnú, organizačnú prácu na čele Kráľovskej školy pre pôrodné asistentky vykonával celých 17 rokov.

Bol to on, kto sa zaslúžil o rozvoj pôrodnictva na Slovensku. Žiaľ, jeho priekopnícka činnosť nebola a stále nie je po zásluhy spracovaná a ocenená. Po dr. Ambrovi školu prechodne viedol dr. Jozef Bartsch. Od 5. októbra 1890 prevzal miesto riaditeľa MUDr. Dezider Velič (Velič) (1820 – 1921) rodák zo Sedmohradska. V budove Babskej školy na Zochovej ulici bola roku 1919 zriadená Klinika pôrodnictva a nemoci ženských LF UK v Bratislave. Prednostom kliniky sa stal profesor Gustáv Müller, prvý dekan lekárskej fakulty. I. gynekologicko-pôrodná klinika LFUK a FNsP v Bratislave na Zochovej ulici pôsobila do 30. 11. 2003, keď sa presťahovala do priestorov FNsP sv. Cyrila a sv. Metóda v Bratislave – Petržalke. Môžeme len dúfať, že nie navždy...

S úctou a vďakou spomíname na doktora Jána Ambra – veľkého muža, zakladateľa a budovateľa „Kráľovskej babskej školy v Bratislave“, ku ktorej sa ako priama pokračovateľka hlási súčasná Fakulta ošetrovateľstva a zdravotníckych odborných štúdií Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave.

Michal Valent a Ján Štencel

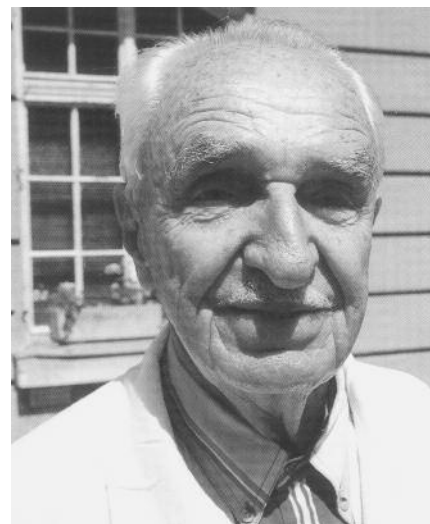
Kronika Monitoru medicíny SLS

Univerzitný profesor MUDr. Karol Virsík, DrSc. - nedožitý deväťdesiaty piate narodeniny

Zakladateľ, zriaďovateľ, budovateľ Národného ústavu tuberkulózy a respiračných chorôb v bývalom Kláštore sestier Svätého kríža v Podunajských Biskupiciach vybudoval priestorové, materiálne a personálne zabezpečené pracovisko na vysokej medzinárodnej úrovni, podarilo sa mu tak v náročnej dobe „nebohého režimu“ realizovať predsavzatia a svoje predstavy. Roku 1953, keď vznikla doškoľovacia inštitúcia lekárov v Trenčíne, bol jedným zo štyroch vedúcich prvých katedier. Bol funkcionárom SLS, predsedom Slovenskej pneumologicko-ftizeologickej spo-

ločnosti, čestným členom zahraničných odborných spoločností. Bol krajským a celoštátnym odborníkom pre ftizeológiu. Od roku 1982 odborne usmerňoval vo funkcii hlavného odborníka a predsedu odbornej spoločnosti aj problematiku geriatrickej a rozvíjal tento vedný odbor.

Profesor Karol Virsík, DrSc., sa narodil 25. augusta 1915 v Malackách. Mal štyroch súrodencov. Spolu s rodičmi mali rodinný spevok, vždy rád a pekne spieval. Na LF SU v Bratislave promoval roku 1939. Pracovať začal na Internej klinike ako nehonovaný lekár na izbe



asistenta Gejzu Bárdoša (1908 – 1961). Po návrate z Východného frontu a po skončení vojenskej prezenčnej služby roku 1943 nastúpil na Infekčné oddelenie kliniky profesora Emanuela Filu (1901 – 1973). Neskôr sa stal primárom Kliniky tuberkulózy LF SU v Bratislave. Od roku 1952 ako primár sa riaditeľ KÚT

s vehemenciou jemu vlastnou pustil do náročnej práce v ťažkých, až primitívnych podmienkach. Vydržal však, hoci pracoval až 20 hodín denne. Mal šťastie na spolupracovníkov a aj pochopenie nadriadených orgánov. Jeho zariadenie bolo na vysokej odbornej a spoločenskej úrovni. Dokázal doslova zázraky. Roky bol vedúcim aj celoštátnej Katedry ÚDL v Prahe a u neho českí lekári robili špecializačné atestácie z pneumológie. Bol veľmi aktívny v prednáškovej a publikačnej činnosti, aj na medzinárodnej úrovni. Uverejnil vyše 260 vedecko-odborných prác v domácej a zahraničnej literatúre. Bol autorom a spoluautorom 21 knižných publikácií. Roku 1964 získal hodnosť docenta a roku 1968 obhájil veľký doktorát lekárskeho vied. Napriek peripetiám a nepriazni spoločnosti dosiahol roku 1992 hodnosť univerzitného profesora – aj na návrh rehabilitačnej komisie.

Bol vedúcim celoštátneho výskumu, ktorý úspešne oponoval a obhajoval svoje výsledky. Získali najvyššie ocenenia a odmeny. NÚTRCH v Podunajských Biskupiciach bol mnohými expertmi na tbc vyhľadávaným pracoviskom. Mnohí lekári zo zahraničia tam chodili na študijné pobyty a sledovali dosiahnuté výsledky.

Prof. Virsík s manželkou „Nituškou“, profesorkou cudzích jazykov, vchovali

štyri deti (troch synov a dcéru). Postupne všetky deti emigrovali na Západ (dcéra a najstarší syn už zomreli). Dnes už vnuci a pravnuci rozširujú a udržiujú spomienku a tradíciu rodiny profesora Virsíka.

Osobne som profesora Virsíka poznal od roku 1954. Stretol som ho pri otvorení II. gynekologicko-pôrodnice LFUK na Šulekovej ulici. Nadviazali sme úzku spoluprácu s jeho ústavom. Chodil robiť predoperačné vyšetrenia pacientok.

Počas svojho života profesor Virsík stačil nielen urobiť a odžiť všetko, ale všetko stihol aj vyrozprávať. Mnohé zachytil vo svojej rozlúčkovej knihe (Odchádzam s Hippokratom, 2005).

Bol som pri jej zrode a stretával som sa s ním. Roky som denne prichádzal do bytu na Galandovej ulici 8. Potom som každú nedeľu odpoľudnia chodil do nemocnice v Biskupiciach a posledný celý rok do Liečebne Sv. Františka v Prievoze.

Ja som ho počúval a počúval, udivený nie vravnosťou, ale pamäťou a tým, čo dokázal zvládnuť v meniacom sa čase. Nebýval to monológ, iba tak hore-dole. Boli to hlboké analýzy minulosti, komparácia so súčasnosťou a kritický pohľad na život okolo nás.

Keď mu ubúdalo síl, sedával som pri ňom a držal som ho za ruku. Pri posled-

nom našom stretnutí sa mi videla jeho ruka o čosi chladnejšia. Nehovoril a plynúť dýchal. Ach, Bože! Hodiny ubiehali a ja som sa pripravoval na to, že jeho čas sa raz zastaví. Stalo sa...

Univ. prof. MUDr. Karol Virsík, DrSc., vzácny, veriaci, bohabojný muž odišiel na večnosť v Liečebni Sv. Františka v Bratislave – Prievoze v podvečerných hodinách dňa 21. decembra 2009, v prítomnosti jeho milovaných sestričiek Dominikánok. Tieto kedysi dávno zamestnal pri novorodencoch matiek s tuberkulózou v Novej Lipnici. Odriekali modlitbu za umierajúcich a odprevali jeho dušu na večnosť.

30. decembra 2009 sa s legendou nielen slovenskej ftizeológie profesorom Virsíkom rozlúčila najbližšia rodina, priatelia, spolupracovníci, bývalí pacienti a známi. Priestor bratislavského krematória bol preplnený tými, ktorí ho prišli odprevať na poslednej ceste. Lúčil som sa s týmto vzácnym Mužom a veľkým Človekom, akým profesor Virsík naozaj bol, za úprimných priateľov doma a v zahraničí, za účastníkov Sapientia klubu pri LFUK v Bratislave. Nezapudneme a budeme spomínať, kým nás Všemohúci nepovolá na druhú stranu rieky.

Requiescat in pace!

Michal Valent

Kronika Monitoru medicíny SLS

Prof. MUDr. Štefan Siťaj, DrSc., člen korešpondent SAV Venované pamiatke blížaceho sa 20. výročia úmrtia – 18. 9. 2010

Prof. MUDr. Štefan Siťaj, DrSc., člen korešpondent SAV celý život zasvätil svojmu obľúbenému lekárskeho povolaniu, vedeckej práci, didaktickej a odbornej organizátorskej činnosti. Vynikal nesmiernou usilovnosťou, skromnosťou a láskavým prístupom k pacientom, spolupracovníkom a ľuďom celkovo. Možno povedať, že sa mu splnili tri že-

lania, o ktoré veľký Šalamún prosil vo svojich modlitbách: mier so susedmi, dlhý múdry život a pokojná rýchla smrť.

Už ako maturant (1929) využil svoju znalosť svetových jazykov, aby časť štúdií medicíny absolvoval na viedenskej lekárskej fakulte a v klinických semestroch pokračoval v štúdiu na známej parížskej univerzite. Mal šťastie na



vynikajúcich učiteľov. Po promócii (1935) pracoval ako asistent LFUK v Bratislave pod vedením biológa svetového

mena prof. Babora. Neskôr sa erudoval na internej klinike prof. Netouška. Po získaní špecializácie vo vnútornom lekárstve osud zavial dr. Š. Siťaja do kúpeľov Trenčianske Teplice, ktoré sa orientovali na liečbu reumatikov a pacientov s chorobami pohybových ústrojov v širšom chápaní. V tejto oblasti medicíny panoval nielen u nás, ale aj v celosvetovom meradle značný chaos. Pritom už vtedajšie nemocenské poisťovne ukazovali obrovské straty zavinené touto nediferencovanou a neprebádanou skupinou chorôb. Vedúci pracovníci Robotníckej sociálnej poisťovne poverili dr. Š. Siťaju, aby spolu s dr. K. Prónayom založili v Trenčianskych Tepliciach diagnostické a posudkové oddelenie s celoslovenskou pôsobnosťou. Tak vzniklo roku 1942 prvé posteľové reumatologické oddelenie na území nášho štátu a jedno z prvých v Európe. Dlhodobý študijný pobyt na poprednom európskom pracovisku u prof. Kersleyho v Anglicku roku 1946 umožnil Š. Siťajovi nasmerovať slovenskú reumatológiu na najmodernejší svetový trend. V tom čase vznikol pod jeho vedením Liečebný ústav národnej poisťovne, ktorý so svojím reumatologickým (200 postelí), interným (40 postelí), detským (30 postelí) a balneologickým (30 postelí) oddelením tvoril vo svojej dobe veľmi progresívny komplex na diagnostiku a liečbu reumatických chorôb.

Aj v týchto podmienkach sa dr. Š. Siťaj intenzívne venoval vedeckej práci a roku 1946 získal hodnosť docenta na LFUK v Bratislave. Inauguroval štúdiá výskytu, nozografie a liečby reumatických chorôb a so svojimi spolupracovníkmi získal cenné skúsenosti pre koncepciu reumatologického výskumu. Začiatkom roku 1953 sa s hŕstkou nadšencov presídlil do Piešťan, kde založil Výskumný ústav reumatických chorôb. Jeho osobnosť v nových podmienkach prerástla domáce pomery – stal sa reumatológom svetového mena. Prednášal na najrôznejších domácich a zahraničných vedeckých podujatiach, nadväzoval kontakty s poprednými medzinárodnými inštitúciami a so spolupracovníkmi od roku 1960 pravidelne organizoval známe piešťanské reumatologické kongresy s medzinárodnou účasťou za prítomnosti niekoľko stoviek špičkových reumatológov zo všetkých svetadielov. Tak sa v tom čase už 20

rokov vo svete neznáme Piešťany dostali do povedomia strednej a mladšej generácie reumatológov, čo sa odrazilo na návštevnosti kúpeľov v šesťdesiatych a ďalších rokoch.

Bolo by zbytočné vymenúvať všetky funkcie prof. Siťaja v domácich a zahraničných vedeckých a odborných organizáciách. Z najvýznamnejších treba spomenúť členstvo v kolégiu SAV, v celoštátnej komisii pre obhajoby doktorských dizertačných prác, vo Vedeckej rade MZ SR a ILF a v redakciách viacerých svetových periodík. Osobitne významné sú funkcie v medzinárodných organizáciách: od roku 1959 stály expert Svetovej zdravotníckej organizácie, dlhodobý člen poradného zboru Medzinárodnej ligy proti reumatizmu a predsedu Komisie pre medzinárodné organizácie Európskej ligy proti reumatizmu. Bol poctený čestným členstvom 15 zahraničných vedeckých spoločností. Samozrejme nechýbali rôzne uznania a rezortné i štátne vyznamenania. Z medzinárodných treba spomenúť Heberdenovu medailu, ktorú anglická reumatologická spoločnosť periodicky udeľuje najvýznamnejším vedeckým pracovníkom a prof. Siťaj ju dostal v poradí ako druhý reumatológ z európskeho kontinentu.

Popri vedecko-výskumnej a organizátorskej práci vynikal prof. Siťaj aj v pedagogickej činnosti. Už od roku 1956 poriadal so svojimi spolupracovníkmi obľúbené reumatologické kurzy pre internistov, ktorými prešli staršie generácie reumatológov z celého Česko-Slovenska. Výučba reumatológov dostala pevnú organizačnú bázu založením Subkatedry pre reumatológiu ILF s klinickou základňou v piešťanskom výskumnom ústave. V rôznych formách školení sa tu vystriedalo niekoľko stoviek lekárov, ktorí tvoria sieť reumatológov a zabezpečujú organizovanú starostlivosť o reumatikov v celoštátnom meradle. Z hľadiska výučby v reumatológii mala nezastupiteľnú úlohu moderne koncipovaná obsiahla trojzväzková celoštátna učebnica Reumatológia v teórii a praxi.

Nemožno nespomenúť prínos prof. Siťaja pre všestranný rozvoj úzkych kontaktov s pracoviskom prof. Lenocha a jeho nasledovníkov v Prahe. Vždy dbal, aby sa účelnou kooperáciou a delbou práce využil vedecko-výskumný

potenciál na riešenie aktuálnych problémov reumatológie a výsledky výskumu sa urýchlene dostali do praxe. Postupne sa rozšírila spolupráca s pracoviskami ČSAV, SAV, lekárske fakulty, ale boli vždy vítaní aj odborníci z ústavov národného zdravia a česko-slovenských štátnych kúpeľov. Už od začiatku 60. rokov sa rozvíjala veľmi konkrétna a plodná medzinárodná spolupráca s reumatologickými inštitúciami nielen zo susedných, ale aj zo vzdialenejších štátov (Veľká Británia, Fínsko a iné).

Na základe týchto rozsiahlych skúseností bol piešťanský ústav od roku 1975 koordinujúcim pracoviskom výskumného štátneho plánu technického rozvoja pre oblasť reumatických chorôb v celoštátnom meradle, čo nemalou mierou prispelo k realizácii účelovej novostavby VÚRCH v Piešťanoch.

Prof. Siťaj docielil to, čo je dopriate len výnimočným jednotlivcom. Založil odbor a dosiahol v ňom medzinárodné úspechy. Založil školu, v ktorej vychoval viacero vedeckých a odborných pracovníkov, a položil základy pre kvalifikovanú starostlivosť o reumatikov na solídnej medzinárodnej úrovni. V rozsiahlej publikačnej činnosti vytvoril diela odborného, didaktického a vedeckého charakteru, ktoré sú trvalým prínosom a v niektorých prípadoch unikátne v celosvetovom meradle. V neposlednom rade treba spomenúť periodiká *Acta rheumatologica et balneologica pistiniensis* a najmä náš celoštátny časopis *Rheumatologia*, ktorým ako šéfredaktor vtisol svoju pečať a prispel ním k šíreniu dobrého mena našej vedy v zahraničí.

Prof. MUDr. Štefan Siťaj, DrSc., sa trvale zapísal do histórie svetovej reumatológie.

*Prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., FRCP
riaditeľ NÚRCH Piešťany*

*Doc. MUDr. Tibor Urbánek, CSc.
vedúci redaktor
časopisu Rheumatologia*

Kronika Monitoru medicíny SLS

Univerzitný profesor MUDr. Milan Zaviačič, DrSc., nedožité sedemdesiate narodeniny

Významný pracovník Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave vo vednom odbore patologická anatómia a súdne lekárstvo, uznávaný odborník enzýmovej histochemie, chronobiológ profesor Milan Zaviačič, sa intenzívne venoval štúdiu orto- a patomorfologie žalúdovej sliznice a jej histochemickým a ultraštruktúrnym parametrom, cirkadiánnemu rytmu enzýmov buniek sliznice žalúdka, gynekologickej uropatológie a ortológie v súvislosti s nevestigiálnou koncepciou ženskej prostaty, ktorej bol vo svete predstaviteľom. Bol vedúcim katedry a v rokoch 1988 – 2002 prednostom Ústavu patologickej anatómie LFUK a FN v Bratislave. Predsedal Komisii pre obhajoby doktorských dizertačných prác (DrSc.) a doktorandského štúdia (PhD.) na LFUK, bol funkcionárom Slovenskej spoločnosti patológov a jej prezidentom a neskôr aj predsedom Federálneho výboru Čs. spoločnosti patológov Čs. lekárskej spoločnosti J.E. Purkyňa. Roku 1994 patrila k zakladajúcim členom Slovenskej divízie Medzinárodnej akadémie patológov (SD IAP). Bol člen mnohých spoločností, komisií MZ SR, MŠ SR, redakčných rád odborných časopisov.

Na základe obsiahlej publikačnej činnosti doma aj v zahraničí (540 publikácií in extenso, vyžiadané editoriály, vý-

skumné správy, prehľadové články, kapitoly v knihách, príspevky v zborníkoch a abstraktoch z vedeckých kongresov, sympózií a konferencií, viaceré monografie a učebné texty (napr. editorsky a autorsky pripravil prvú slovenskú učebnicu patológie)) bol navrhnutý za člena viacerých medzinárodných spoločností. Bol pozývaný ako „invited speaker a guest lecturer“ na významné svetové kongresy. Opakovane bol písomne navrhnutý do výberu za kandidáta na udelenie Nobelovej ceny za fyziológiu alebo medicínu. Čestný člen SGPS SLS a viacerých domácich a zahraničných odborných spoločností.

Za svoju odbornú, pedagogickú, vedecko-výskumnú, organizačnú činnosť a angažovanosť získal mnohé významné ocenenia a vyznamenania doma aj v zahraničí – Národná cena SR, Krištáľové krídlo, ceny, medaily SAV, SLS, Prezídia Čs. lek. spol. J.E. Purkyňa, LFUK, MZ SR. Za monografiu *The Human Femal Prostate* získal cenu Literárneho fondu (monografia vyšla aj v japončine, Free Press, Tokio, 2003). Dodnes je to jediná medicínska monografia slovenského autora preložená do japončiny. Pri 90. výročí vzniku Univerzity Komenského a Lekárskej fakulty obdržal Pamätnú medailu Rektora UK a Pamätnú medailu dekana LFUK v Bratislave.



Profesor MUDr. Milan Zaviačič, DrSc., rodák z Brna, vyštudoval Lekársku fakultu UK v Bratislave a promoval roku 1963. Celý svoj plodný odborný život pôsobil na Katedre a Ústave patologickej anatómie LFUK v Bratislave, získal odbornú kvalifikáciu, všetky vedecko-pedagogické stupne a menovania. Úspešne reprezentoval fakultu doma aj na medzinárodnej úrovni. Pripravoval sa na oslavu svojich sedemdesiatich narodenín, ale už ich neoslávil. Zomrel po ťažkej chorobe 9. januára 2010.

Profesor MUDr. Milan Zaviačič, DrSc., bol nielen neúnnavný pedagogický a vedecký pracovník, ale aj známy milovník hudby, obdivovateľ výtvarného umenia, dobrý priateľ a kamarát. Bude nám chýbať. Zachováme si jeho pamiatku a budeme na neho s úctou spomínať.

Drahý priateľ, odpočívaj v pokoji.
Češť Tvojej pamiatke!

Michal Valent a Marián Bernadič

Ocenenia „In memoriam“

V rámci slávnostnej schôdze pri príležitosti 90. výročia vzniku Spolku slovenských lekárov v Bratislave prezident Spolku prof. MUDr. Igor Riečanský, CSc., ocenil in memoriam prácu tých, ktorí sa významnou mierou prispeli o prácu Spolku. Medzi ocenenými bol aj prof. MUDr. Milan Zaviačič, DrSc., za dlho-

ročnú úspešnú organizáciu patologicko-anatomických konferencií na pôde Spolku. Tieto konferencie majú dlhodobu najvyššiu návštevnosť, priemerne asi 70 účastníkov, čo je o tretinu viac, ako ostatné odborné podujatia. Pamätnú medailu 90. výročia Spolku prevzala pani doktorka A. Zaviačičová.

Na slávnostnej schôdzi boli ešte vyznamenaní medailou 90. výročia Spolku in memoriam aj bývalí predsedovia Spolku prof. J. Tréger (1943-1946), prof. J. Sumbal (1947-1948), prof.

V. Mucha (1948-1950), prof. D. Blaškovič (1950-1952), prof. G. Bárdoš (1952-1954), prof. M. Ondrejčka (1954-1956), prof. M. Nosál (1957-1958), prof. T.R. Niederland (1958-1959), doc. K. Holomáň (1959-1964), prof. V. Haviar (1964-1972), prof. A. Pontuch (1972-1988), prof. M. Kokavec (1988-1992), prof. I. Šimkovic (1992-1995). Medaily prevzali rodinní príslušníci ocenených.

M. Bernadič

Kronika Monitoru medicíny SLS

Doc. PharmDr. Livia Magulová, PhD. (23. november 1962 – 6. júl 2010)



Dňa 6. júla 2010 nás náhle opustila významná slovenská odborníčka v oblasti klinickej farmácie a terapeutického monitorovania hladín liečiv doc. PharmDr. Livia Magulová, PhD. Odišla skôr, ako mohla uplatniť všetok potenciál, ktorý mala, odborný aj ľudský. Celý svoj profesijný život zasvätila rozvoju klinickej farmácie. Neustále si rozširovala vedomosti, aby zachytila vývoj a bola na úrovni najnovších vedeckých poznatkov. Neľutovala čas, ani energiu. Bola pracovitá, húževnatá a dobrosrdečná. K riešeniu farmakoterapeutických problémov pristupovala vždy aktívne s cieľom zabezpečiť pacientovi účinnú a bezpečnú liečbu. Jej filozofiou bolo nielen plnohodnotne a na vysokej úrovni obohacovať a rozvíjať odbor klinickej farmácie, ale aj venovať individuálnu starostlivosť pacientovi, ktorý ju požiadal o radu.

Napriek tomu, že v posledných rokoch bolo jej zdravie podlomené, nevzdávala sa, pracovala a komunikovala s kolegami. Nestážovala sa a nič neospravedlňovala svojím zdravotným stavom. Verila, že to zvládne a bude môcť pokračovať v projektoch, ktoré sa rodili s jej priateľmi a kolegami v nitrianskej fakultnej nemocnici, v rámci Sekcie klinickej farmácie SFS, na Farmaceutickej fakulte UK v Bratislave a ďalších inštitúciách, s ktorými spolupracovala.

Na Farmaceutickú fakultu UK v Bratislave išla študovať kvôli odboru klinická farmácia. Jej cieľom bolo robiť klinickú farmáciu najmä pri posteli pacienta. Išlo o cestu „po nevyšliapaných chodníčkoch“. Začala dôkladne študovať kombinovanie farmakoterapie pacientov, podávané dávky liekov. Postupne upozorňovala na mnohé „zaužívané“ zvyky, ktoré nekorelovali s farmakokinetikou liečiv. Pocit, že konzultácie viedli k prospechu, bezpečnej a efektívnej terapii pacienta, mal pre ňu vyššiu hodnotu ako čas, ktorý potrebovala na naštudovanie príslušnej literatúry. Nestor klinickej farmakológie na

Slovensku profesor MUDr. Milan Kriška, DrSc., označil Oddelenie klinickej farmakológie vo Fakultnej nemocnici v Nitre, kde pôsobila ako zástupkyňa prednostu internej kliniky II pre klinickú farmakológiu, za výnimočné kvalitou a rozsahom práce. Líviu poznali aj viacerí poprední odborníci z ČR. Prof. RNDr. Jiří Vlček, CSc., z Farmaceutickej fakulty UK v Hradci Králové, vedúci Katedry sociálna a klinická farmácie, sa vyjadril aj týmito slovami: „Livia byla slunce na farmaceutickém nebi, které se staralo, aby bylo dost energie pro rozvoj klinické farmacie na Slovensku. Hodně jsem si vážil její cílevědomosti, přehledu a pochoopení pro druhé. Cení si na ní i to, že dokázala vytvářet mezioborové mosty“.

Spolupracovala s lekármi v ústavných zdravotníckych zariadeniach, ambulanciách a často ju vyhľadali pacienti sami. Jej práca sa nekončila na pracovisku. Doma vypracúvala recenzie a odborné posudky, pripravovala prednášky, písala publikácie, alebo študovala literatúru vo vzťahu ku konkrétnemu pacientovi.

Bola hlavnou editorkou monografie „Interakcie liečiv v klinickej praxi“, ktorú označila Slovenská farmaceutická spoločnosť za najlepšiu publikáciu roku 2004. Vzhľadom na záujem odbornej verejnosti o problematiku interakcií liečiv na efektívnosť a bezpečnosť terapie vyšlo toto dielo v dvoch vydaniach. Podieľala sa na vedecko-výskumných prácach a projektoch. Je autorkou a spoluautorkou 235 publikovaných prác. Svoje vedomosti odovzdávala ako pedagóg na SZU, FaF UK, SPU v Nitre, LFUK v Bratislave i UKF v Nitre.

Stála pri zrode Sekcie klinickej farmácie SFS, o.z., SLS a od roku 1995 bola jej predsedníčkou. Má veľkú zásluhu na vysokej odbornej úrovni akcií, ktoré sa pravidelne poriadali. Bez jej aktívnej organizátorskej účasti sa nezaobišlo žiadne z 19 sympózií klinickej farmácie. Bola hlavnou odborníčkou MZ SR v odbore klinická farmácia a dlhoročným ak-

tívnym členom Európskej spoločnosti klinickej farmácie (European Society of Clinical Pharmacy). Od roku 2006 bola recenzentkou karentovaného časopisu Pharmacy World and Science. Zúčastňovala sa na tvorbe novej koncepcie klinickej farmácie, návrhoch pre ďalšie vzdelávanie a profilovanie klinického farmaceuta v praxi. Zároveň bola aj vedec-kou sekretárkou Spolku ponitrianskych lekárov. Jej prácu ocenila aj Slovenská farmaceutická spoločnosť, o.z., SLS ude-lením Weberovej ceny a medaily PhMr. Vladimíra J. Žuffu.

Medzi lekárom a farmaceutom by mal byť správny „partnerský vzťah.“ Jej sa to podarilo.

Publikovala nielen na Slovensku a v Českej republike, ale aj v zahraničí. Takmer desať rokov písala články aj pre časopis Lekárnik, ktorý obohatila o nové poznatky. Mnohí si aj vďaka nej pamätáme na rubriky Klinická farmácia v praxi a diskusné fórum klinických farmaceutov.

Milovala svojich rodičov a brata Daniela s rodinou, ktorý jej bol ako lekár často v živote oporou odborne i ľudsky.

Jej rukopis a zásluhy na rozvoji klinickej farmácie na Slovensku, ako aj propagácia v zahraničí sú nezabudnuteľné. Vďaka Ti za všetku Tvoju snahu, vždy nám budeš vzorom. Livia, budeš nám veľmi chýbať ľudsky i odborne.

Čeť Tvojej pamiatke!

*PharmDr. Vlasta Kákošová
vedecká sekretárka
Sekcie klinickej farmácie, SFS, o.z., SLS*

Zo života odborných spoločností

Dvadsaťročná Slovenská komora zubných lekárov – stručný prehľad jej najdôležitejších medzníkov

ASTRET (A–sociácia, ST–omatológov, RE–giónu, T–rnava)

29. júna 2010 si Slovenská komora zubných lekárov pripomenula 20. výročie svojho vzniku. Jej založenie bolo logickým vyústením smerovania Asociácie stomatológov regiónu Trnava (**ASTRET**, vznik 22. marec 1990 v Trnave), ktorej hlavným cieľom bolo presadiť existenciu samostatnej Lekárskej komory stomatológov (LKS).

Myšlienka mať samostatnú profesijnú organizáciu vznikla na zubnom oddelení bývalého OÚNZ v Trnave (22. 3. 1990) z podnetu tamajších zubných lekárov z Trnavy, Piešťan a Hlohovca. Všetci sa zhodli v tom, že treba mať vlastnú profesijnú stavovskú organizáciu, ktorá bude hájiť ich záujmy.

Tak vznikol Dočasný výbor ASTRET, ktorého členovia sa stali zároveň členmi dočasnej rady schválenej ustanovujúcim zjazdom LKS SR 29. 6. 1990 v Trnave a začali pripravovať aj Stanovy Asociácie stomatológov regiónu Trnava. Bola to prvá a jediná stavovská organizácia stomatológov Slovenska, ktorá vznikla z vôle svojich členov a na základe dobrovoľnosti.

Asociácia stomatológov regiónu Trnava ASTRET bola stavovským združením, ktoré demokraticky združovalo lekárov stomatológov na území, geograficky voľne poňatého regiónu Trnava. Svoje postavenie ASTRET stavala na zákonoch nášho štátu, na zásadách humanizmu i vzájomnej tolerancie. Pri výkone stomatologickej profesie bola ASTRET jedinou oprávnenou zákonnou predstaviteľkou svojich členov.

Vo svojich stanovách, ktoré mali sedemnášť strán a ktoré sa stali základom pre vznik stanov neskoršej LKS SR, uvádzala názov organizácie, územie pôsobnosti, ktoré bolo vtedy chápané ako spádové územia OÚNZ Trnava, OÚNZ Galanta, NsP Pezinok, NsP Modra, a ur-

čila ciele a činnosti asociácie. Išlo predovšetkým o:

- podporu zmeny vedúcej k zásadnej reforme koncepcie stomatológov,
- úsilie o posilnenie prestíže stomatologickej profesie v spoločnosti,
- zvýšené ohodnotenie práce stomatológa a urýchlené odmeňovanie podľa vykonanej práce,
- zastúpenie svojich členov vo vzťahu k orgánom štátnej správy, inštitúciám doma aj v zahraničí,
- obhajovanie odborných, sociálnych, zdravotných a právnych záujmov svojich členov,
- zabezpečovanie dozoru nad etikou a odbornou úrovňou svojich členov,
- dosiahnutie urýchleného vytvorenia podmienok pre zavedenie slobodnej voľby lekára, ako aj podmienok pre vznik súkromných a iných neštátnych foriem výkonu stomatologickej praxe,
- snahu vytvoriť autonómne regionálne stavovské organizácie stomatológov na celom území Slovenska a snahu o vznik samostatnej lekárskej komory stomatológov (LKS).

ASTRET mala v spoločnosti postavenie, ktoré bolo nezávislé, rovnoprávne postaveniu okresných kolégií Slovenskej lekárskej komory (SLK), pre ktoré bola ASTRET vo svojom regióne partnerskou organizáciou. Členovia dočasného výboru sa postupne rozrástli o ďalších sympatizantov, ktorí sa neskôr stali aj členmi dočasnej rady LKS potvrdenej ustanovujúcim zjazdom LKS SR 29. 6. 1990. V tom čase mala už ASTRET 106 členov z troch okresov, zamestnaných v NsP Piešťany, Hlohovec, Trnava, Sered', Šaľa, Galanta, Senec, Modra a Pezinok. Významným informačným zdrojom o jej činnosti sa stal bulletin Stomatológ, ktorého prvé číslo vyšlo v auguste 1990.

LKS SR (Lekárska komora stomatológov Slovenska)

Založenie komory je okrem iného nerozlučne spojené s Českou republikou. Predstavitelia ASTRET v apríli 1990 dostali pozvanie na ustanovujúci zjazd delegátov Lekárskej komory stomatológov Českej republiky (LKS ČR – vznik 20. 4. 1990). Zjazd vyvrcholil zvolením – vtedy ešte dočasných – centrálnych orgánov, ktorých úlohou bolo dosiahnuť registráciu LKS ČR, ktorá sa stala predchodkyňou dnešnej Českej stomatologickej komory (ČSK). Na Slovensku (súc poučení ČR) sa tomuto problému predišlo. Myšlienka – mať vlastnú stavovskú organizáciu s podobným názvom na Slovensku – zaujala najmä zubných lekárov v terénnej praxi. ASTRET pokračovala vo svojej presvedčovacej kampani o vlastnej organizácii takmer po všetkých okresoch. Jej najbližšou úlohou bolo pripraviť ustanovujúci zjazd LKS, aj keď v čase konania akceptovalo vznik LKS SR iba 28 okresov. LKS sa zaregistrovala ako občianske združenie.

Vznik LKS SR

Rada LKS SR považovala za najdôležitejšie uzákonenie organizácie zubných lekárov, čo by zmenilo jej postavenie z občianskeho združenia na inštitúciu zriadenú štátom.

V súlade so zákonom č.83/90 Zb. o združovaní občanov, sa **Lekárska komora stomatológov SR zaregistrovala** na MV SR ešte pred uskutočnením **Ustanovujúceho zjazdu**, ktorý sa konal **29. júna 1990 v Trnave**, za prítomnosti 95 delegátov z 28 okresov Slovenska, 55 členov s hlasom poradným a 5 oficiálnych hostí. Ku dňu rokovania zjazdu mala LKS SR spolu 518 členov. Tento zjazd uložil Dočasnej rade LKS SR do 6 mesiacov pripraviť a zvolať riadne zasadnutie Snemu LKS SR, na ktorom sa v Trnave **17. 11. 1990 uskutočnili voľby do centrálnych orgánov**. LKS roku 1991 združovala už okolo 1800 členov.

Úlohy LKS SR

LKS mala zabezpečiť ochranu oprávnených stavovských a profesijných záujmov svojich členov a obhajovať ich odborné, sociálne, zdravotné i právne záujmy. LKS SR zabezpečovala dozor nad odbornou a etikou úrovňou čle-

nov a jednou z jej priorít bolo dosiahnuť urýchlené vytvorenie podmienok pre vznik všetkých neštátnych foriem výkonu stomatologickej praxe. Usilovala sa o vypracovanie a prijatie zákona v SNR tak, aby sa stala zákonnou predstaviteľkou stomatologickej profesie.

Všetky tieto úlohy bola LKS pripravená uskutočňovať v rámci spolupráce s orgánmi štátnej správy. Pri plnení úloh širšieho medicínskeho rozsahu nevyučovala spoluprácu so Slovenskou lekárskou komorou, LKS v ČR a LKS bola odhodlaná rokovať o možnostiach spoločného postupu s Úniou zubných technikov na Slovensku, prípadne s podobnou organizáciou združujúcou sestry pracujúce v stomatológii.

Pri zabezpečovaní odborných záujmov spolupracovala so Slovenskou lekárskou spoločnosťou, Slovenskou stomatologickou spoločnosťou a jej sekciami, ev. odbornými spoločnosťami a rovnako chcela byť v tesnom pracovnom styku s lekáskymi fakultami, ktoré vychovávali stomatológov. Vzhľadom na možnosti pracovného uplatnenia chcela navrhovať optimálne počty prijímaných uchádzačov o štúdium tejto profesie.

Členom LKS SR sa mohla stať každá osoba v SR oprávnená vykonávať povolanie stomatológa za podmienok povinností, ako bolo zachovanie a dodržiavanie zásad lekárskej etiky, svedomitie vykonávanie prevzatých funkcií a zverených úloh. Funkcie vo všetkých orgánoch LKS SR boli čestné a za ich vykonávanie bol nárok na úhradu straty času a nevyhnutné výdavky.

V tomto krátkom čase, za obrovského úsilia a entuziazmu niekoľkých zubných lekárov od ASTRET, cez LKS SR a za výdatnej pomoci sympatizantov, ktorí pôsobili v zahraničí (dr. Michal Čierny a dr. Pollak z Česko-Slovensko-švajčiarskej spoločnosti, dr. Wernon Davis z Arizony, prof. Moss z New Yorku, René Mazouch zo Švédska a Toni Puskajler z Holandska), sa podarilo zdôrazniť a nakoniec vytvoriť samostatnú profesijnú organizáciu stomatológov. Tieto kroky boli rozhodujúce pre uzákonenie a vznik dnešnej Slovenskej komory zubných lekárov.

SKZL – Slovenská komora zubných lekárov

Lekárska komora stomatológov v Slovenskej republike a Oblastná lekárska komora stomatológov – Slovenská komora zubných lekárov a Regionálna komora zubných lekárov **bola zakotvená v Uznesení snemu LKS 22. – 23. marca 1991 v Trenčianskych Tepličiach**

5. 3. 1991 sa v hoteli Kyjev v Bratislave stretli zástupcovia Slovenskej lekárskej komory, Slovenskej lekárskej komory a Lekárskej komory stomatológov SR, aby sa dohodli o spoločnom postupe a obsahu návrhu zákona o komorách, resp. stavovských združeniach. Pretože prvé dve komory mali rovnakú štruktúru orgánov, museli zástupcovia LKS SR súhlasiť s tým, že po uzákonení komôr sa zmení aj organizačná štruktúra základných orgánov LKS SR. Zástupcovia komôr sa dohodli na tom, že ak Slovenská národná rada neschválí povinné členstvo, bude každá komora požadovať povinné členstvo pre tie osoby, ktoré budú pracovať v neštátnej liečebno-preventívnej starostlivosti (t. j. privátna prax).

Nakoniec boli vypracované dva návrhy zákonov:

- *Návrh zákona o Slovenskej lekárskej komore, Slovenskej komore zubných lekárov a Slovenskej lekárskej komore,*
- *Návrh zákona o stavovských združeniach pracovníkov v zdravotníctve.*

Nakoniec bol dohodnutý termín na vypracovanie prvej verzie spoločného návrhu zákona o troch komorách, ktoré budú rovnocennými a rovnoprávnymi **inštitúciami zriadenými štátom. 3. 12. 1991 uzel svetlo sveta zákon SNR 13/1992 o Slovenskej lekárskej komore, Slovenskej komore zubných lekárov a Slovenskej lekárskej komore.** Týmto zákonom sa preniesli kompetencie štátu na komory. Podľa tohto zákona si komora zriadila regionálne komory, ktoré na základe zákona boli právnickými osobami. Poslaním komory bolo združovať zdravotníckych pracovníkov s príslušnou odbornou kvalifikáciou, podporovať ich záujmy a ochraňovať stavovskú česť. Komora sa mala podieľať na utváraní podmienok pre poskytovanie liečebno-preventív-

nej starostlivosti. Jej úlohou je najmä vyžadovať, aby zubní lekári vykonávali svoje povolanie odborne, v súlade so zásadami lekárskej etiky a spôsobom ustanoveným zákonom, spolupráca s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky na zabezpečovaní odborného rastu svojich členov a na odbornom dozore nad výkonom ich povolania, v závažných prípadoch, najmä pri hrubých pochybeniach vo výkone zdravotníckeho povolania, podáva návrhy Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky na dočasný alebo trvalý zákaz výkonu tohto povolania.

Vydáva stanoviská záväzné pre členov komory k odborným a etickým problémom poskytovania liečebno-preventívnej starostlivosti a v súvislosti s výkonom povolania poskytuje svojim členom právne rady a v prípade súdnych sporov sprostredkúva zastupovanie pred súdmi.

Ustanovujúci republikový snem Slovenskej komory zubných lekárov, Košice 4. – 5. apríl 1992

Uznesením ustanovujúceho snemu konaného v Košiciach dňa **4. apríla 1992 bola podľa zákona č. 13/1992 Zb., ustanovená Slovenská komora zubných lekárov (SKZL)**, ako nástupnícka organizácia občianskeho združenia Lekárska komora stomatológov v Slovenskej republike. Znie to až neuveriteľne, ale komora vlastne vznikla v minulom storočí. SKZL bola zriadená zákonom č. 13/1992 ako následnícka organizácia občianskeho združenia Lekárska komora stomatológov v Slovenskej republike.

V súčasnosti združuje zubných lekárov v Slovenskej republike, podporuje ich stavovskú česť, podieľa sa na utváraní podmienok a zvyšovaní odbornej úrovne poskytovanej stomatologickej starostlivosti. Poslaním komory je aj spoluvytváranie podmienok na zlepšenie orálneho zdravia obyvateľstva Slovenskej republiky. SKZL chráni a rozvíja slobodný výkon povolania zubného lekára, ktorý má zásadný spoločenský význam a je v záujme každého pacienta.

Úlohou Slovenskej komory zubných lekárov je zastupovanie jej členov vo vzťahu k orgánom štátnej správy a samosprávy, rôznym inštitúciám a organizáciám na území Slovenskej republiky

i vo vzťahu k občianskej verejnosti. SKZL vyžaduje, aby zubní lekári vykonávali svoje povolanie odborne, v súlade so zásadami lekárskej etiky a spôsobom ustanoveným zákonom. SKZL sa vyjadruje k odbornej a etickej spôsobilosti zubných lekárov na výkon ich praxe súvisiacej s ich povolaním. Rieši aj sťažnosti na porušenie lekárskej etiky a vydáva stanoviská záväzné pre členov komory k odborným a etickým problémom poskytovania liečebno–preventívnej starostlivosti. V súvislosti s výkonom povolania poskytuje svojim členom bezplatne právne rady.

Slovenská komora zubných lekárov spolupracuje s ministerstvami SR pri zabezpečení odborného rastu svojich členov a pri odbornom dohľade nad výkonom ich povolania, pri tvorbe právnych predpisov, ktoré súvisia s výkonom povolania zubných lekárov, ako aj pri tvorbe všetkých ostatných vše-

obecne záväzných právnych predpisov v oblasti zdravotníctva, sociálnej a pracovno-právnej oblasti

V neposlednom rade Slovenská komora zubných lekárov zastupuje záujmy svojich členov a slovenskej stomatológie v zahraničí. Od roku 1992 je riadnym členom Svetovej federácie stomatológov FDI, ktorá združuje vyše 200 národných členských asociácií, ktoré prezentujú viac ako milión zubných lekárov z celého sveta. Vo všetkých týchto krajinách (okrem pár výnimiek) je profesia zubných lekárov organizovaná oddelene od profesie lekára, pričom riadenie a legislatíva – rešpektujúce odlišnosť týchto dvoch profesijských skupín – sú tiež oddelené, i keď dosť podobné. Členovia SKZL sa aktívne zapájajú do práce v rámci FDI a raz ročne sa zúčastňujú na sneme FDI. SKZL je takisto členom Európskej regionálnej organizácie FDI (ERO – FDI). Roku 2004

mala ERO FDI 35 členských asociácií. Jedným z cieľov ERO FDI je podporiť všetky krajiny, ktoré podľa WHO (SZO) patria do regiónu Európy.

Slovenská komora zubných lekárov získala v máji 2000 pozorovateľský štatút v dentálnom výbore Európskej únie (DLC EU) a v máji 2004 sa stala jeho riadnym členom. Organizácia bola premenovaná na CED (Rada európskych zubných lekárov) a v súčasnosti združuje 30 národných zubných lekárskech asociácií, a tak reprezentuje približne 320 000 zubných lekárov z Európskej únie. SKZL vysiela dva razy ročne delegátov na plenárne zhromaždenie CED a v rámci spolupráce s touto významnou organizáciou presadzuje SKZL aproximáciu slovenskej a európskej zdravotníckej legislatívy.

Mgr. Marta Holečková

Správa o kongrese

Svetový deň obličiek 2010

Mydlík Miroslav

IV. interná klinika, Univerzitná nemocnica L. Pasteura, Ústav experimentálnej medicíny, Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika, Košice

Svetový deň obličiek 2010 (World Kidney Day 2010) sa konal 11. 3. 2010 v Kežmarku. Témou pracovnej schôdze, ktorú zorganizovala Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach spolu s Mestským úradom v Kežmarku, so Slovenskou lekárskou spoločnosťou, Slovenskou nefrologickou spoločnosťou, Spolkom lekárov v Košiciach, Spolkom lekárov MUDr. Vojtecha Alexandra v Kežmarku, Lekárskou fakultou Univerzity P. J. Šafárika, Univerzitnou nemocnicou L. Pasteura v Košiciach a Dialyzačným strediskom DIALCORP, s.r.o., v Kežmarku, bolo „Prežívanie nestačí, dôležitá je kvalita života“. Vybrané práce, ktoré boli prednesené na konferencii, sú uverejnené v tomto čísle Monitoru medicíny SLS.

Svetový deň obličiek iniciovala pred 5 rokmi Medzinárodná nefrologická

spoločnosť, Medzinárodná federácia národných nadácií pre výskum chorôb obličiek a EDTA-ERA. Chcem zdôrazniť, že cieľom podujatia, ktoré sa organizuje v Európe už piatykrát, je informovať verejnosť o úlohe a význame obličiek v ľudskom organizme, o možnostiach prevencie ochorení obličiek, a samozrejme aj o najnovších možnostiach tieto choroby liečiť.

Hlavné poslanie Svetového dňa obličiek je: „Survival is not enough, quality of life in CKD“. Tieto myšlienky možno naplniť len v rozvinutej spoločnosti, kde zdravotná starostlivosť nie je limitovaná ekonomickými východiskami. Stále platí, že je nevyhnutné venovať viac pozornosti prevencii chorôb obličiek a akcelerovať aj klinický výskum v tejto súvislosti.

Profesor Natale G. De Santo z Il. ne-

frologickej kliniky Univerzity v Neapoli, ktorý je jedným z organizátorov Svetového dňa obličiek v Taliansku, zdôraznil, že životná pohoda a vysoká kvalita života tvoria klasický koncept, ktorý sa stáročia uplatňuje v krajinách okolo Stredozemného mora.

Hlavné témy Svetových dní obličiek boli

- 2006: Sú vaše obličky zdravé?
- 2007: Bežné, škodlivé a liečiteľné choroby
- 2008: Obdivuhodné obličky („Viscus elegantissimum“, Kahn)
- 2009: Chráňte si obličky, znižujte si krvný tlak
- 2010: Chráňte si obličky a kontrolujte cukrovku

Profesor Natale G. De Santo, „Doctor Honoris Causa“ Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, nás požiadal, aby sme venovali pozornosť tejto svetovej iniciatíve a zabezpečovali primárnu prevenciu chorôb obličiek a hypertenzie a sekundárnu prevenciu, t. j. zabránenie progresie chorôb obličiek a hypertenzie s použitím našich diagnostických a liečebných možností, nielen z pohľadu zdravotníckych pracovníkov, ale aj laikov, aby sme takto spoločnými silami zlepšili kvalitu

života našich chorých. V tejto súvislosti si vysoko cením prednášky vybraných pacientov, ktorí stručne predniesli vybrané kazuistiky (Urbanová D.: Recidívy infekcie močových ciest, Juhás S.: Prekonan som akútnu otravu tetrachlórmetánom, Navrátil K.: Moje prvé skúsenosti s dialýzou).

Odborný program bol prepojený aj na laickú verejnosť – v 6 stánkoch v meste si mohli dať obyvatelia i návštevníci Kežmarku odmerať krvný tlak a vyšetriť moč. Aj tieto výsledky prezentu-

jeme v samostatnej práci v tomto čísle Monitoru medicíny.

Na záver možno skonštatovať, že „Svetový deň obličiek 2010“ v Kežmarku splnil svoje poslanie a Kežmarok sa zapísal medzi európske centrá, v ktorých sa už konal. Neostáva nám iné ako poďakovať všetkým organizátorom, zúčastneným odborníkom i laikom, odborným spoločnostiam i sponzorským firmám za ich podiel na tejto významnej akcii.*

* Príspevok bol redakčne upravený.

Literatúra

1. De Santo, N.G., De Santo, R.M., Perna, A.F., Bellingeri, G., Cirillo, M.: Survival is not enough – Quality of life in CKD. J. Nephrol., 21, 2008, Suppl. 13, s. S1 – S2.

Do redakcie došlo 20. 9. 2010.

Adresa autora: Prof. MUDr. M. Mydlík, DrSc., IV. interná klinika, Univerzitná nemocnica L. Pasteura a LF UPJŠ, Rastislavova 43, 041 90 Košice
e-mail: k.dersizova@fnlp.sk

Program odborných spoločností SLS október – december 2010

OKTÓBER 2010

október/november

Zhromaždenie členov + konferencia Slovenskej mykopatologickej spoločnosti

Téma: Mykotické infekcie ľudí a zvierat – ich diagnostika, klinika, terapia, epidemiológia.

Voľby výboru.

Organizuje Slovenská mykopatologická spoločnosť.

Kontakt:

Prof. MUDr. Jozef Buchvald, DrSc.
Dermatovenerologická klinika
LFUK FNsP
Mickiewiczova 13
813 69 Bratislava
tel.: 02/572 90 475
e-mail: buchvald@faneba.sk

október - Žilina

Celoslovenská konferencia asistentov výživy

Téma: Fyziologická a klinická výživa.

Organizuje Sekcia asistentov výživy Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek.

Kontakt:

Diana Kováčová
FNsP Bratislava – Kramáre
Limbová 5
833 05 Bratislava
tel.: 02/595 42 648, 0907 352 820
e-mail: dianakovacova@atlas.sk

október - Bratislava

Bratislavské onkologické dni, XXI. konferencia sestier pracujúcich v onkológii

Téma: Komplexná ošetrovateľská starostlivosť o pacienta s nádorovým ochorením.

Organizuje Sekcia sestier pracujúcich v onkológii Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, Slovenská onkologická spoločnosť.

Kontakt:

PhDr. Eva Baďuríková, PhD.
tel.: 0907 797 983
e-mail: badurikova@gmail.com

október - Trenčín

38. celoslovenská konferencia sociálnych sestier a sociálnych pracovníkov

Téma: Sociálna práca – forma pomoci občanovi.

Organizuje Sekcia sociálnych sestier a sociálnych pracovníkov Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, Fakultná nemocnica Trenčín, Veliteľstvo síl výcviku a podpory OS SR, Fakulta zdravotníctva TNUAD v Trenčíne.

Kontakt:

Bc. Marta Majeríková
Fakultná nemocnica Trenčín
Legionárska 28
911 71 Trenčín
tel.: 032/656 66 33, 0908 535 661
e-mail: MMajerikova@zoznam.sk

október

Workshop diabetologických sestier

Organizuje Sekcia sestier pracujúcich v diabetológii Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek.

Kontakt:

Mgr. Rozália Šeilingerová
Slovenská spoločnosť sestier
a pôrodných asistentiek org. zložka SLS
Cukrová 3
813 22 Bratislava
tel.: 0905 244 935

október - Bratislava

Odborný večer Spolku slovenských lekárov v Bratislave

Malá poslucháreň

NTÚ LFUK

vždy v pondelok o 17,00 h

Organizuje Spolok slovenských lekárov v Bratislave.

Kontakt:

Prof. MUDr. Igor Riečanský, CSc.
predseda spolku
Kardiologická klinika NÚSCH
Pod Krásnou hôrkou 1
833 48 Bratislava
tel.: 02/593 20 632
fax: 02/547 88 745
e-mail: kk_sekr@nusch.sk
www.sslba.sk

október

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Kysúc

posledný štvrtok

Téma: Neurologické oddelenie.

Organizuje Spolok lekárov Kysúc.

Kontakt:

MUDr. Juraj Salus
Spolok lekárov Kysuce
e-mail: mikrobiologia@nspcadca.sk

október/november - Tále, Brezno
Celoslovenská konferencia sestier
pracujúcich v pediatrii

Téma: Komplexná ošetrovateľská starostlivosť o detského pacienta.

Organizuje Sekcia sestier pracujúcich v pediatrii Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, NsP Brezno.

Kontakt:

Bc. Zina Veždúrová
 Detské oddelenie NsP, n.o.
 Banisko 1
 977 42 Brezno
 tel.: 048/630 32 92, 0902 713 201
 e-mail: zina@brnet.sk

1. – 2. október - Banská Bystrica
VI. celoslovenská konferencia sestier
pracujúcich v neurológii

Téma: Vertebrogénne ochorenia, sclerosis multiplex, varia.

Organizuje Sekcia sestier pracujúcich v neurológii Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, FNŠP F. D. Roosevelta, Banská Bystrica.

Kontakt:

Ľudmila Marová
 tel.: 048/441 21 37
 e-mail: lmrova@nspbb.sk
 Mgr. Mária Savarová
 tel.: 02/593 71 408
 e-mail: savarova@dfnsp.sk

2. október - Bratislava
Seminár s dr. Buranom

Organizuje Spoločnosť myoskeletálnej medicíny.

Kontakt:

e-mail: sorfova@gmail.com
www.myoskelet-med.sk

6. október - Martin, VP
Aktuálne problémy v infektológii

Téma: Aktuálne problémy v infektológii. Varia.

Organizuje Klinika infektológie a cestovnej medicíny JLFUK MFN, Spolok lekárov v Martine.

Kontakt:

Prof. MUDr. Mária Szilágyiová, CSc.
 MUDr. Dušan Krkoška, CSc.

6. – 9. október - Olomouc, ČR
NH Olomouc Congress
XXVII. sjezd českých a slovenských
alergologů a klinických imunologů
s mezinárodní účastí

Témy: Průduškové astma v dětství a dospělosti. Alergenová imunoterapie.

Imunomodulace a biologická léčba.

Organizuje Česká lékařská společnost JEP, Česká společnost alergologie a klinické imunologie, Slovenská spoločnosť alergológie a klinickej imunológie, FN Olomouc, LF UP Olomouc.

Kontakt:

www.solen.cz
www.csaki.cz

7. – 8. október - Martin, Hotel Turiec
XXVIII. slovenské pracovné dni
sestier pracujúcich v anesteziológii
a intenzívnej medicíne

Téma: Ošetrovateľská starostlivosť v anesteziológii a intenzívnej medicíne v 21. storočí.

Organizuje Sekcia sestier pracujúcich v anesteziológii a intenzívnej medicíne Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, Klinika anesteziológie a intenzívnej medicíny JLF UK a MFN, Slovenská spoločnosť anesteziológie a intenzívnej medicíny, Martinská fakultná nemocnica, Regionálna komora sestier a pôrodných asistentiek.

Kontakt:

Dáša Reiningerová
 vedúca sestra KAIM JLFUK a MFN
 Kollárova 2
 036 59 Martin
 tel.: 043/413 50 01, 0918 855 088
 fax: 043/413 50 01
 e-mail: reiningerova@mfnn.sk

7. – 9. október - Košice
XX. košícké sexuologické dni

Témy: Sexuológia včera a dnes, forrenzná sexuológia, sexuálne prenosné ochorenia, sexuálne dysfunkcie, sexuálne deviácie.

Organizuje Slovenská sexuologická spoločnosť v spolupráci so Slovenskou urologickou spoločnosťou, Slovenskou gynekologickou spoločnosťou, Slovenskou psychiatrickou spoločnosťou.

Kontakt:

MUDr. Danica Caisová
 MUDr. Martin Hrivňák, PhD.
 e-mail: ambulancia.faira@gmail.com
martinhrivnak@nemocnicasaca.sk

8. – 9. október - Poprad
XXXIII. slovenská konferencia farma-
ceutických laborantov s medzinárod-
nou účasťou

Téma: Lieky vydávané bez lekárskeho predpisu, zdravotnícke pomôcky a liečebná kozmetika v praxi farmaceutic-

kého laboranta.

Organizuje sekcia farmaceutických laborantov Slovenskej spoločnosti laborantov a asistentov v zdravotníctve, Slovenská komora laborantov a asistentov v zdravotníctve.

Kontakt:

Viera Jeníková
 Farmaceutická fakulta UK
 Odbojárov 10
 832 32 Bratislava 3
 tel.: 0905 310 614
 fax: 02/501 17 100
 e-mail: viera.jenikova@gmail.com

8. – 9. október - Revúčka
Hotel Hunter
9. slovenská a 48. česko-slovenská AT
konferencia

Témy: Akútne a alkoholové intoxikácie. Osobnosť a závislosť. Varia.

Organizuje Sekcia drogových závislostí Slovenskej psychiatrickej spoločnosti.

Kontakt:

MUDr. Eduard Višňovský
 ADDICT, s.r.o.
 Krčméryho 5
 949 01 Nitra
 e-mail: eduard.visnovsky@post.sk
 MUDr. Mária Martinove, PhD.
 OLÚP – Predná Hora
 e-mail: martinove@gmail.com

8. – 9. október - Nitra, Agroinštitút
45. nitrianske lekárske dni

Téma: Antiinfektíva v ambulantnej a nemocničnej praxi.

Organizuje Spolok lekárov Ponitrie.

Kontakt:

Prof. MUDr. Anna Líšková, PhD.
 Spolok lekárov Ponitrie
 tel.: 037/654 57 00, 0904 251 117
 fax: 037/654 58 15
 e-mail: liskova@fnnitra.sk

9. – 10. október - Trenčín
XVI. výročný kongres Slovenskej
oftalmologickej spoločnosti

Téma: Varia.

Organizuje Slovenská oftalmologická spoločnosť v spolupráci s Očným oddelením NsP Trenčín.

Kontakt:

MUDr. J. Sokolík, CSc.
 Očné oddelenie
 Trenčín
 e-mail: sokolik@nspt.sk
oftal-spol@azet.sk

13. október - Martin, VP MFN Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Martin

Téma: Varia.

Organizuje Ústav lekárskej biológie JLF
UK, Spolok lekárov v Martine.

Kontakt:

Doc. MUDr. Marián Péc, PhD., mim.prof.

13. október - Myjava 123. regionálna vedecká schôdza Spolku lekárov Záhoria

Téma: Viacodborová problematika.
Organizuje Spolok lekárov Záhoria.

Kontakt:

MUDr. Boris Reichel
Urologická ambulancia
MUDr. Elena Ondrisková
Detská kardiologická ambulancia
tel.: 034/621 27 21

13. – 15. október - Podbanské, hotel Permon XIX. celoslovenský kongres Sekcie sestier pracujúcich v nefrológii

Téma: Predialyzačná starostlivosť,
akútna a chronická hemodialýza, mimo-
telové eliminačné metódy, peritoneálna
dialýza, problematika dialýzy v pediatrii,
orgánové transplantácie, rôzne.

Organizuje Sekcia sestier pracujúcich
v nefrológii Slovenskej spoločnosti se-
stier a pôrodných asistentiek.

Kontakt:

Mgr. Alžbeta Ondová
Ladožská 12
040 12 Košice
tel.: 0907 254 076
e-mail: alzbeta7@post.sk

14. október - Bratislava City Hotel Bratislava 139. internistický deň

Téma: 100. výročie narodenia prof. On-
drejičku. Neinvazívna kardiológia.

Organizuje Slovenská internistická
spoločnosť.

Kontakt:

Prof. MUDr. Andrej Dukát, CSc.
II. interná klinika LFUK
Mickiewiczova 13
813 69 Bratislava
e-mail: andrej.dukat@faneba.sk

14. – 15. október - Bratislava Medirex Group Academy XXI. Izakovičov memoriál

Témy: Genetické laboratórne metódy.
Klinická genetika.

Organizuje Slovenská spoločnosť le-
kárskej genetiky v spolupráci s firmou
Medirex, a.s.

Kontakt:

RNDr. Ivana Hojsíková
tel.: 02/208 29 270, 0915 595 763
e-mail: ivana.hojsikova@medirex.sk
Ing. Zuzana Kovalová
tel.: 02/208 29 125, 0918 241 100
e-mail:
zuzana.kovalova@medirexservis.sk

14. – 16. október - Košice XXXIII. česko-slovenské endokrinolo- gické dni

Téma: Endokrinológia.

Organizuje Slovenská endokrinologická
spoločnosť v spolupráci s Českou endo-
krinologickou spoločnosťou ČLS JEP.

Kontakt:

Prof. MUDr. Ivica Lazúrová, CSc.
I. interná klinika LF UPJŠ
Trieda SNP 1
040 66 Košice
tel.: 055/640 39 54
e-mail: ivica.lazurova@upjs.sk

14. – 16. október Česká a slovenská konferencia pre myoskeletálnu medicínu

Téma: Stabilizácia hlbokého svalového
systému.

Organizuje Spoločnosť pro myoskele-
tálnu medicínu ČLS JEP a Spoločnosť
myoskeletálnej medicíny, o.z., SLS.

Kontakt:

e-mail: sorfova@gmail.com
www.myoskelet-med.sk

15. – 16. október - Poprad, Aquacity Hormonálna liečba v gynekológii

Témy: Žena a hormóny.

Organizuje Slovenská gynekologicko-
pôrodná spoločnosť.

Kontakt:

Prof. MUDr. Miroslav Borovský, PhD.
tel.: 02/686 73 677
e-mail: borovsky@nspba.sk

15. – 16. október - Žilina, Holiday Inn 31. jesenný kongres Slovenskej spo- ločnosti všeobecného lekárstva SLS

Témy: Najnovšie poznatky v diagnos-
tike a liečbe artériovej hypertenzie. An-
titrombotická a antikoagulačná terapia
v praxi VLD. Aktuálne informácie o oč-
kovaní dospelých populácie.

Organizuje Slovenská spoločnosť vše-
obecného praktického lekárstva SLS.

Kontakt:

MUDr. Zuzana Nedelková
tel.: 0905 263 115
e-mail: nedamb@kios.sk
MUDr. Peter Marko, MPH
tel.: 0905 840 000
e-mail: mudr.marko@gmail.com
MUDr. Eva Jurgová, PhD.
tel.: 0907 488 934
e-mail: e.jurga@prax.sk
www.svld.sk

15. – 16. október - Bratislava VII. slovensko-český kongres spánko- vej medicíny

Témy: Spánkové poruchy dýchania
a metabolický syndróm. Spánkové po-
ruchy dýchania a cerebrovaskulárne
ochorenia. Neinvazívna podporná ven-
tilácia. Insomnie, hypersomnie, para-
somnie. Úskalia chirurgickej liečby
syndrómu spánkového apnoe. Varia.

Organizuje Sekcia spánkovej medicíny
pri Slovenskej pneumologickej a ftizeo-
logickej spoločnosti v spolupráci so Sek-
ciou pre štúdium porúch spánku pri
Slovenskej neurologickej spoločnosti.

Kontakt:

MUDr. Imrich Mucska
Pneumologická ambulancia FNŠP
Staré mesto
Mickiewiczova 13
813 69 Bratislava
tel.: 0905 200 534
e-mail: imucska@gmail.com

18. – 20. október - Brno, ČR XXXIX. spoločný česko-slovenský chi- rurgický kongres

Organizuje Česká chirurgická spoloč-
nosť v spolupráci so Slovenskou chirur-
gickou spoločnosťou.

Kontakt:

www.schs.sk

20. október - Bratislava Primaciálny palác Jubilejná slávnostná schôdza pri prí- ležitosti 90. výročia založenia Spolku slovenských lekárov v Bratislave

Organizuje Spolok slovenských lekárov
v Bratislave.

Kontakt:

Prof. MUDr. Igor Riečanský, CSc.
e-mail: kk_sekr@nusch.sk
Valéria Petrovičová
e-mail: petrovicova@sls.sk

20. október - Martin, VP MFN Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Martin

Téma: Internisticko-gastroenterologické varia. Zaujímavé kazuistiky.

Organizuje Interná klinika gastroenterologická JLF UK a MFN, Slovenská gastroenterologická spoločnosť, Spolok lekárov v Martine.

Kontakt:

Prof. MUDr. Rudolf Hyrdel, CSc.

20. október - Prešov, Hotel Dukla Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov v Prešove

Téma: Chirurgická liečba chorôb štítnej žľazy a prítitných teliesok.

Organizuje Spolok lekárov v Prešove.

Kontakt:

MUDr. Hedviga Pivovarníková
FNsP J.A. Reimana
Hollého 14

081 81 Prešov

tel.: 051/701 12 23

e-mail: pivovarnikova@fnsppresov.sk

Mgr. Jana Kandurová

FNsP J.A. Reimana

Hollého 14

081 81 Prešov

tel.: 051/701 16 73

e-mail: kandurova@fnsppresov.sk

20. október - Partizánske, NsP n.o. Odborný seminár „Nástrahy plynúce zo zanedbania predoperačnej prí- pravy pacienta“

Téma: Predoperačná príprava pacienta, ako má postupovať zmluvný lekár i lekári odborných ambulancií.

Organizuje Spolok lekárov Topoľčany, Partizánske, Bánovce nad Bebravou.

Kontakt:

MUDr. Krbúšik

OAIM NsP Partizánske

Doc. MUDr. Beata Sányová, PhD.

MUDr. Mária Šramková, PhD.

Nová nemocnica OAIM

č. 511

958 01 Partizánske

tel.: 0905 820 348, 038/747 33 86

e-mail: mariasramkova@zoznam.sk

20. október - Ružomberok Kongresová sála ÚVN Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Ružomberok

Téma: Otorinolaryngologická problematika.

Organizuje Spolok lekárov Ružombe-

rok v spolupráci s ORL klinikou ÚVN SNP – FN v Ružomberku.

Kontakt:

MUDr. Dalibor Kolieska

Spolok lekárov Ružomberok

tel.: 044/438 26 18

e-mail: kolieskad@uvn.sk

20. október - Dolný Kubín Odborný lekárske seminár Spolku lekárov Orava

Téma: Patologickoanatomické oddelenie.

Organizuje Spolok lekárov Orava.

Kontakt:

MUDr. Anna Horná

Dolný Kubín

e-mail: annah@inMail.sk

20. – 21. október - Bratislava, MZ SR 18. konferencia klinickej farmakoló- gie

Téma: Lieková politika, klinická farmakológia a medicína: štandardy a inovácie.

Organizuje Slovenská spoločnosť klinickej farmakológie.

Kontakt:

Ing. Mgr. E. Čikelová

Ústav farmakológie

a klinickej farmakológie SZU

Limbová 12

833 03 Bratislava

tel.: 02/593 70 838

fax: 02/593 70 770

e-mail: katedra.kf@szu.sk

www.klinickafarmakologia.sk

20. – 22. október - Banská Bystrica Nefrologické sympóziu s medziná- rodnou účasťou

Témy: Diabetes a oblička. Kazuistiky v nefrológii. Varia.

Organizuje Slovenská nefrologická spoločnosť.

Kontakt:

MUDr. Pavol Dlhopolček, CSc.

Nemocnica F.D. Roosevelta

Interná klinika

L. Svobodu 1

975 17 Banská Bystrica

tel.: 048/441 26 70, 0905 618 430

fax: 048/413 30 41

e-mail: dlhopolcek@nspbb.sk

21. október - Lučenec Kaviareň Hviezda Vedecko pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenec

Téma: Rezervovaná.

Organizuje Spolok lekárov Lučenec.

Kontakt:

MUDr. P. Kirschner

Spolok lekárov Lučenec

Nám. republiky 14

984 39 Lučenec

tel.: 047/431 12 65

21. október - Michalovce Veľká zasadačka NsP Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Michalovciach

Téma: Ortopedické oddelenie.

Organizuje Spolok lekárov v Michalovciach v spolupráci s Regionálnou lekárskou komorou Košice, Domom techniky Košice.

Kontakt:

MUDr. Dana Jurečková

Spolok lekárov v Michalovciach

Špitálska 2

071 01 Michalovce

tel.: 056/641 63 70

e-mail: jureckovad@centrum.sk

jureckovad@nskmi.sk

21. október - Bojnice Hotel pod Zámkom Vedecko pracovná schôdza Spolku lekárov Prievidza

Téma: Onkologické oddelenie.

Organizuje Spolok lekárov Prievidza.

Kontakt:

MUDr. Ladislav Frankovič

Psychiatrické oddelenie

NsP Prievidza

Nemocnica so sídlom v Bojniciach

tel.: 046/511 25 48, 511 21 11

0918 717 729

e-mail: ladislav@frankovic.sk

21. október - Rimavská Sobota Junior-komplex Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov v Rimavskej Sobote

Téma: Interdisciplinárny pohľad na vrodené vývojové chyby.

Organizuje Spolok lekárov v Rimavskej Sobote.

Kontakt:

MUDr. Hana Sedláčková

Všeobecná nemocnica

Oddelenie patologických novorodencov

Šrobárova 1

979 12 Rimavská Sobota

tel.: 047/56 125 06, 0904 439 621

e-mail:

hana.sedlackova@nemocnica.com

22. október - Košice

Slávnostná konferencia konaná pri príležitosti 45. výročia založenia Oddelenia detskej neurológie Detskej fakultnej nemocnice Košice a 80. narodenín primára MUDr. Michala Králiku, CSc.

32. klinický deň Oddelenia detskej neurológie Detskej fakultnej nemocnice Košice

Téma: Najvážnejšie ochorenia nervového systému v detskom veku, problematika ich diagnostiky a terapie v rámci odboru detská neurológia a v spolupráci s ostatnými medicínskymi odborníkmi. Varia.

Organizuje Neuropediatrická sekcia Slovenskej neurologickej spoločnosti.

Kontakt:

Primár MUDr. Ladislav Bratský
Oddelenie detskej neurológie
Detská fakultná nemocnica Košice
Trieda SNP 1
040 11 Košice
tel.: 055/642 03 37
e-mail: bratsky@dnkosice.sk

22. – 23. október - Bratislava**Konferencia Pediatrika dermatovenerológie**

Téma: Dermatózy u detí.

Organizuje Slovenská dermatovenerologická spoločnosť.

Kontakt:

Doc. MUDr. Tibor Danilla, CSc.
Detská dermatovenerologická klinika
LFUK a DFNSP
Limbová 1
833 40 Bratislava
tel./fax: 02/593 71 442
e-mail: danilla@dfnsp.sk

22. – 23. október - Smokovec**Gynekologická starostlivosť o ženu a matku**

Témy: Preventívna starostlivosť.

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť v spolupráci s firmou Gedeon Richter.

Kontakt:

Prof. MUDr. Ján Danko, CSc.
tel.: 043/413 41 85
e-mail: danko@jfm.uniba.sk

22. – 23. október - Nitra**Celoslovenská konferencia sestier a pôrodných asistentiek pracujúcich v gynekológii a pôrodníctve**

Organizuje Sekcia sestier a pôrodných

asistentiek pracujúcich v gynekológii a pôrodníctve Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, FN Nitra.

Kontakt:

Mgr. Zuzana Vraniak
Kodályova 251
951 78 Kolíňany
tel.: 0903 754 932
e-mail: vraniak@post.sk

22. – 24. október - Tále**VI. kongres Slovenskej spoločnosti klinickej mikrobiológie**

Témy: Mikrobiologické aspekty sepsy. Vírusové hepatitídy. Laboratórne testovanie citlivosti na antibiotiká. Varia.

Organizuje Slovenská spoločnosť klinickej mikrobiológie v spolupráci so Sekciou klinickej mikrobiológie SLK.

Kontakt:

Doc. MUDr. Milan Nikš, CSc.
SSKM SLS
e-mail: niks.m@gmx.at

27. október - Bratislava**2. česko-slovenská konferencia paliatívnej medicíny**

Téma: Bolestivé stavy u nevyliciteľne chorých onkologických a neonkologických pacientov. Možnosti liečby obštrukcie tráviaceho traktu pri nádorových ochoreniach. Domáca paliatívna starostlivosť.

Organizuje Sekcia paliatívnej medicíny Slovenskej spoločnosti pre štúdiu a liečbu bolesti, Česká spoločnosť paliatívnej medicíny ČLS JEP v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou pre štúdiu a liečbu bolesti, Slovenskou gerontologickou a geriatrickou spoločnosťou, Slovenskou onkologickou spoločnosťou, Slovenskou spoločnosťou všeobecného praktického lekárstva SLS.

Kontakt:

MUDr. Kristína Križanová
Oddelenie paliatívnej medicíny NOÚ
Klenová 1
Bratislava
tel.: 0903 271 611, 02/593 78 871
e-mail: kristina.krizanova@gmail.com

28. október - Skalica**Vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou**

Téma: Výchova a vzdelávanie v ošetrovatelstve zamerané na súčasné trendy vo vzdelávaní vo vednom odbore Ošetrovatelstvo a vo vednom odbore Verejné zdravotníctvo. Varia.

Organizuje Sekcia pedagogických pracovníkov Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n.o., Bratislava, Detašované pracovisko Dr. Pavla Blaha Skalica, Asociácia poskytovateľov OSS.

Kontakt:

Doc. PhDr. Ivica Gulášová, PhD.
Narcisová 40
821 01 Bratislava
tel.: 0903 139 645
e-mail: ados.dada@gmail.com
ivica.gulasova@post.sk

28. október - Bardejov**NsP sv. Jakuba****Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove**

Téma: Problematika chirurgická.

Organizuje Spolok lekárov v Bardejove v spolupráci s NsP Sv. Jakuba Bardejov.

Kontakt:

MUDr. Marcel Litavec
Spolok lekárov v Bardejove
NsP sv. Jakuba
Sv. Jakuba 21
085 01 Bardejov
tel.: 054/478 85 63

28. október - Žilina**30. medzispolkový Filov lekársky deň**

Téma: Miniinvazívne metódy, jednoduchá chirurgia, varia.

Organizuje Spolok lekárov Prievidza, Spolok lekárov Žilina, Spolok lekárov Považská Bystrica.

Kontakt:

MUDr. Ladislav Frankovič
Psychiatrické oddelenie
NsP Prievidza
Nemocnica so sídlom v Bojniciach
tel.: 046/511 25 48, 511 21 11
0918 717 729
e-mail: ladislav@frankovic.sk

28. október - Rožňava**Zasadacia sála NsP sv. Barbory, a.s.****Vedecká pracovná schôdza Spolku gemerských lekárov**

Téma: Aktuálne otázky v nefrológii.

Organizuje Spolok gemerských lekárov v Rožňave v spolupráci s Regionálnou lekárskou komorou v Rožňave, NsP sv. Barbory v Rožňave.

Kontakt:

MUDr. Emília Kardošová
FMC – dialyzačné služby, s.r.o.
Špitálska 1
048 01 Rožňava

tel.: 0903 217 813
fax: 058/788 61 21

28. október - Trebišov
Administratívna budova NsP Trebišov, a.s.

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Trebišove

Téma: Varia.

Organizuje Spolok lekárov v Trebišove v spolupráci s Regionálnou lekárskou komorou Košice.

Kontakt:

MUDr. Mária Hajduová
Psychiatrické oddelenie NsP Trebišov, a.s.
075 08 Trebišov
tel.: 056/666 02 20

NOVEMBER 2010

november - Žilina

26. kurz endoskopické chirurgie nosa a PND

Téma: Endoskopické operácie nosa a prínosových dutín.

Organizuje ORL oddelenie NsP Žilina v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku, Regionálna komora sestier Žilina.

Kontakt:

MUDr. Pavol Lukášek, PhD.
ORL oddelenie NsP Žilina
012 07 Žilina
e-mail: lukasek@nspza.sk

november - Nové Zámky, FNŠP

XIV. jesenná rehabilitačná konferencia

Téma: Novinky v odbore FBLR.

Organizuje Slovenská spoločnosť pre fyziatriu, balneológiu a liečebnú rehabilitáciu v spolupráci s Fakultnou nemocnicou s poliklinikou Nové Zámky.

Kontakt:

MUDr. Emanuel Lorenz
Oddelenie FBLR FNŠP
Slovenská 11/A
940 34 Nové Zámky
e-mail: lorenz@nspnz.sk

november - Bratislava

28. deň zdravotníckej štatistiky

Téma: Kardiologické ochorenia z pohľadu zdravotníckej štatistiky.

Organizuje Slovenská spoločnosť sociálneho lekárstva, Sekcia zdravotníckej štatistiky v spolupráci s NCZI a Slovenskou spoločnosťou pre vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve.

Kontakt:

RNDr. Zuzana Honzátková, CSc., MBA
Pažitková 4
821 01 Bratislava
tel.: 0918 379 688
e-mail: honzatkova@fnspba.sk

november - Bratislava

Fakulta verejného zdravotníctva SZU Vedecko-pracovná schôdza

Téma: Výchova k zdraviu a kvality života seniorov.

Organizuje Slovenská spoločnosť pre vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve.

Kontakt:

Prof. MUDr. Ladislav Badalík, DrSc.
Ústav sociálneho lekárstva
a lekárskej etiky LFUK
FVZ SZU
Sasinkova 2
813 72 Bratislava
tel.: 02/593 57 614
e-mail:
socialne.sekretariat@fmed.uniba.sk

PhDr. Zuzana Filípková

Katedra behaviorálnej medicíny
Limbová 14

833 03 Bratislava

tel.: 02/593 70 kl. 562

e-mail: zuzana.filipkova@szu.sk

november - Bratislava

Malá poslucháreň, NTÚ LFUK

vždy v pondelok o 17,00 h

Odborný večer Spolku slovenských lekárov v Bratislave

Organizuje Spolok slovenských lekárov v Bratislave.

Kontakt:

Prof. MUDr. Igor Riečanský, CSc.
predseda spolku
Kardiologická klinika NÚSCH
Pod Krásnou hôrkou 1
833 48 Bratislava
tel.: 02/593 20 632
fax: 02/547 88 745
e-mail: kk_sekr@nusch.sk
www.sslba.sk

november - posledný štvrtok

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Kysúc

Téma: Fórum mladých autorov.

Organizuje Spolok lekárov Kysúc.

Kontakt:

MUDr. Juraj Salus
Spolok lekárov Kysuce
e-mail: mikrobiologia@nspcadca.sk

4. – 6. november - Banská Bystrica

XXXI. výročná konferencia SSVPL SLS

Organizuje Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva SLS.

Kontakt:

Slovenská spoločnosť všeobecného praktického lekárstva SLS
Námestie SNP 10
814 66 Bratislava
tel.: 02/578 87 258
fax: 02/578 87 259
e-mail: vppl@vppl.sk
www.europacc.eu/sk/

5. november - Nitra

Nitriansky onkogynologický deň

Témy: Analýza onkogynologickkej starostlivosti v SR.

Organizuje Slovenská gynecologicko-pôrodná spoločnosť.

Kontakt:

Prof. MUDr. Miloš Mlynček, CSc.
tel.: 037/65 45 203 (204)
e-mail: mmlyncek@hotmail.com

5. – 6. november - Kúpele Lúčky

Hotel Choč

XI. martinský bioptický seminár Slovenskej divízie Medzinárodnej akadémie patológie (SD-IAP)

Téma: Bioptická diagnostika a diferenciálna diagnostika zhubných nádorových ochorení.

Organizuje Slovenská divízia medzinárodnej akadémie patológie (SD-IAP) v spolupráci s Ústavom patologickej anatómie JLF UK, Slovenskou spoločnosťou patológov, Spolkom lekárov.

Kontakt:

Prof. MUDr. Lukáš Plank, CSc.
MUDr. P. Szépe, CSc.

5. – 6. november - Košice**Workshop Sekcie psychiatrov v pred-
atestačnej príprave PS SLS s medzi-
národnou účasťou**

Organizuje Sekcia psychiatrov v pred-
atestačnej príprave Slovenskej psychia-
trickej spoločnosti.

Kontakt:

MUDr. Boris Bodnár
e-mail: bodnar@centrum.sk
MUDr. Jozef Dragašek, PhD.
e-mail: jozef.dragasek@gmail.com

10. november - Bratislava**Zichyho palác****Medzinárodné, vedecké a edukačné
osteologické sympóziom**

Témy: Aplikovaná biomechanika
v muskuloskeletálnej medicíne. Klinická
osteológia.

Organizuje Slovenská spoločnosť pre
bioregeneračnú medicínu, Slovenská
spoločnosť pre osteoporózu a metabo-
lické ochorenia kostí v spolupráci
s Fakultou zdravotníctva a sociálnej
práce v Trnave, Vydavateľstvom vede-
ckej a odbornej medicínskej literatúry
Dove Medical Press

Kontakt:

Doc. MUDr. Jaroslava Wendlová, PhD.
Křížna 30
811 07 Bratislava
tel.: 0948 524 337
e-mail: jwendlova@mail.t-com.sk

10. november - Martin, VP MFN**Vedecko-odborná schôdza Úradu ve-
rejného zdravotníctva**

Téma: Aktuálne verejno-zdravotnícke
problémy.

Organizuje Ústav verejného zdravot-
níctva JLF UK, Spolok lekárov v Martine.

Kontakt:

Doc. MUDr. Henrieta Hudečková, PhD., MPH

10. – 11. november - Banská Bystrica
Surveillance chronických chorôb

Témy: Systematické sledovanie riziko-
vých faktorov chronických chorôb. Zavá-
dzanie surveillance chronických chorôb
v SR. Prevencia chronických chorôb.

Organizuje Slovenská epidemiologická
a vakcinologická spoločnosť v spolu-
práci s Regionálnym úradom verejného
zdravotníctva Banská Bystrica.

Kontakt:

MUDr. Mária Avdičová, PhD.
Regionálny úrad verejného
zdravotníctva Banská Bystrica

Cesta k nemocnici 1
Banská Bystrica
tel.: 048/436 74 41
fax: 048/412 36 37
e-mail: maria.avdicova@vzbb.sk

11. – 12. november - Bratislava
**Clinical Update Bratislava 2010 Slo-
venskej spoločnosti anesteziológie
a intenzívnej medicíny**

Organizuje Slovenská spoločnosť anes-
teziológie a intenzívnej medicíny.

Kontakt:

Doc. MUDr. Milan Onderčanin, PhD.
KAIM SZU FNŠP
Limbová 5
833 00 Bratislava
tel.: 0915 730 279
e-mail: kaim.ssaim@stonline.sk
Doc. MUDr. Roman Záhorec, CSc.
tel.: 0905 624 901
e-mail: rzahorec@ousa.sk
www.ssaim.sk

11. – 12. november - Bratislava, SÚZA
**VI. slovensko-český kongres pediatri-
ckej intenzívnej medicíny a anestézie**

Téma: Pokroky v liečbe kriticky chorých
detí. Komplikácie detskej anestézie.
Varia.

Organizuje Slovenská zdravotnícka
univerzita FZŠŠ, Detská klinika anesté-
ziológie a intenzívnej medicíny SZU
v spolupráci s DFNSP Bratislava, SLS, Slo-
venskou pediatrickou spoločnosťou,
SAMEDI, s.r.o.

Kontakt:

Ing. Helena Melišová
SAMEDI, s.r.o.
Stromová ul. 13
831 01 Bratislava
tel.: 02/556 47 247, 0910 230 209
e-mail: melisova@samedi.sk

11. – 13. november - Skalica
FEES

Téma: Videoendoskopia pacientov
s dysfágiou.

Organizuje Slovenská komora iných
zdravotníckych pracovníkov v spolu-
práci so Sekciou klinickej logopédie pri
Slovenskej spoločnosti pre otorinol-
aryngológiu a chirurgiu hlavy a krku.

Kontakt:

PaedDr. Barbora Bunová
Ambulancia klinickej logopédie
ul. Koreszkova 7
909 01 Skalica
e-mail: barbora.bunova@gmail.com

16. november - Komárno**Novinky v klinickej mikrobiológii**

Téma: Baktériové infekcie – gramnega-
tívne multirezistentné mikroorganizmy,
pertussis, tularémia, β -hemolytické
streptokoky.

Organizuje Mikro-K, s.r.o. – Mikrobiolo-
gické a imunologické laboratórium,
Spolok lekárov Komárno.

Kontakt:

MUDr. Monika Czirfuszová
Mikro-K, s.r.o.
Mederčská 39
945 01 Komárno
tel.: 0918 110 233
e-mail: czirfuszova@mikro-k.sk

17. november - Martin, VP MFN**Vedecko-pracovná schôdza Spolku
lekárov Martin**

Téma: Aktuálne problémy v pracovnom
lekárstve.

Organizuje Klinika pracovného lekár-
stva a toxikológie, Spolok lekárov v Mar-
tine.

Kontakt:

MUDr. Oto Osina, PhD.
MUDr. Anna Žigová
MUDr. Jana Garajová

18. november - Bratislava**IV. Ladzianskeho deň**

Téma: Július Ledényi-Ladzianský osob-
nosť histórie anatómie.

Organizuje Anatomický ústav LFUK
v spolupráci so Slovenskou anatomic-
kou spoločnosťou, SLS.

Kontakt:

Doc. MUDr. Eliška Kubiková, PhD.
Anatomický ústav
Sasinkova 2
811 08 Bratislava
tel.: 0907 772 466
e-mail: eliska.kubikova@fmed.uniba.sk

18. november - Michalovce**Veľká zasadačka NsP****Vedecká pracovná schôdza Spolku
lekárov v Michalovciach**

Téma: Ženské oddelenie.

Organizuje Spolok lekárov v Michalov-
ciach v spolupráci s Regionálnou lekár-
skou komorou Košice, Domom techniky
Košice.

Kontakt:

MUDr. Dana Jurečková
Spolok lekárov v Michalovciach
Špitálska 2
071 01 Michalovce

tel.: 056/641 63 70
e-mail: jureckovad@centrum.sk
jureckovad@nskmi.sk

18. – 19. november - Bratislava

Rakovina hrtana – kurz

Organizuje Slovenská spoločnosť pre otorinolaryngológiu a chirurgiu hlavy a krku.

Kontakt:

MUDr. Irina Šebová, CSc., MPH
I. otorinolaryngologická klinika FNŠP
Antolská 11
851 07 Bratislava
tel.: 02/686 72 794
e-mail: irina.sebova@npba.sk

19. november - Košice

XIX. Schwarзов deň

Téma: Možnosti prenatálnej diagnostiky vrodených vývojových chýb.

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodnická spoločnosť v spolupráci s Vysokou školou veterinárnou Košice.

Kontakt:

Prof. MUDr. Alexander Ostró, CSc.
tel.: 055/615 32 02

20. november - Dolný Kubín

Odborný lekársky seminár Spolok lekárov Orava

Téma: Gynekologicko-pôrodnické oddelenie.

Organizuje Spolok lekárov Orava.

Kontakt:

MUDr. Anna Horná
Dolný Kubín
e-mail: annah@inMail.sk

21. – 22. november - Nimnica

VIII. slovenské obezitologické dni

Témy: Nové aspekty farmakologickej liečby obezity. Patofyziológia tukového tkaniva v obezite. Chirurgia metabolického syndrómu. Praktické odporúčania pre liečbu obezity u detí a adolescentov. Varia.

Organizuje Obezitologická sekcia Slovenskej diabetologickej spoločnosti v spolupráci so Slovenskou pediatrickou spoločnosťou.

Kontakt:

Doc. MUDr. Boris Krahulec, CSc.
II. interná klinika FNŠP a LFUK
Nemocnica Staré Mesto
Mickiewiczova 13
813 69 Bratislava
tel./fax: 02/572 90 740
e-mail: boris.krahulec@faneba.sk

24. november - Bratislava

Vedecko-pracovná schôdza Gerontopsychiatrickej sekcie PS SLS

Téma: Súdnopsychiatrická problematika v gerontopsychiatrii.

Organizuje Gerontopsychiatrická sekcia Slovenskej psychiatrickej spoločnosti v spolupráci s firmou Lundbeck Slovensko, s.r.o.

Kontakt:

MUDr. Elena Žigová
Psychiatrická nemocnica P. Pinela
Malacká cesta 63
902 18 Pezinok
e-mail: zigova@pnpp.sk

24. november - Martin, VP MFN

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Martin

Téma: Aktuality v pneumológii a ftizeológii.

Organizuje Klinika TaPCH JLF UK a MFN, Slovenská pneumologická a ftizeologická spoločnosť, Spolok lekárov v Martine.

Kontakt:

Prof. MUDr. Eva Rozborilová, CSc.

24. november - Prešov, Hotel Dukla

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov v Prešove

Téma: Novinky v medicínskych odboroch.

Organizuje Spolok lekárov v Prešove.

Kontakt:

MUDr. Hedviga Pivovarníková
FNŠP J.A. Reimana
Hollého 14
081 81 Prešov
tel.: 051/701 12 23
e-mail: pivovarnikova@fnsppresov.sk
Mgr. Jana Kandurová
FNŠP J.A. Reimana
Hollého 14
081 81 Prešov
tel.: 051/701 16 73
e-mail: kandurova@fnsppresov.sk

24. – 26. november - Košice

2. postgraduálny kurz CEEA

Téma: Anestézia a intenzívna starostlivosť u pacientov s poruchou krvného obehu.

Organizuje I. klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny UPJŠ LF a FNLP Košice, Slovenské centrum CEEA, Košice v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou anestéziológie a intenzívnej medicíny.

Kontakt:

MUDr. Štefan Trenkler, PhD.
I. KAIM UPJŠ LF a FNLP
Trieda SNP 1
041 90 Košice
tel.: 055/640 28 18
e-mail: trenkler@vadium.sk

24. – 26. november - Banská Bystrica Hotel LUX

20. medzinárodná konferencia Dni parenterálnej a enterálnej výživy

Témy: Malnutrícia pri chronických respiračných ochoreniach. Výživa pri COPD. Nutričná farmakoterapia a diabetologické trendy. Práca nutričných tímov v nemocniciach. Varia.

Organizuje Slovenská spoločnosť parenterálnej a enterálnej výživy.

Kontakt:

MUDr. Mária Voleková
Doc. MUDr. Ľubomír Skladaný, PhD.
II. interná klinika SZU
FNŠP F. D. Roosevelta
975 17 Banská Bystrica
tel.: 0911 770 147
e-mail: mvolekova@nemocnica.com

25. november - Skalica

Vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou

Téma: Výchova a vzdelávanie v ošetrovatelstve zamerané na aktuálne problémy klinickej praxe v Ošetrovatelstve I a vo Verejnom zdravotníctve I. Varia.

Organizuje sekcia pedagogických pracovníkov Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n.o., Bratislava, Detašované pracovisko Dr. Pavla Blahu Skalica, Asociácia poskytovateľov OSS.

Kontakt:

Doc. PhDr. Ivica Gulášová, PhD.
Narcisová 40
821 01 Bratislava
tel.: 0903 139 645
e-mail: ados.dada@gmail.com
ivica.gulasova@post.sk

25. november - Bardejov

NsP sv. Jakuba

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove

Téma: Problematika internistická.

Organizuje Spolok lekárov v Bardejove v spolupráci s NsP Sv. Jakuba Bardejov.

Kontakt:

MUDr. Marcel Litavec

Spolok lekárov v Bardejove
NsP sv. Jakuba
Sv. Jakuba 21
085 01 Bardejov
tel.: 054/478 85 63

25. november - Lučenec

Kaviareň Hviezda

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenec

Téma: SVALZ. Nové metódy laboratórnej diagnostiky.

Organizuje Spolok lekárov Lučenec.

Kontakt:

MUDr. P. Sečník
Spolok lekárov Lučenec
Nám. Republiky 14
984 39 Lučenec
tel.: 047/433 32 11

25. november - Rožňava

Zasadacia sála NsP sv. Barbory, a.s.

Vedecká pracovná schôdza Spolku gemerských lekárov

Téma: Výsledky práce interného oddelenia v Rožňave.

Organizuje Spolok gemerských lekárov v Rožňave v spolupráci s Regionálnou lekárskou komorou v Rožňave, NsP sv. Barbory v Rožňave.

Kontakt:

MUDr. Emília Kardošová
FMC – dialyzačné služby, s.r.o.
Špitálska 1
048 01 Rožňava
tel.: 0903 217 813
fax: 058/788 61 21
e-mail:

emilia.kardosova@fmc-slovensko.sk

25. november - Trebišov

Administratívna budova NsP Trebišov, a.s.

Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Trebišove

Téma: Novinky v očnom lekárstve.

Organizuje Spolok lekárov v Trebišove v spolupráci s Regionálnou lekárskou komorou Košice.

Kontakt:

MUDr. Mária Hurčíková
Očné oddelenie NsP Trebišov, a.s.
075 08 Trebišov
tel.: 056/666 07 16

25. – 26. november - Martin

XXXII. Galandove dni

Téma: Všeobecná pediatria.

Organizuje Klinika detí a dorastu JLF UK a MFN, Slovenská pediatričná spoločnosť, Slovenská lekárska komora, Spolok lekárov v Martine, Vydavateľstvo SAMEDI.

Kontakt:

Prof. MUDr. Peter Bánovčin, CSc.
Ing. Helena Melišová
fax: 02/556 45 902

26. – 27. november - Smrdáky

V. celoslovenská konferencia sestier pracujúcich v dermatovenerológii

Téma: Ošetrovateľská starostlivosť v dermatovenerológii

Organizuje Sekcia sestier pracujúcich v dermatovenerológii Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, Prírodné liečebné kúpele Smrdáky.

Kontakt:

Mgr. Viera Lukášová
FNsP Staré Mesto
Dermatovenerologická klinika
Mickiewiczova 13
813 69 Bratislava
tel.: 02/572 90 76
e-mail: viera.lukasova@faneba.sk

26. – 28. november - Liptovský Dvor

V. meeting SPA SSAIM

Téma: Bezpečnosť detského pacienta počas anestézie.

Organizuje Sekcia pediatickej anestézie pri Slovenskej spoločnosti anestéziológie a intenzívnej medicíny.

Kontakt:

MUDr. Peter Gašparec
e-mail: gasparec@dfnsp.sk
MUDr. Jozef Koppl
e-mail: koppl@dfnsp.sk

28. november - Bojnice

Hotel pod Zámkom

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Prievidza

Téma: Ortopedické a neurologické oddelenie.

Organizuje Spolok lekárov Prievidza.

Kontakt:

MUDr. Ladislav Frankovič
Psychiatrické oddelenie
NsP Prievidza
Nemocnica so sídlom v Bojniciach
tel.: 046/511 25 48, 511 21 11,
0918 717 729
e-mail: ladislav@frankovic.sk

DECEMBER 2010

december - Bratislava

Malá poslucháreň, NTÚ LFUK

vždy v pondelok o 17,00 h

Odborný večer Spolku slovenských lekárov v Bratislave

Organizuje Spolok slovenských lekárov v Bratislave.

Kontakt:

Prof. MUDr. Igor Riečanský, CSc.
predseda spolku
Kardiologická klinika NÚSCH
Pod Krásnou hôrkou 1

833 48 Bratislava

tel.: 02/593 20 632

fax: 02/54788745

e-mail: kk_sekr@nusch.sk

www.sslba.sk

1. december - Martin, VP MFN

Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov Martin

Téma: Novinky v chirurgii.

Organizuje Chirurgická klinika MFN a JLF UK, Spolok lekárov v Martine.

Kontakt:

MUDr. Ladislav Šutiak, PhD.
MUDr. Peter Stiegler, PhD.

2. – 3. december - Bratislava

VI. bratislavské vianočné dni pneumológov a ftizeológov

Téma: Zaujímavé kazuistiky pľúcnych ochorení.

Organizuje Slovenská pneumologická a ftizeologická spoločnosť.

Kontakt:

Doc. MUDr. Ivan Majer, CSc.
Klinika pneumológie a ftizeológie LF
UK FNsP
Ružinovská 6

826 06 Bratislava
tel.: 02/482 344 76, 478

2. – 4. december - Žilina, Holiday Inn XI. kongres SSEDK s medzinárodnou účasťou

DERMAPARTY 2010

Organizuje Slovenská spoločnosť estetickej dermatológie a kozmetiky.

Kontakt:

MUDr. Hana Zelenková, PhD.
DOST
ul. dr. Pribulu 2
089 01 Svidník
tel.: 054/788 25 11
e-mail: zelenkova@vl.sk
www.ssedk.sk

3. december - Bratislava Monotematický hepatologický deň 2010

Téma: Transplantácie pečene.

Organizuje SZU Bratislava v spolupráci so Slovenskou hepatologickou spoločnosťou.

Kontakt:

Prof. MUDr. Štefan Hrušovský, CSc.,
Dr.SVS.
Subkatedra hepatológie SZU
Bratislava
tel.: 02/595 42 256
fax: 02/595 43 256

3. december - Bratislava 43. chirurgický deň Kostlivého

Organizuje Slovenská chirurgická spoločnosť.

Kontakt:

MUDr. Marek Čambal
I. chirurgická klinika FNŠP
Mickiewiczova 13
813 69 Bratislava
e-mail: kostliveho-den@orangemail.sk

3. – 4. december - Piešťany Spoločenské centrum SLK IV. Siťajovo predvianočné sympóziu

Organizuje Slovenská reumatologická spoločnosť v spolupráci s Národným ústavom reumatických chorôb Piešťany, Slovenskými liečebnými kúpeľmi Piešťany.

Kontakt:

Prof. MUDr. Jozef Rovenský, DrSc., FRCP
Národný ústav reumatických chorôb
Nábrežie I. Krasku 4
921 01 Piešťany
e-mail: rovensky@nurch.sk

8. december - Ružomberok Kongresová sála ÚVN Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov Ružomberok

Téma: Problematika zobrazenia magnetickou rezonanciou.

Organizuje Spolok lekárov Ružomberok v spolupráci s firmou Magnetická rezonancia – Medicentrum Ružomberok.

Kontakt:

MUDr. Dalibor Kolieska
Spolok lekárov Ružomberok
tel.: 044/438 26 18
e-mail: kolieskad@uvn.sk

9. december - Prešov XII. prešovský pediatrický deň

Téma: Diagnostika a liečba v pediatrii.

Organizuje Slovenská pediatrická spoločnosť v spolupráci so Spolkom lekárov v Prešove, FNŠP J.A. Reimana Prešov, Fakultou zdravotníctva PU Prešov, Klinikou pediatrie FNŠP J.A. Reimana Prešov.

Kontakt:

MUDr. Ján Koval, PhD.
Klinika pediatrie FNŠP J.A. Reimana
Prešov
tel.: 051/701 25 58, 59
e-mail: koval@fnsppresov.sk

10. december - Bratislava Hotel Crowne Plaza Vianočné sympóziu Schering-Plough

Téma: Prenatálna diagnostika.

Organizuje Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť v spolupráci s firmou Schering-Plough.

Kontakt:

Prof. MUDr. Ján Danko, CSc.
tel.: 043/413 41 85
e-mail: danko@jfm.uniba.sk

10. – 11. december - Prírodné liečebné kúpele Smrdáky Smrdácke dni

Témy: Psoriáza, atopická dermatitída, melanóm, balneoterapia, varia.

Organizuje Slovenská dermatovenerologická spoločnosť v spolupráci s Prírodnými liečebnými kúpeľmi Smrdáky, Slovenskými liečebnými kúpeľmi Piešťany.

Kontakt:

MUDr. Ján Lidaj
Prírodné liečebné kúpele Smrdáky
tel.: 0903 425 950

12. december - Lučenec Kaviareň Hviezda Vedecko pracovná schôdza Spolku lekárov Lučenec

Téma: Oddelenie vnútorného lekárstva. Nové diagnostické a terapeutické prístupy k pacientom s ochoreniami vo vnútornom lekárstve.

Organizuje Spolok lekárov Lučenec.

Kontakt:

MUDr. M. Szentiványi
Spolok lekárov Lučenec
Nám. republiky 14
984 39 Lučenec
tel.: 047/431 13 64

15. december - Prešov, Hotel Dukla Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov v Prešove

Téma: Polytematický blok venovaný jubilantom.

Organizuje Spolok lekárov v Prešove.

Kontakt:

MUDr. Hedviga Pivovarníková
FNŠP J.A. Reimana
Hollého 14
081 81 Prešov
tel.: 051/701 12 23
e-mail: pivovarnikova@fnsppresov.sk
Mgr. Jana Kandurová
FNŠP J.A. Reimana
Hollého 14
081 81 Prešov
tel.: 051/701 16 73
e-mail: kandurova@fnsppresov.sk

15. december - Dolný Kubín Odborný lekárske seminár Spolok lekárov Orava

Téma: OAIM.

Organizuje Spolok lekárov Orava.

Kontakt:

MUDr. Anna Horná
Dolný Kubín
e-mail: annah@inMail.sk

16. december - Skalica Vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou

Téma: Výchova a vzdelávanie v ošetrovatelstve zamerané na aktuálne problémy klinickej praxe v Ošetrovatelstve II a vo Verejnom zdravotníctve II. Varia.

Organizuje Sekcia pedagogických pracovníkov Slovenskej spoločnosti sestier a pôrodných asistentiek, Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n.o., Bratislava, Detašované pracovisko Dr. Pavla Blaha Skalica, Asociácia poskytovateľov OSS.

Kontakt:

Doc. PhDr. Ivica Gulášová, PhD.
Narcisová 40
821 01 Bratislava
tel.: 0903 139 645
e-mail: ados.dada@gmail.com
ivica.gulasova@post.sk

16. december - Michalovce**Veľká zasadačka NsP****Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Michalovciach****Téma:** Neurologické oddelenie.**Organizuje** Spolok lekárov v Michalovciach v spolupráci s Regionálnou lekárskou komorou Košice, Domom techniky Košice.**Kontakt:**

MUDr. Dana Jurečková
Spolok lekárov v Michalovciach
Špitálska 2
071 01 Michalovce
tel.: 056/641 63 70
e-mail: jureckovad@centrum.sk
jureckovad@nsmi.sk

16. december - Rimavská Sobota**Junior-komplex****Vedecko-pracovná schôdza Spolku lekárov v Rimavskej Sobote****Téma:** Fórum mladých lekárov.**Organizuje** Spolok lekárov v Rimavskej Sobote.**Kontakt:**

MUDr. Hana Sedláčková
Všeobecná nemocnica
Oddelenie patologických novorodencov
Šrobárova 1
979 12 Rimavská Sobota
tel.: 047/561 25 06, 0904 439 621
e-mail: hana.sedlackova@nemocnica.com

16. december - Rožňava**Zasadacia sála NsP sv. Barbory, a.s.****Vedecká pracovná schôdza Spolku gemerských lekárov****Téma:** Aktuálne otázky v neurológii.**Organizuje** Spolok gemerských lekárov v Rožňave v spolupráci s Regionálnou lekárskou komorou v Rožňave, NsP sv. Barbory v Rožňave.**Kontakt:**

MUDr. Emília Kardošová
FMC – dialyzačné služby, s.r.o.
Špitálska 1
048 01 Rožňava
tel.: 0903 217 813
fax: 058/788 61 21
e-mail: emilia.kardosova@fmc-slovensko.sk

16. december - Trebišov**Administr. budova NsP Trebišov, a.s.****Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Trebišove****Téma:** Zaujímavé kazuistiky v ORL.**Organizuje** Spolok lekárov v Trebišove v spolupráci s Regionálnou lekárskou komorou Košice.**Kontakt:**

MUDr. Ľudmila Vasilková
ORL oddelenie NsP Trebišov, a.s.
075 08 Trebišov
tel.: 056/666 07 12

18. december - Bardejov**NsP sv. Jakuba****Vedecká pracovná schôdza Spolku lekárov v Bardejove****Téma:** Problematika otorinolaryngologická.**Organizuje** Spolok lekárov v Bardejove v spolupráci s NsP Sv. Jakuba Bardejov.**Kontakt:**

MUDr. Marcel Litavec
Spolok lekárov v Bardejove
NsP sv. Jakuba
Sv. Jakuba 21
085 01 Bardejov
tel.: 054/478 85 63

PRESTAŇTE FAJČIŤ s NICOBLOC-om!

Pomôže Vám skončiť s fajčením tempom, aké si sami určíte

NICOBLOC zachytáva 99 % nikotínu, ktorý je návykovejší ako heroín alebo kokaín, zachytáva 99 % dechtu, ktorý spôsobuje rakovinu pľúc, emfyzém.

Revolučná metóda ukončenia fajčenia
do 6 týždňov,
metóda postupného zníženia fajčenia!

NOVINKA!



DVD v slovenskom jazyku
použitie, kazuistiky

Zachytáva až 99 % nikotínu
a dechtu

Odvýkanie bez abstinenciálnych
príznakov, bez závislosti na nikotíne
a cigaretách

Bezpečný
pre diabetikov
a tehotné ženy,
bez kontraindikácií
s liekmi

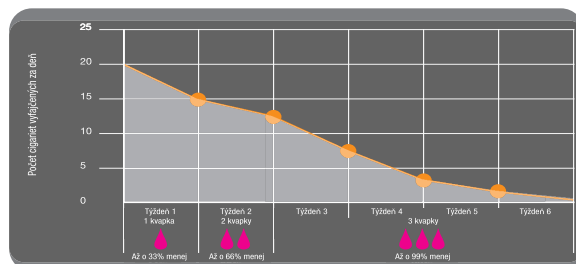


Obsah dechtu z 20 cigariet

Rozhodli ste sa prestať fajčiť?

NicoBLOC je súčasťou metódy postupného obmedzovania, špeciálne určenej na ukončenie fajčenia už do šiestich týždňov. Túto metódu použili tisíce fajčiarov pred vami, keď sa usilovali skončiť s fajčením. NicoBLOC predstavuje revolučnú koncepciu, ktorá redukuje vdychovanie nikotínu a dechtu kombináciou nasledovných procesov:

- Prerušenie fyzického návyku na fajčenie.
- Postupné znížovanie počtu cigariet, ktoré vyfajčíte v období približne šiestich týždňov.
- Pomoc pri postupnom znížení príjmu nikotínu jednoduchou aplikáciou kvapaliny NicoBLOC.



www.nicobloc.sk

Žiadajte vo svojej lekární!

Výhradný dovozca: **mišami** s.r.o.

Distribúcia: Med-Art

Blahoželáme jubilantom 2010

Prezídium Slovenskej lekárskej spoločnosti blahoželá k životnému jubileu všetkým svojim členom, ktorí si pripomínajú významné životné výročie práve v tomto roku. Vážime si Vaše aktivity, ktoré vykonávate na princípe dobrovoľnosti v rámci členstva v organizačných zložkách a vo volených funkciách v rámci SLS.

Prajeme Vám všetkým, aby ste dosahovali vo svojej odbornej, vedeckej a pedagogickej práci stále dobré výsledky, aby ste sa mohli tešiť z dobrého zdravia a aj naďalej sa zúčastňovať na plnení poslania a cieľov Slovenskej lekárskej spoločnosti, predovšetkým na rozvoji a zvyšovaní kvality ďalšieho sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov.

Prezídium SLS

ZOZNAM JUBILANTOV – rok 2010

Jubileum / Meno	Titul		
95		Cihlár Milan	MUDr.
Točík Viliam	MUDr.	Cmarková Vlasta	MUDr.
		Čáp Jiří	MUDr.
90		Černohorský Ľubomír	MUDr.
Matejíček Emil	Akad.	Dobiš Jozef	MUDr.
Dvoráková Berta	PhMr., RNDr.	Drienská Želmíra	MUDr.
Ležovič Ján	Prof., MUDr., DrSc.	Farkaš Anton	MUDr.
Zelník Ján	MUDr.	Hanová Mária	MUDr.
Sarsunová Magda	Prof., RNDr., PhMr., DrSc.	Haspelová Eva	MUDr.
Klika Alexander	MUDr.	Holopová Mária	MUDr.
Darmová Jozefína	MUDr.	Jedľovský Alexander	MUDr.
		Kacurik Štefan	MUDr.
85		Kališ Ján	MUDr.
Prunyi Emil	MUDr., CSc.	Karaba Eduard	MUDr.
Murgaš Ivan	MUDr.	Kotleba Jozef	MUDr.
Schiller Tibor	MUDr.	Králik Michal	MUDr., CSc.
Zikmund Vladislav	Prof., MUDr., DrSc.	Kříž Otakar	MUDr.
Černay Jozef	Doc., MUDr., CSc.	Kuchárik Ján	MUDr.
Staníková Anna	MUDr.	Kukelková Anna	MUDr.
Medzihradský Ladislav	MUDr.	Kuníková Vlasta	MUDr.
Rattaj Július	MUDr.	Kvietok Ivan	MUDr.
Profous Vladimír	MUDr.	Lichardus Branislav	Prof., MUDr., DrSc.
Pilcová Oľga	MUDr.	Linkesch Walter	MUDr.
Vergun Nikolaj	MUDr.	Magdolén Valentín	MUDr.
Trančík Ján	Doc., MUDr., CSc.	Macho Ladislav	Akad., ckSAV
Žitňan Dušan	Doc., MUDr., DrSc.	Mayer Ján	PhMr., RNDr.
Kuska Ján	MUDr., RNDr.	Payer Juraj	Prof., MUDr., CSc.
Parvanov Vendelín	MUDr.	Pekarovíčová Mária	MUDr.
Smolková Darina	MUDr.	Peňáz Jozef	MUDr.
Halada Milan	MUDr.	Pleško Ivan	Doc., MUDr., DrSc.
Kokolevská Alžbeta	MUDr.	Rosival Viktor	MUDr.
		Rozum Pavol	MUDr.
80		Ružičková Jozefína	PhMr., RNDr., CSc.
Bauer Miroslav	Doc., Ing., CSc.	Sakalova Adriena	Prof., MUDr., DrSc.
Belicayová Ružena	MUDr.	Slávka Vladimír	MUDr.
Biermann Rudolf	MUDr.	Sršňová Klára	Doc., MUDr., CSc.
Bláha Oldřich	MUDr.	Šrámeková Edita	MUDr., CSc.
Brozman Michal	Prof., MUDr., DrSc.	Telepovský Michal	MUDr.

Tibenský Tibor	MUDr.	Ťazandkák Vendelín	MUDr., CSc.
Tlučková Irena	MUDr.	Tejbusová Eleonóra	MUDr.
Tomicová Eva	MUDr.	Vadovičová Agnesa	MUDr.
Turcsanyi Ladislav	MUDr.	Valentovič Vincent	MUDr.
Zvarová Eleonóra	MUDr.	Válkyová Alica	MUDr.
Zvolenský Mikuláš	MUDr., CSc.	Vallová Ida	PhMr.

75

Augustínová Alexandra	MUDr.	Zacharová Marta	MUDr.
Balážová Anna	MUDr., CSc.	Zlatoš Jozef	Prof., MUDr., DrSc.
Bazarová Viola	MUDr.	Zorvan Jozef	MUDr.
Beer Ladislav	MUDr.	Zrubec Vladimír	Ing., CSc.
Bitter Karol	MUDr., CSc.	Žernovický František	Doc., MUDr., CSc.
Bobovnický Július	MUDr.	Žila Ján	MUDr.
Bochna Vladimír	MUDr.		

70

Bothárová Gabriela		Alexyová Angela	MUDr.
Bučková Anna	Doc., RNDr., CSc.	Babjak Miron	MUDr.
Burianová Božena	MUDr.	Babušíková Oľga	MUDr., DrSc.
Centový Otto	MUDr.	Baculáková Veronika	MUDr.
Csontos Gabriel	MUDr.	Bártová Mária	MUDr.
Čársky Jozef	Prof., RNDr., CSc.	Bendžala Juraj	MUDr.
Čierniková Svetlana	MUDr.	Benedigová Marta	MUDr.
Čunderlík Ján	MUDr.	Benická Valéria	MUDr.
Fabuš Stanislav	MUDr.	Beregszaszi Tibor	MUDr.
Fedurčák Ján	MUDr.	Berndt Karol	MUDr.
Guba Barnabáš	MUDr.	Bielik Erich	MUDr.
Halasová Antonia	MUDr.	Blahová Alžbeta	MUDr.
Hanzl František	MUDr.	Bobocká Viktória	MUDr.
Harmanová Irma	MUDr.	Borovská Anna	MUDr.
Harsanyi Miloš	MUDr.	Brežná Mária	MUDr., CSc.
Hnilica Peter	Doc., MUDr., CSc.	Brozmanová Mária	MUDr.
Hrabčáková Agáta	MUDr.	Buganová Katarína	MUDr.
Chlumská Alena	Doc., MUDr., CSc.	Buocíková Magda	MUDr.
Jaroš František	MUDr., CSc.	Ceizelová Libuša	Doc., MUDr., DrSc.
Javorský Ivan	MUDr.	Cupák Jindřich	PhDr.
Kalenská Jolana	MUDr.	Čonka Ladislav	
Karaková Vilma	MUDr.	Danišková Edita	MUDr.
Kohlerová Svetlana	MUDr.	Danková Zlatica	
Kokavcová Eva	MUDr.	Danys Juraj	MUDr., CSc.
Kordoš Pavol	MUDr.	Dluholucký Svetozár	Prof., MUDr., CSc.
Kravčáková Adela	MUDr.	Drobný Ivan	MUDr.
Kredátus Jozef	Doc., PhDr., PhD.	Duriš Vojtech	MUDr.
Krissová Mária	MUDr.	Ferančík Jozef	MUDr.
Krišák Anton	MUDr.	Fleischerova Mária	MUDr.
Kvasnička Alojz	MUDr.	Focko Gustáv	MUDr.
Laciová Anna	MUDr.	Gajdoš Ivan	MUDr.
Látal Jiří	Prof., MUDr., PhD.	Garay Jozef	MUDr.
Mišíková Želmíra	Doc., MUDr., CSc.	Gedeonová Eva	MUDr.
Nagy Vojtech	MUDr.	Genčík Andrej	Doc., MUDr., RNDr., CSc.
Pavelková Anna	PhMr.	Grnáčová Margaréta	MUDr.
Petru Eduard	MUDr.	Gurycová Darina	Doc., RNDr., CSc.
Popelková Juliana	MUDr.	Halamková Katarína	MUDr.
Prekop Imrich	MUDr.	Hanušík Rudolf	MUDr.
Progner Richard	MUDr.	Havrilco Bohdan	MUDr.
Rovderová Edita	MUDr.	Havrilcová Alica	MUDr.
Slážáková Viera	MUDr.	Hazuchová Eva	MUDr.
Šašinka Miroslav	Prof., MUDr., DrSc.	Hegyiová Mária	MUDr.
Šeban Ján	MUDr., CSc.	Hladík Matej	MUDr., CSc.
Šimaljaková Alena	MUDr.	Holomáň Marián	Doc., MUDr., CSc.
Šmirala Jozef	Doc., MUDr., PhD.		

Holomáňová AnnaDoc., MUDr., CSc.	Paťusová Eliška	MUDr.	Belan Ivan	MUDr.	Javorková Oľga	MUDr.
Holuby Viliam	Philadelph Ivan	MUDr.	Belanová Marianna	MUDr.	Kadriaková Agáta	MUDr.
Hošeková Helena	Piovarčiová Brigita	MUDr.	Benečová Kamila	MUDr.	Kaminská Lýdia	MUDr.
Hranaiová Magdaléna	Polesná Margita	MUDr.	Benedik Roman	MUDr., CSc.	Karaffová Božena	MUDr.
Hudák Štefan	Popovcová Mária	MUDr.	Benešová Ľubica	MUDr.	Karetková Mária	MUDr.
Hundáková Mária	Procházka Jozef	MUDr.	Benková Anna	Mgr.	Kartík Peter	MUDr.
Jakubíková Natália	Raganová Irena	MUDr.	Beňovská Ľudmila	Mgr.	Khaled Talostan	MUDr.
Jankulová Eva	Rajecký Jozef	MUDr.	Bicková Mária	MUDr.	Kiss Ján	MUDr.
Janoška Stanislav	Randiková Marta	MUDr.	Bista Emil	MUDr.	Kiš František	MUDr.
Jantáková Mária	Rayman Juraj	MUDr.	Blich Peter	MUDr.	Klačková Marta	MUDr.
Kaletová Mária	Reptiš Vladimír	MUDr.	Boško Zdenko	Ing.	Koladová Mária	MUDr.
Kalitz Alexander	Richterová Eva	MUDr.	Božeková Lýdia	MUDr., CSc.	Kolesárová Anna	MUDr.
Kinczer Jozef	Rúbaninský Fedor	MUDr.	Cígerová Jarmila	MUDr.	Korčok František	MUDr.
Klembusz Koloman	Santa Laurinc	MUDr.	Cvečková Ľubica	MUDr.	Korčok Július	MUDr.
Kneppo Peter	Sedláčková Mária	MUDr.	Čaplová Tatiana	Doc., MUDr., CSc.	Kossonová Eva	MUDr.
Koprda Vasil	Siroťáková Mária	MUDr., CSc.	Černák Andrej	Prof., MUDr., DrSc.	Kosta Peter	MUDr.
Kozoruová Marta	Slaho Jozef	MUDr.	Černáková Mária	MUDr.	Kotryová Mária	MUDr.
Kováč Roman	Slaninková Eva	MUDr.	Červeňanský Rudolf	MUDr.	Kováčová Eva	PhMr.
Kováčik Andrej	Slezák Ján	Prof., MUDr., DrSc.	Červenková Daniela	MUDr.	Koval Štefan	Prof., MUDr., PhD.
Kováčová Magda	Smreková Alžbeta	MUDr.	Čižmárová Eva	Doc., MUDr., CSc.	Kozmálová Mária	MUDr.
Koza Ivan	Stančíková Mária	Ing., CSc.	Čuperková Štefánia	MUDr.	Krč-Turbová Zuzana	MUDr.
Krajčovičová Stanislava	Styková Anna	MUDr.	Divinec Dušan	MUDr.	Kridlová Oľga	MUDr.
Krezeová Eva	Suchánek Benedikt	MUDr.	Dobišová Anna	MUDr.	Krištofová Alena	MUDr., CSc.
Kriška Milan	Szigetiová Elena	MUDr.	Droppová Ľudmila	MUDr.	Krištúfek Peter	Prof., MUDr., CSc.
Ksinanová Anna	Szilagyiová Jolana	MUDr.	Džopko Michal	MUDr.	Križ Marián	MUDr., PhD.
Kupčová Biserka	Šebík Marián	MUDr.	Fabušová Odoná	MUDr.	Kukumberg Peter	Prof., MUDr., PhD.
Kusinová Felicitá	Šmondrik Jozef	Doc., MUDr., CSc.	Feješová Ľubomíra	MUDr.	Kunay Imrich	MUDr.
Lapšanský Cyril	Štencel Ján	Prof., MUDr., CSc.	Feketeová Otilia	MUDr.	Ľachová Beáta	MUDr.
Lehotská Eva	Štovčík Michal	MUDr.	Ferková Mária	MUDr.	Lapošová Ida	MUDr.
Leščáková Anna	Šulcová Margaréta	Prof., MUDr., PhD.	Filandová Jarmila	MUDr.	Laurinec Divald	MUDr.
Lisý Ľubomír	Švec Ondrej	MUDr.	Galanda Miroslav	Prof., MUDr., CSc.	Lenharčíková Katarína	MUDr.
Longauer František	Švec Pavel	Prof., MUDr., DrSc.	Gindl Peter	MUDr.	Leporisová Edita	MUDr.
Lošonský Štefan	Tóth Štefan	MUDr.	Gocze Ivan	MUDr.	Liptáková Valéria	MUDr.
Lukáč Jozef	Trnková Edita	MUDr.	Gogová Eva	MUDr.	Lisá Valéria	MUDr.
Lukačín Štefan	Turanská Terézia	MUDr.	Gonosová Daniela	MUDr.	Lorencová Anna	MUDr.
Lukáčová Margita	Turňová Mária	MUDr.	Grác Peter	MUDr.	Lucová Marta	MUDr.
Lustig Ivan	Uhrová Anna	MUDr.	Grznár Július	MUDr.	Lukáč Gracian	MUDr.
Macho Peter	Valko Rastislav	Ing.	Halmiová Jarmila	MUDr.	Magdín Dušan	MUDr.
Makaiová Gizela	Vargová Eva	MUDr.	Hešková Anna	MUDr.	Macháčová Jela	MUDr.
Marušiak Dobroslav	Zelina Miron	Prof., PhD., DrSc.	Hlavatý Štefan	MUDr.	Mančíková Marta	MUDr.
Matyó Ladislav	Zlatoš Ladislav	Prof., MUDr., DrSc.	Hollý Karol	MUDr.	Marcinčáková Mária	MUDr.
Medlíková Emília	Žiláková Eva	MUDr.	Holomáň Karol	Prof., MUDr., CSc.	Maresch Peter	MUDr., CSc.
Melichová Anna			Horáková Oľga	MUDr.	Margetáková Mária	MUDr.
Melník Michal			Horanský Branislav	MUDr.	Marhevková Margita	MUDr.
Michaličková Júlia	Adamkovičová Magda	MUDr.	Hosszú Ladislav	MUDr.	Marossy Alexander	MUDr., CSc.
Mikeš Zoltán	Anda Jozef	MUDr.	Hottmarová Anna	MUDr.	Martinovičová Oľga	MUDr.
Mikulová Eva	Antalová Mária	MUDr.	Hraško Vladimír	MUDr.	Marušiaková Darina	MUDr.
Mikuš Ivan	Antolová Kvetoslava	MUDr.	Hudec Anton	MUDr., CSc.	Matejková Drahomila	MUDr.
Mokráš Miloš	Augustin Eduard	MUDr.	Huličová Mária	MUDr.	Mechírová Viola	MUDr.
Molnárová Valéria	Badová Eleonóra	MUDr.	Husovská Gabriela	MUDr.	Mihaliková Agnesa	MUDr.
Motil Elo	Bakaiová Juliana	MUDr.	Hyben Branislav	MUDr.	Michelková Regína	MUDr.
Mráz Peter	Bakoš Emil	Doc., MUDr., CSc.	Chudá Vlasta	Mgr.	Miklánková Stanislava	MUDr.
Nedasová Marta	Balažovjeh Jaroslav	MUDr.	Chynoranský Miroslav	Doc., MUDr., CSc.	Miklós Zoltán	MUDr.
Ohrablová Mária	Baliková Alžbeta	MUDr.	Icsinová Klára	MUDr.	Milian Juraj	MUDr.
Ondráská Margita	Banghová Zuzana	MUDr.	Jadyová Tamara	MUDr.	Minarovičová Oľga	MUDr.
Ondrejčíková Oľga	Banská Irena	MUDr.	Jagla Fedor	MUDr., CSc.	Mindeková Júlia	PhMr.
Orság Juraj	Barátová Rozália	MUDr.	Jakubová Štefánia	MUDr.	Močiliaková Alžbeta	MUDr.
Országhová Eva	Bartová Alena	MUDr.	Jakuš Jozef	MUDr.	Morský Jozef	MUDr.
Parihuzová Emília	Bartúnek Anton	RNDr.	Jánošíková Katarína	MUDr.	Mruková Eva	MUDr.
Paškan Ján	Baumgartnerová Eva	MUDr.	Javorková Jana	MUDr.	Murinová Daniela	MUDr.

65

Murínová Mária	MUDr.	Tvrda Dagmar	MUDr.	Bosmanová Helena	MUDr.	Gašpar Tibor	MUDr.
Mydlo Jozef	MUDr.	Urbanová Jarmila	MUDr.	Breier Peter	MUDr.	Gerincová Mária	MUDr.
Navarová Jana	Ing., CSc.	Urgeová Mária	MUDr.	Brezová Daniela	MUDr.	Gerzeni Juraj	MUDr.
Niepel Jaromír	MUDr.	Vajda Ján	MUDr.	Brezovský Ján	MUDr.	Golian Jozef	MUDr.
Nochtová Ľudmila	MUDr.	Vavrková Štefánia	Doc., RNDr., CSc.	Bridik Marián	MUDr.	Grančai Daniel	Prof., RNDr., CSc.
Novotná Filoména	MUDr.	Vitková Mária	Doc., RNDr., PhD.	Bruncková Elena	RNDr.	Greškovič Jozef	MUDr.
Nyitrayová Klára	MUDr.	Vitková Zuzana	Doc., RNDr., CSc.	Bujala Pavol	MUDr.	Groščiková Mária	
Nyulassyová Viera	MUDr.	Vlachovská Viera	MUDr.	Buliščák Peter	MUDr.	Guller Ladislav	RNDr., CSc.
Ocilková Anna	MUDr.	Vojtko Milan	MUDr.	Bundová Žofia	MUDr.	Haková Helena	MUDr.
Olaszová Zuzana	MUDr.	Volárová Helena	RNDr.	Burdová Daniela	MUDr.	Haladová Mária	RNDr., CSc.
Olexová Alžbeta	MUDr.	Volleková Anna	Doc., RNDr., CSc.	Butašová Mária	MUDr.	Halas Marian	MUDr., CSc.
Ondrejka Ján	Ing.	Votrubová Anna	MUDr.	Cibíček Jaroslav	MUDr.	Halecká Anastázia	MUDr.
Orbanová Zuzana	MUDr.	Vozárová Irena	MUDr.	Cigánik Miroslav	MUDr.	Halecký Jozef	MUDr.
Palcovičová Viola	MUDr.	Wágnerová Danuta	MUDr.	Čentíková Viera	MUDr.	Hargaš Ernest	MUDr.
Palovčíková Marta	MUDr.	Waltzer Ivan	MUDr.	Čierny Andrej	MUDr.	Hassan Mahmoud	MUDr.
Paule Jozef	MUDr.	Záborská Elena	MUDr.	Čörgöová Marta	MUDr.	Havačková Eva	MUDr.
Perglerová Mária	Ing.	Zacharová Eliška	MUDr.	Čtvrtlíková Renáta	MUDr.	Havlirová Blažena	MUDr.
Petrušová Tatiana	MUDr.	Zacharovská Ivica	MUDr.	Čunderlíková Eleonóra	MUDr.	Havrilla Jozef	MUDr.
Pichler Bohumil	MUDr.	Záň Jozef	MUDr.	Čunderlíková Mária	PaedDr.	Hazuchovej Anna	PhDr.
Pokorná Helena	MUDr.	Zimmer Karol	MUDr.	Čupová Katarína	MUDr.	Herdický Peter	MUDr.
Polek Pavol	MUDr.	Zuberová Magdaléna	MUDr.	Danielová Mária	MUDr.	Heretik Anton	Prof., PhD., CSc.
Poleková Olga	MUDr.			Danihel Ľudovít	Prof., MUDr., PhD.	Herchelová Andrea	MUDr.
Pristašová Eva	MUDr., PhD.	60		Danko Ján	Prof., MUDr., PhD.	Hiklová Matilda	MUDr.
Prokipčák Peter	MUDr.	Adamovičová Mária	MUDr.	Demečko Daniel	MUDr.	Hlaucová Eva	MUDr.
Rak Ján	Prof., RNDr., DrSc.	Almássyová Barbora	PhMr.	Demečková Eva	MUDr.	Hlavačková Mária	MUDr.
Rakická Ivetta	MUDr., CSc.	Babjaková Eva	MUDr.	Dianišková Mária		Hlavaj Peter	MUDr.
Rakovská Erika	PhMr.	Bačík Milan	MUDr.	Dianovská Antónia	MUDr.	Hollá Darina	MUDr.
Rechtorík Rudolf	MUDr.	Bachratý Augustín	MUDr.	Dinisová Božena	MUDr.	Homzová Eva	MUDr.
Rohoňová Valéria	MUDr.	Bajtoš Ján	MUDr.	Dlhopolček Pavol	MUDr., PhD.	Honzátková Zuzana	RNDr., CSc., MBA
Rovderová Nadežda	MUDr.	Bajtošová Anna	MUDr.	Dobiáš Viliam	Doc., MUDr., PhD.	Hornáček Jozef	MUDr.
Rybár Dušan	MUDr.	Balogová Valéria	MUDr.	Dokus Karol	MUDr.	Hornáková Marta	PhDr.
Sabo Ján	MUDr.	Bančej Benjamin	MUDr.	Dolinská Slávka	MUDr.	Horváthová Eva	MUDr.
Santová Zuzana	MUDr.	Bánhegyi Andrej	MUDr.	Dologová Jolana	PhMr.	Hrčka Rudolf	MUDr., CSc.
Sarená Mária	MUDr.	Barak Radovan	MUDr.	Dombrovský Peter	MUDr.	Hriňáková Izabela	MUDr.
Sinay Gregor	MUDr.	Bardiovský Vladimír	MUDr.	Dragišký Peter	MUDr.	Hrinko Jozef	MUDr.
Skivrova Eliška	MUDr.	Bárdoš Augustín	MUDr.	Drančík František	MUDr.	Hromec Juraj	Prof., MUDr., PhD.
Slabonová Marta	MUDr.	Barilová Anna	MUDr.	Dravecká Mária	MUDr.	Hubočan Pavol	MUDr., PhD., MPH
Sulgan Vladimír	MUDr.	Barnová Alžbeta	MUDr.	Drozda Dušan	MUDr.	Hudáčková Jana	MUDr.
Szilagyiová Mária	Prof., MUDr., CSc.	Bartko Ján	MUDr.	Dubčák Juraj	MUDr.	Hudák Miroslav	MUDr.
Szoldová Katarína	MUDr.	Bartók Dušan	MUDr.	Dudová Anna	MUDr.	Hudcovský Pavol	MUDr.
Szolnokiová Gizela	MUDr.	Bátorová Angelika	Doc., MUDr., PhD.	Dukát Andrej	Prof., MUDr., CSc.	Humeňanská Jana	PhDr.
Šantová Mária	MUDr.	Bauer František	Prof., MUDr., PhD.	Đuricová Klára	MUDr.	Chaban Ivan	MUDr., MPH
Šebok Karol	MUDr.	Baumannová Lívia	MUDr.	Đurík Jozef	MUDr.	Chamulová Ľudmila	MUDr.
Šimko Štefan	MUDr., CSc.	Belica Miroslav	MUDr.	Đurinová Soňa	MUDr.	Chandoga Ján	Doc., MUDr., CSc.
Šimková Alena	MUDr.	Benca Pavol	MUDr.	Fargašová Jadwiga	Doc., PharmDr., PhD.	Chmelová Veronika	MUDr.
Škopcová Mária	MUDr., CSc.	Beňovská Mariana	MUDr.	Feldmar Tibor	MUDr.	Chovanová Viera	MUDr.
Šoltýsová Edita	MUDr.	Berc Alexander	MUDr.	Ferančíková Zuzana	MUDr.	Chudík Alexander	MUDr.
Šperková Natália	MUDr.	Bérešová Alžbeta	MUDr.	Fiala Jozef	MUDr.	Ilenčík Marián	MUDr.
Špitálska Anna	MUDr.	Bernát Ján	MUDr.	Fiala Patrik	MUDr., PhD.	Inas František	MUDr.
Štefaňáková Tatiana	MUDr.	Bezeková Mariana	MUDr.	Ficková Mária	RNDr., CSc.	Jamborková Elena	MUDr.
Štefanovič Rudolf	MUDr., CSc., MPH	Bičej Ján	MUDr.	Forbátová Hedda	MUDr.	Jamborová Eulália	MUDr.
Šulla Igor	Prof., MUDr., DrSc.	Bielichová Emília	MUDr.	Frič Dušan	MUDr., PhD.	Janegová Barbora	MUDr.
Švantnerová Ľubica	MUDr.	Bieliková Marta	MUDr.	Fričová Marta	MUDr.	Jastrab Michal	MUDr.
Takáčová Valéria	JUDr.	Bíla Marta	MUDr.	Fuksová Daniela	MUDr.	Javorková Gabriela	MUDr.
Tilandyová Darina	MUDr.	Bilšáková Angela	MUDr.	Fulmeková Magdaléna	Doc., RNDr., CSc.	Jekkelová Eva	MUDr.
Tkáč Andrej	MUDr.	Bírová Alena	MUDr.	Funiaková Soňa	MUDr.	Jelenčíková Jana	MUDr.
Tomčíková Jana	MUDr.	Blahunka Rudolf	MUDr.	Fuzáková Marcela	MUDr.	Juhász Peter	MUDr.
Tomčíková Kvetoslava	RNDr.	Blanáriková Zora	MUDr., CSc.	Gadušová Mária	MUDr.	Jurgová Eva	MUDr., CSc.
Trejbal Dušan	Prof., MUDr., CSc.	Bodnárová Mária	MUDr.	Gajdoš Jaroslav	MUDr.	Jurkovičová Gabriela	MUDr.
Trubač Michal	MUDr.	Bojo Milan	MUDr., MPH	Garbár Marián	PhDr.	Jurnecková Helena	MUDr.

Jursová Mária	MUDr.	Kušíková Mária	RNDr.	Pálffy Karol	MUDr.	Straka Michal	MUDr., CSc.
Jutka Karol	MUDr.	Kyčina Marián	MUDr.	Pardubská Mária	MUDr.	Strelec Jozef	MUDr.
Kadlicová Daniela	MUDr.	Laliková Klára	MUDr.	Pastorek Stanislav	MUDr.	Suchá Terézia	MUDr.
Kafková Margita	MUDr.	Lencová Anna	MUDr.	Paulovič Daniel	MUDr.	Sýkorová Anna	MUDr.
Kapišovský Valentin	MUDr.	Lepej Ján	Doc., MUDr., CSc.	Pavlačík Jaroslav	MUDr.	Szolnokytová Eva	Mgr.
Karamanová Monika	MUDr.	Levkaničová Mária	MUDr.	Pelachová Eva	MUDr.	Šamudovská Viera	MUDr.
Karlubíková Alžbeta	MUDr.	Lipčák Štefan	MUDr.	Peterková Mária	MUDr.	Šándor Fedor	MUDr.
Katusčák Igor	MUDr., CSc.	Lisá Estera	MUDr.	Petrovský Dušan	MUDr.	Šemetková Jana	MUDr.
Keckéssová Zlatica	MUDr.	Lisý Andrej	MUDr.	Piatriková Elena	MUDr.	Šicková Henrieta	MUDr.
Kertesz Adam	MUDr.	Litvinová Jana	MUDr.	Pobeha Ján	MUDr.	Šimák Ladislav	MUDr.
Kivadyová Božena	MUDr.	Lojdllová Marta	MUDr.	Podhradský Juraj	MUDr.	Šimková Alexandra	MUDr.
Kiss Ladislav	MUDr., CSc.	Lokša Viliam	MUDr.	Podoláková Elena	MUDr.	Šimšík Dušan	Prof., Ing., PhD.
Kišová Blanka	MUDr.	Lokšenincová Mária	MUDr.	Podolinská Daniela	MUDr.	Šlosárová Marta	MUDr.
Klačanský Juraj	Prof., MUDr., CSc.	Lorenz Emanuel	MUDr.	Poláčková Marcela	MUDr.	Špálekova Katarína	MUDr.
Klepanec Jozef	MUDr.	Luchava Milan	MUDr.	Poláková Helena	RNDr.	Špaňár Július	MUDr.
Klóc Ján	MUDr.	Lukáč Vojtech	MUDr.	Pontúch Peter	Prof., MUDr., CSc.	Špirková Jana	MUDr.
Kmeť Peter	MUDr.	Ľuptáková Silvia	MUDr.	Poprac Alexander	MUDr.	Štefániková Zuzana	MUDr., CSc.
Kmeťová Miroslava	MUDr.	Lvončíková Anna	MUDr.	Poradovská Zuzana	MUDr.	Štefek Milan	Ing., CSc.
Knappková Hedviga	MUDr.	Mačíčková Tatiana	RNDr., CSc.	Porubská Miluše	MUDr.	Štric Martin	MUDr.
Knotková Helena	MUDr.	Maďarová Ľudmila	MUDr., CSc.	Potocký Peter	MUDr.	Štrpková Božena	PhMr., MPH
Kolenčíková Anna	MUDr.	Magát Peter	RNDr.	Pravda Ľudovít	MUDr., CSc.	Štúr Igor	MUDr.
Kollár Ján	MUDr.	Magnerová Eva	MUDr.	Prečinský Peter	MUDr.	Štúrová Darina	MUDr.
Kollárová Eva	MUDr.	Machajdík Vladimír	MUDr.	Prekop Marián	MUDr.	Šulajová Anna	MUDr.
Kollárová Margita	MUDr.	Mareček Juraj	MUDr.	Prištic Ivan	MUDr.	Šutiak Ladislav	MUDr., CSc.
Kollerová Miroslava	MUDr.	Markvartová Dagmar	MUDr.	Procházková Mária	MUDr.	Švehlík Ján	MUDr.
Komada Jozef	MUDr.	Martinčok Dušan	MUDr., CSc.	Prokipčáková Marta	MUDr.	Švidraňová Marta	MUDr.
Kondrlíková Gabriela	MUDr.	Masaryk Ján	MUDr.	Pružinec Vlastimil	MUDr.	Švirk Ján	MUDr.
Konečný Jozef	MUDr.	Maslo Milan	MUDr.	Pundová Lýdia	MUDr., CSc.	Talan Vladimír	MUDr.
Kopecká Katarína	MUDr.	Mašura Jozef	Doc., MUDr., CSc.	Rak Ján	MUDr.	Taligová Mária	PhMr.
Koperdanová Viera	MUDr.	Matejková Darina	MUDr.	Regulová Gertrúda	MUDr.	Talpašová Terézia	MUDr.
Kořínková Viera	Doc., MUDr., CSc.	Mechírová Eva	Doc., MUDr., CSc., mim. p	Reinhardt Štefan	MUDr.	Tatár Miloš	Prof., MUDr., CSc.
Kossárová Klára	MUDr.	Menyhardtová Zuzana	RNDr.	Reinprecht Peter	MUDr.	Tatárová Anna	MUDr.
Kostolný Imrich	MUDr.	Mesároš Michal	MUDr.	Rieglová Lýdia	MUDr.	Tesák Martin	MUDr.
Košíková Tatiana	MUDr.	Mihál Andrej	MUDr.	Rohalová Eva	MUDr.	Točková Katarína	MUDr.
Košút Ladislav	MUDr.	Mihálová Mária	MUDr.	Romančák Jaroslav	MUDr.	Tomašková Ľudmila	MUDr.
Koteles Štefan	MUDr.	Michalíková Ľubica	MUDr.	Rovná Daniela	MUDr.	Töröková Jaroslava	MUDr.
Kotrán Milan	Doc., MUDr., CSc., mim. p	Mikuláš Juraj	MUDr., CSc.	Ruffini Ladislav	MUDr.	Trembecká Gabriela	MUDr.
Kovács László	Prof., MUDr., DrSc., MPH	Mikurčík Erich	MUDr.	Rybanský Viliam	MUDr.	Trnka Ján	Doc., MUDr., CSc.
Kováčsová Hermína	Abs.Ph.	Mišovicová Nadežda	Doc., MUDr., CSc.	Sádovská Oľga	MUDr.	Tropková Viera	MUDr.
Kováč Eugen	MUDr.	Mlichová Mária	MUDr.	Sádovský Oliver	MUDr., CSc.	Turček Karol	MUDr., CSc.
Kovalčík Ľudovít	MUDr.	Molnár Ján	MUDr.	Salmáš Zdenko	MUDr.	Tvarožková Ľudmila	MUDr.
Kozár Miroslav	MUDr.	Murgašová Zuzana	MUDr., PhD.	Sauka Cyril	MUDr.	Uhliariková Hana	MUDr.
Kozárová Slávka	MUDr.	Němcová Dáša	MUDr.	Sedláková Helena	MUDr.	Uhrínová Eva	MUDr.
Krajčík Štefan	Prof., MUDr., CSc.	Nemčíková Ľubomíra	MUDr.	Selecká Zlatica	MUDr.	Urbanová Daniela	MUDr.
Krajčírová Mária	MUDr.	Nemesová Katarína	MUDr.	Schmotzer Ladislav	RNDr.	Ursíny Matúš	MUDr.
Krajčovičová Anna	MUDr.	Neradová Zuzana	MUDr.	Sivošová Viera	MUDr.	Urvayová Alena	MUDr.
Krak Jozef	MUDr.	Nováková Katarína	MUDr.	Slivová Helena	MUDr.	Vacková Dáša	Mgr.
Kravecová Margita	RNDr.	Oberleová Mária	MUDr.	Sliž Jozef	PhMr.	Václav Vladimír	MUDr.
Krekán Ján	MUDr.	Olexa Ján	MUDr.	Smetanová H.	MUDr.	Vanatková Elena	MUDr.
Kresánek Jaroslav	Prof., MUDr., PhD.	Ondráček Oldřich	Doc., Ing., PhD.	Smik Peter	MUDr.	Vančík Juraj	MUDr., CSc.
Kristová Viera	Doc., MUDr., CSc.	Ondriaš František	Doc., MUDr., CSc.	Soliarová Anna	MUDr.	Vanková Marta	MUDr.
Križan Stanislav	MUDr.	Orosová Jaroslava	MUDr.	Somora Martin	MUDr.	Vaško Ján	MUDr.
Križanová Eva	MUDr.	Orság Ján	MUDr.	Spišák Vladimír	MUDr.	Vaško Kamil	MUDr.
Krosner Róbert	MUDr.	Oslejová Elena	RNDr.	Srbecká Anna	MUDr.	Vašková Lívia	MUDr.
Kubala Ján	MUDr.	Osuská Oľga	MUDr.	Stach Marián	MUDr.	Vavřík Juraj	MUDr.
Kubalíková Emília	MUDr.	Ozábalová Ľudmila	Doc., PhD., PhD.	Stančok Július	MUDr.	Véghová Eva	MUDr.
Kubek Alex	MUDr.	Packán Tibor	MUDr., PhD.	Stanečková Darina	MUDr.	Velaš Jozef	MUDr.
Kuboňová Katarína	RNDr., CSc.	Pačuta Miroslav	MUDr.	Stanko Tomáš	MUDr.	Velický Vladimír	MUDr.
Kukla Kazimír	MUDr.	Pačutová Kristína	MUDr.	Starna Jozef	MUDr.	Veselá Ľudmila	MUDr.
Kulichová Gizela	MUDr.	Palajová Lýdia	MUDr.	Starzyková Viera	MUDr.	Vindiš Ján	MUDr.

Virgová Emília	MUDr.	Bercík Arpád	MUDr.	Duchovná Karla	MUDr.	Hančuláková Darina	MUDr.
Vnenčáková Klára	MUDr.	Bertóková Mária	MUDr.	Dupkalová Tamara	MUDr.	Hanesová Marta	MUDr.
Vogl Štefan	MUDr.	Bezáková Draha	MUDr.	Ďurčanská Eva	MUDr.	Hargašová Ivica	PhDr.
Vojtková Eva	PhDr.	Bialá Žela	PharmDr.	Ďurišová Dagmar	MUDr.	Harmaňoš Marián	MUDr.
Volmutová Dagmar	MUDr.	Bielik Ján	Doc., MUDr., CSc.	Ďurovcová Eva	MUDr.	Hatala Róbert	Prof., MUDr., CSc.
Vozár Pavol	MUDr.	Bilanin Miroslav	MUDr.	Dzurenková Dagmar	MUDr.	Havranová Erika	MUDr.
Vrabcová Hana	RNDr.	Bindasová Galina	MUDr.	Dzurová Jarmila	MUDr.	Hegedušová Marta	MUDr.
Výrosteková Vanda	MUDr., CSc.	Bindasová Magdaléna	MUDr.	Džodla Pavol	MUDr.	Hegyiová Marta	MUDr.
Winklerová Marta	MUDr.	Bindasová Milota	MUDr.	Džuganová Zlatica	MUDr.	Hecht Peter	MUDr.
Zahradník Ivan	RNDr., CSc.	Bittarovská Eva	MUDr.	Džunková Terézia	MUDr.	Hejda Ján	Doc., JUDr., PhD.
Zálešáková Jana	MUDr.	Bocko Pavel	MUDr.	Faithová Mária	MUDr.	Hendrich Ján	MUDr.
Zborovjanová Mária	MUDr.	Bodnár Jozef	MUDr.	Fajčík Peter	MUDr.	Henzelyová Eva	MUDr.
Zemanová Viera	MUDr.	Bodnárová Natália	MUDr.	Fajčíková Tatiana	MUDr.	Herbaček Imrich	MUDr.
Zimanová Tamara	MUDr.	Boldizsár Ján	MUDr.	Falat Miloš	MUDr.	Hermanová Eva	MUDr.
Zimmermannová Juliana	MUDr.	Bopková Beáta	MUDr.	Farkaš Peter	MUDr.	Hertelová Emília	PhMr.
Zitrický František	MUDr.	Both Ladislav	MUDr.	Farkašová Mária	MUDr.	Hliváková Mária	MUDr.
Zongora Jaroslav	MUDr.	Brasenová Daniela		Fašura Ľudovít	PhMr.	Holáň Michal	MUDr.
Zongorová Zuzana	MUDr.	Bretz Alojz	PhMr., MPH	Fečík Miroslav	MUDr.	Holéczy Pavol	Doc., MUDr., CSc.
Zužič Ján	MUDr.	Briňdaková Silvia	RNDr.	Fedorko Viliam	PharmDr.	Holešová Darina	MUDr.
Žideková Eva	MUDr.	Brodžani Dušan	MUDr., PhD.	Fedorová Mária	MUDr.	Holý Vladimír	MUDr.
Židovský Alexander	MUDr.	Brogyanyiová Katarína	PharmDr.	Fejsák Dušan	MUDr.	Honková Jelena	MUDr.
Žitňanská Mária	MUDr.	Budayová Jana	MUDr.	Feketeová Anna	MUDr.	Horká Jana	RNDr.
		Bukovenová Anna	Mgr.	Fekiačová Elena	PharmDr.	Horňák Ján	MUDr.
		Buranovská Danka	MUDr.	Ficek Robert	MUDr.	Horváth Ľudovít	MUDr.
55		Bušovská Jana	MUDr.	Figlarová Beata	MUDr.	Horváth Štefan	MUDr.
Abaffy Vladislav	MUDr.	Buzga Ivan	MUDr.	Fľak Jozef	MUDr.	Horváthová Adela	MUDr.
Adamec Miroslav	MUDr.	Buzgo Mikuláš	MUDr.	Fomincev Nikolaj	MUDr.	Hostynová Elena	MUDr.
Alakša Vincent	MUDr.	Cifrák Ján	MUDr.	Frajtová Ľuboslava	MUDr.	Hošťácka Ľubica	PhMr.
Albrecht Severín	MUDr.	Cifraničová Mária	MUDr.	Franková Eva	MUDr.	Hovanová Mária	MUDr.
Alemayehu Habte Michael	MUDr., CSc.	Cimová Erika	MUDr.	Frečerová Klára	MUDr.	Hrehorovská Milena	MUDr.
Amcha Emil	MUDr.	Clementis Juraj	MUDr.	Fric Ján		Hribiková Daniela	MUDr.
Andilová Viera	MUDr.	Csachová Erika	MUDr.	Fuchsová Ida	Mgr.	Hrivnáková Alena	MUDr.
Andrašina Igor	Doc., MUDr., CSc.	Cséplö Zsófia	MUDr.	Gabelová Alena	RNDr., CSc.	Hučková Anna	MUDr.
Andrašínová Mária	MUDr.	Czebríková Vieroslava	MUDr.	Gáboríková Magdaléna	MUDr.	Hudačko Štefan	MUDr.
André Igor	MUDr., PhD.	Czikorová Mária	PharmDr.	Gabriel Jozef	MUDr., CSc.	Hudák Michal	MUDr.
Arendarčík František	MUDr.	Czoveková Eva	MUDr.	Gábriš Ľudovít	MUDr.	Hudáková Anna	MUDr.
Arnoldová Eva	MUDr.	Čaplová Ľubica	MUDr.	Gajdoš Juraj	MUDr.	Hudáková Beáta	MUDr.
Augustín Emil	MUDr.	Čechová Margita	MUDr.	Gajdošová Darina	MUDr.	Hudcovský Jozef	MUDr.
Augustinová Mária	MUDr.	Černý Roman	MUDr.	Galasová Gabriela	MUDr.	Hudecová Ružena	MUDr.
Babál Pavel	Prof., MUDr., CSc.	Červenčík Karol	MUDr.	Gallová Margita	MUDr.	Hudečková Henrieta	Prof., MUDr., PhD., MPH
Babincová Hilda	MUDr.	Čiderová Alíca	RNDr.	Garan Senková Anna	MUDr.	Hulaj Metod	MUDr.
Bajčík Dušan	MUDr.	Čuláková Soňa	MUDr.	Gašparetzová Ida	MUDr.	Hulkoová Beata	MUDr.
Bajnovičová Viera	MUDr.	Čunderlíková Eva	MUDr.	Gašparík Alexander	MUDr.	Hupková Helena	MUDr., CSc.
Bajtoš Štefan	MUDr.	Ďaďan Jozef	MUDr.	Gašparíková Terézia	MUDr.	Huttmanová Anna	MUDr.
Bakaiová Hedviga	MUDr.	Danninger Filip	MUDr., CSc.	Gažovičová Alexandra	MUDr.	Chlebová Magdaléna	
Bakoš Jozef	MUDr.	Danningerová Svätava	MUDr.	Gecik Karol	MUDr.	Chobotová Eva	MUDr.
Balážiová Jarmila	MUDr.	Dano Valentín	MUDr.	Gerlich Ladislav	MUDr.	Chovanová Jaroslava	MUDr.
Balážová Adriana	MUDr.	Debreová Marianna	MUDr.	Gibalová Eva	MUDr.	Chudá Marta	MUDr.
Balážová Eva	MUDr.	Dekyská Jana	MUDr.	Glasnák Stanislav	MUDr.	Chudíková Viera	MUDr.
Baluška Zoltán	RNDr.	Demmer Ivan	MUDr.	Golisová Kvetoslava	MUDr.	Chytilová Alena	PharmDr.
Bánesová Magdaléna		Dobrotková Milada	Ing.	Gombošová Anna	MUDr., CSc.	Ignác Ján	MUDr.
Banyi Ján	MUDr.	Dráb Peter	MUDr.	Guľa Ľubomír	MUDr.	Ilaš Miroslav	MUDr.
Belaček Jozef	MUDr., CSc.	Drábik Vladimír	MUDr.	Guleja Bernard	MUDr.	Iliev Ilia	MUDr.
Belašič Michal ml.	MUDr.	Drličková Viera	MUDr., CSc.	Gvozdjaková Mária	MUDr., MPH	Issam Bou Ezzeddine	MUDr.
Belay Girma	MVDr., CSc.	Drobčo Ján	MUDr.	Gyuttmentová Anna	MUDr.	Jablonická Magdaléna	MUDr.
Beňačka Jozef	MUDr., PhD.	Drobná Alexandra	MUDr.	Hajduová Mária	MUDr.	Jakabová Ľubica	MUDr.
Bencová Anna	MUDr.	Druneková Katarína	MUDr.	Halák Daniel	MUDr.	Jakubec Ivan	MUDr., PhD.
Benetinová Jana	MUDr.	Držíková Mária	MUDr.	Haláková Noemi	MUDr.	Jakubíková Klára	MUDr.
Benko Alexander	MUDr.	Dudášová Jana	MUDr.	Halmová Ľubomíra	MUDr.	Jakubkovičová Monika	MUDr.
Beňo Jozef	MUDr.	Dudíková Anna	MUDr.	Hančulák Jozef	MUDr.	Jaloviarová Mária	MUDr.
Beňušková Andrea	PhDr.						

Janáková Daniela	MUDr.	Koreň Ján	MUDr.	Lošonská Oľga	MUDr.	Orlický Vít	MUDr.
Jančová Daniela	MUDr.	Kosorin Dominik	MUDr.	Lourensová Valéria	MUDr.	Pacanová Beáta	MUDr.
Jančulová Viera	MUDr.	Košárová Mária	MUDr.	Macko Ladislav	MUDr., PhD.	Pajor Ján	MUDr.
Jantová Soňa	Ing., CSc.	Kotusová Božena	MUDr.	Macková Tatiana	MUDr.	Palenčárová Marianna	RNDr.
Jaszberenyiová Slávka	MUDr.	Kováč Ľudovít	MUDr.	Magera Martin	MUDr.	Palinská Soňa	MUDr.
Jeleníková Jarmila	MUDr.	Kováčič Karol	MUDr.	Majlingová Janka	MUDr.	Palková Kristína	MUDr.
Jesenský Tomáš	MUDr.	Kováčik Viktor	MUDr.	Malicher Michal	MUDr.	Palušová Alžbeta	MUDr.
Ježíková Anna	MUDr.	Kováčiková Darina	MUDr.	Marcin Marian	MUDr.	Pappová Helena	RNDr.
Ježová Eva	MUDr.	Kováčová Bohuslava	MUDr.	Marko Milan	MUDr.	Pappová Jana	MUDr.
Jóbová Adriana	MUDr.	Kovalčíková Alexandra	MUDr.	Marková Mária	PhMr.	Paučulová Klára	MUDr.
Jurášková Dana	Ing.	Kovalík František	MUDr.	Marušková Anna	MUDr.	Paulovičová Oľga	MUDr.
Jurčíková Ľuba	MUDr.	Kozová Božena	MUDr.	Matejovič Ivan	MUDr.	Pavlíková Alica	MUDr.
Jurko Kamil	MUDr.	Kožíšek Dušan	MUDr.	Matišovská Mária	MUDr.	Pčolová Alena	MUDr.
Jurkovič Emil	MUDr.	Krajčiová Viera	MUDr.	Matulayová Mária	MUDr.	Petejová Dagmar	MUDr.
Kadlicová Katarína	MUDr.	Králiková Ľubica	MUDr.	Matušková Tatiana	MUDr.	Péter Ondrej	MUDr.
Kaletová Viera	MUDr.	Krbata Jaromír	MUDr.	Mazúrová Darina	MUDr.	Peterlíková Daniela	MUDr.
Kalinová Eva	MUDr.	Krehlík Milan	MUDr.	Mečiar Peter	MUDr.	Petráková Eva	MUDr.
Kalinová Katarína	Mgr.	Kremeňová Mária	MUDr.	Medzihradská Jana	MUDr.	Petráš Ľubomír	MUDr.
Kalivodová Eva	MUDr.	Krilová Anna	MUDr.	Messingerová Miroslava	Mgr.	Petrenko Martin	MUDr., CSc.
Kanátová Nadežda	MUDr.	Krištofik Albert	MUDr.	Mičko Karol	MUDr.	Petrík Ján	MUDr.
Kanianská Danica	MUDr.	Krištofiková Danica	MUDr.	Michalcová Lýdia	MUDr.	Petrík Jozef	MUDr.
Kanková Alena	MUDr.	Križan Milan	MUDr.	Michalčíková Eva	MUDr.	Petríková Helena	MUDr.
Kapustová Jana	MUDr.	Kružliaková Elena	MUDr.	Michálek Ladislav	MUDr.	Petrovská Beáta	MUDr.
Karaffyová Anna	MUDr.	Kuba Pavel	MUDr.	Mináčová Zita	MUDr.	Pinter Ľuboš	MUDr.
Karaš Jozef	MUDr., MPH	Kubaš Viliam	MUDr.	Minčík Ivan	Doc., MUDr., PhD.	Pjonteková Marta	MUDr.
Karolyová Edita	MUDr.	Kubičinová Dáša	MUDr.	Mirossay Ladislav	Prof., MUDr., DrSc.	Pleško Bohuslav	Ing.
Karpenko Sergej	MUDr.	Kubovčík Bohuslav	MUDr.	Mišánik Ladislav	MUDr.	Podracká Ľudmila	Prof., MUDr., CSc.
Karvaj Marian	MUDr.	Kubranský Peter	MUDr.	Mitacz Karol	MUDr., PhD.	Poláček Pavol	MUDr.
Kassovicová Marta	MUDr.	Kucko Vladimír	MUDr.	Mladonická Miroslava	MUDr.	Polák Štefan	Doc., MUDr., PhD.
Kaššayová Daniela	MUDr.	Kučera Jozef	MUDr.	Mladý Ján	MUDr.	Poliačiková Iveta	MUDr.
Kátrová Eva	MUDr.	Kuchta Pavol	MUDr.	Mlynarčík Šimon	MUDr.	Poliaková Monika	MUDr.
Kemková Daniela	MUDr.	Kuchtová Helena	MUDr.	Mlynarčíková Viera	MUDr.	Polláková Alžbeta	MUDr.
Kénesy František	MUDr.	Kulanková Jana	MUDr.	Mojžiš Ján	Prof., MVDr., CSc.	Popluhár Juraj	MUDr., PhD.
Kern Marián	MUDr.	Kulíková Eva	MUDr.	Molčan Tibor	MUDr.	Porjandová Božena	RNDr.
Kertys Pavol	MUDr.	Kundrát Ivo	MUDr.	Molnár Peter	MUDr.	Považan Milan	MUDr.
Kiss Vladimír	MUDr.	Kuniaková Mária	MUDr.	Molnárová Eva	MUDr.	Prachárová Katarína	MUDr.
Kitka Miroslav	Prof., MUDr., CSc.	Kuníková Gabriela	MUDr.	Molnárová Mária	MUDr.	Predmerský Branislav	MUDr.
Kitková Mária	MUDr.	Kurajdová Tatiana	MUDr.	Morihradková Viera	MUDr.	Prekop Milan	PharmDr.
Kittel Vladimír	MUDr.	Kurila Ján	MUDr.	Mozola Karol	MUDr.	Preščáková Silvia	RNDr.
Klein Koloman	MUDr.	Kurucz Ján	MUDr.	Mozolová Zlatica	MUDr.	Príkazsky Vladimír	MUDr.
Klepancová Daniela	MUDr.	Kušnír Marián	MUDr.	Mukenšnabl Petr	MUDr.	Princzel Jozef	MUDr.
Klíč Peter	MUDr.	Kuželová Helena	MUDr.	Munková Viera	MUDr.	Privarová Mária	MUDr.
Klimčík Juraj	MUDr.	Kvačkajová Mária	MUDr.	Murgašová Dagmar	MUDr.	Prokopovič Peter	MUDr.
Klinovská Zlatica	MUDr.	Kvaltinyová Beáta	Ing.	Nagy Július	MUDr.	Prokšová Miloslava	RNDr., CSc.
Knezová Eva	MUDr.	Kyselová Blažena	MUDr.	Nagy Štefan	MUDr.	Pružincová Eleonora	MUDr.
Kocúrová Alena	PharmDr.	Labudová Katarína	MUDr.	Nagyová Beáta	MUDr.	Puklušová Mária	MUDr.
Kohúteková Alžbeta	MUDr.	Lacková Eva	MUDr., PhD.	Nagyová Dana	MUDr.	Purkertová Anna	PhDr.
Kohútová Erika	MUDr.	Lackovičová Dana	MUDr.	Nemcová Dana	MUDr.	Radomská Mária	MUDr.
Kohutovičová Dagmar	RNDr.	Lajčiaková Zuzana	MUDr.	Nemčovič Vladimír	MUDr.	Radzová Zuzana	MUDr.
Kochanová Helena	MUDr.	Lalinský Jozef	MUDr.	Némethová Eva	MUDr.	Raganová Kristína	MUDr.
Koiš Daniel	MUDr.	Laudová Oľga	MUDr.	Novosadová Helena	MUDr.	Raková Emília	MUDr.
Kollár Jozef	MUDr.	Leginová Ľubica	MUDr.	Novotný Ladislav	Prof., PharmDr., DrSc.	Reichelová Eva	PhDr., CSc.
Kollárik Vladimír	MUDr.	Lenzová Dana	MUDr.	Očková Viera	MUDr.	Repáčová Ľubomíra	MUDr.
Kollárová Ľubica	MUDr.	Lesay Michal	MUDr.	Olekšáková Tatiana	MUDr., CSc.	Repárová Oľga	MUDr.
Konderlová Jarmila	MUDr.	Lesayová Helena	MUDr.	Olexová Oľga	MUDr.	Repisčáková Eva	MUDr.
Konečná Barbora	MUDr.	Leščišinová Helena	MUDr.	Ondrášiková Alena	MUDr.	Rexová Friederike	MUDr.
Kopřiva Miroslav	MUDr.	Leško Jozef	MUDr.	Ondrusová Jana	MUDr.	Riedl Ivan	MUDr.
Korcsogová Helena	MUDr.	Licková Mária	MUDr.	Ondrušová Milada	MUDr.	Rimková Emília	MUDr.
Korček Jozef	Doc., MUDr., PhD.	Lopatníková Viera	MUDr.	Oralková Darina	MUDr.	Rosochová Ivana	MUDr.
Korec Ladislav	MUDr.	Lordová Katarína	MUDr.	Oravkinová Irina	MUDr.	Rozinová Ľubica	MUDr.

Rusnáková Helena	MUDr.	Švec Martin	MUDr.	Zúbeková Beáta	MUDr.	Dančová Zlata	MUDr.
Rusznay František	MUDr.	Švecová Božena	MUDr.	Žabková Jana		Daňová Judita	MUDr.
Sabo Marián	MUDr.	Šventová Agáta	MUDr.	Žáková Ľubica	MUDr.	Dašková Soňa	MUDr.
Sabol Viktor	MUDr.	Takáčová Mária	MUDr.	Železkov Peter	MUDr.	Dedinská Eva	MUDr.
Santová Ivana	MUDr.	Takátsová Georgína	MUDr.	Žeňuch Ján	MUDr.	Dírerová Ľubov	MUDr.
Savin Sergej	MUDr.	Tanečka Stanislav	RNDr.	Žigová Ľudmila	MUDr.	Dlugoš Štefan	MUDr.
Segiňáková Cecília	MUDr.	Tarabčák Igor	MUDr.	Žikavská Tatiana	MUDr.	Domonkoš Etelka	MUDr.
Seifertová Jarmila	MUDr.	Terpová Jolana	MUDr.	Žilinek Viliam	MUDr., CSc.	Drličková Gabriela	MUDr.
Selecká Mária	MUDr.	Tkáčik Jozef	MUDr.	Žilinková Mária	MUDr.	Dubaj Milan	MUDr.
Seligová Jana	MUDr.	Tobíková Marika	MUDr.	Žilová Emília	Mgr.	Dúbrava Martin	MUDr., CSc.
Semján Juraj	MUDr.	Tokarčíková Gabriela	MUDr.	Žundáľková Eva	MUDr.	Dudášová Irena	MUDr.
Schusterová Mária	MUDr.	Tomečková Monika	MUDr.			Dudinský Igor	MUDr.
Schwarz Emil	MUDr.	Tomeková Laura	MUDr.			Dudríková Helena	MUDr.
Sinčáková Viera	MUDr.	Tormášiová Mária	MUDr., PhD.	50		Duchoň Vladimír	MUDr.
Sirota Rudolf	MUDr.	Tóth Róbert	MUDr., PhD.	Albertová Viera	PharmDr.	Duchoňová Silvia	MUDr.
Sirotný Eduard	MUDr.	Tóthová Gertrúda	Ing.	Alkhourí Ihsan	MUDr., CSc.	Dupejová Beáta	MUDr.
Skladaný Ladislav	MUDr.	Tóthová Mária	MUDr.	Andraško Vitalij	MUDr.	Durandziová Anna	MUDr.
Slamková Janka	MUDr.	Tóthová Marta	MUDr.	Antal František	Mgr.	Ďurčová Tatiana	MUDr.
Slezák Ondrej	MUDr.	Trižma Ivan	MUDr.	Augustínová Mária	MUDr.	Džadík Milan	MUDr.
Slezáková Lujza	MUDr.	Turanová Júlia	MUDr.	Augustinský Bohuslav	MUDr.	Džadíková Mária	MUDr.
Sotáková Božena	MUDr.	Turčerová Mária	MUDr.	Ayazi Hashim	MUDr.	Elbertová Alíca	MUDr.
Stacha Jana	PhMr.	Uhríková Olga	MUDr.	Baková Ľubica	MUDr.	Eliašová Alena	MUDr.
Staňáková Drahoslava	MUDr.	Vaculíková Alena	MUDr.	Baloghová Darina	PhMr., MPH	Fabčín Jaroslav	MUDr.
Stanislavova Klaudia	MUDr.	Vachalcová Mária	MUDr.	Barusz Ernest	MUDr.	Fedorová Jana	Ing., PhD.
Stareková Anna	MUDr.	Valášková Oľília	MUDr.	Bedačová Alena	MUDr.	Ferko Jozef	MUDr.
Stašková Alena	MUDr.	Valášková Tatiana	MUDr.	Behulová Darina	MUDr.	Ferková Božena	PaedDr.
Stegená Bartolomej	MUDr.	Valentová Anna	MUDr.	Belicová Zita	Ing.	Filkor Ján	MUDr.
Stoklasová Gabriela	MUDr.	Varga Alexander	MUDr.	Belková Viera	MUDr.	Flochová Emília	MUDr.
Suchý Miroslav	MUDr.	Vargová Alžbeta	MUDr.	Bendiková Anna	MUDr.	Fogašová Iveta	MUDr.
Sumská Viera	MUDr.	Vargová Daniela	MUDr.	Bendžalová Kellnerová Žofia	PharmDr.	Foldesiová Vlasta	PharmDr., CSc.
Surovka Ivan	MUDr.	Vargová Eva	MUDr.	Beniak Juraj	MUDr.	Fološová Iveta	MUDr.
Sýkora František	MUDr.	Vargová Mária	MUDr.	Beniaková Lýdia	MUDr.	Fulopová Alena	MUDr.
Szabadošová Eva	MUDr.	Varholík Jozef	MUDr.	Benkovský Ivan	Ing., CSc.	Gabíková Judita	Mgr.
Šalamon Peter	MUDr.	Vasilenková Alena	RNDr.	Berešová Petronela	MUDr.	Gaborčíková Dagmar	Mgr.
Šalgová Oľga	MUDr.	Vavrová Katarína	MUDr.	Bernáthová Alena	Mgr.	Galád Ján	MUDr.
Šandriková Vilja	MUDr.	Vereš Ladislav	MUDr.	Bevilaquová Štefánia	MUDr.	Galajda Peter	Prof., MUDr., CSc.
Šatalová Eva	MUDr.	Vigasová Milena	MUDr.	Biľová Nataša	MUDr.	Gallová Alena	MUDr.
Šebeková Katarína	Doc., MUDr., DrSc.	Vladárová Markéta	Doc., PhD., MPH	Blahut Ivan	MUDr.	Galová Eva	PaedDr.
Šimko Peter	Prof., MUDr., CSc.	Vojtková Mária	MUDr.	Bobčák Peter	MUDr.	Gažová Dana	Ing.
Šimková Edita	MUDr.	Volentierová Zdena	MUDr.	Bognárová Eva	MUDr.	Gendiarová Dagmar	MUDr.
Šimková Jana	MUDr.	Vongreyová Helena	MUDr.	Bognerová Katarína	MUDr.	Gerbocová Emília	MUDr.
Širanec Alojz	MUDr., PhD.	Vrtíková Adela	MUDr.	Bohačík Vladimír	MUDr.	Glasa Jozef	Doc., MUDr., CSc.
Šišáková Mária	MUDr.	Vykukelová Terézia	MUDr.	Boháčová Ingrid	MUDr.	Glatzová Zuzana	MUDr.
Škodáčková Mária	MUDr.	Vyletelová Edita	MUDr.	Bojtárová Eva	MUDr., PhD.	Grešíková Monika	MUDr.
Škultéty Ján	MUDr., CSc.	Zahorjan Domicián	MUDr.	Borovanová Alena	MUDr.	Hajdákova Viera	MUDr.
Šmajdová Mária	MUDr.	Zacharová Zuzana	PhDr.	Borský Imrich	MUDr.	Hajduk Igor	MUDr.
Šorf Miroslav	MUDr., CSc.	Zajacová Anna	MUDr.	Borzová Sylvia	MUDr.	Hajko Jaroslav	MUDr.
Špačinská Tatjana	MUDr.	Záňová Mária	MUDr.	Brnušák Jozef	MUDr.	Hasilla Jozef	MUDr.
Šrámková Drahomíra	Mgr.	Zasadová Anna	RNDr.	Bulejčík Ján	MUDr.	Hilvertová Agáta	MUDr.
Štanclová Gabriela	MUDr.	Zatková Alžbeta	MUDr.	Bunová Barbora	PaedDr.	Hlaváčová Květoslava	MUDr.
Šteňová Jana	MUDr.	Zaujecová Viera		Bursiková Želmíra	MUDr.	Hlavatá Anna	MUDr.
Štrbáková Marta	MUDr.	Zbyňovský Július	MUDr., MPH	Ceconíková Jarmila	MUDr.	Hlavička Imrich	MUDr.
Štuller Peter	MUDr.	Zelenayová Danica	MUDr.	Cingel Vladimír	MUDr.	Hogyaová Eva	MUDr.
Šucová Anastázia	MUDr.	Zelo Peter	PhDr.	Cvečko Boris	MUDr.	Horáková Magdaléna	MUDr.
Šuchová Ľubica	MUDr., PhD.	Zervanová Zuzana	MUDr.	Čellárová Beáta	MUDr.	Horváthová Elena	MUDr.
Šujanová Alena	MUDr.	Zidzik Ján	MUDr.	Čolláková Katarína	MUDr.	Hvizdoš Miron	MUDr.
Šupicová Ľubica	MUDr.	Zimmermann Ján	Ing.	Čuchran Peter	MUDr.	Chalachanová Iveta	RNDr.
Šupík Otto	MUDr.	Zita Ľubomír	MUDr.	Čulka Peter	MUDr.	Chlapečka Ján	MUDr.
Šuška Jozef	MUDr.	Zmeko Štefan	MUDr.	Čupka Eduard	MUDr.	Chmelárová Anna	RNDr.
Švajlenová Anna	MUDr.	Zolobaničová Zlatica	MUDr.	Čupková Eva	MUDr.	Chudá Stela	MUDr.

Ihnatová Ľudmila	MUDr.	Lorand Allan	MUDr.	Prokopová Ivana	MUDr.	Tóthová Alžbeta	MUDr.
Ingrová Simone	RNDr.	Lorandová Margita	MUDr.	Prostredný Michal	MUDr.	Tóthová Marta	PharmDr.
Irmová Anna	Mgr.	Loumová Elena	MUDr.	Púčiková Magdaléna	MUDr.	Trenčianska Alena	MUDr.
Ivanová Oľga	Ing.	Lukáčová Anna		Puškáčová Judita	MUDr.	Turská Jela	MUDr.
Jakab Ernest	MUDr.	Lukáčová Kvetoslava	MUDr.	Rafayová Alica	MUDr.	Tutterová Mária	MUDr.
Jakubis Pavel	MUDr., MPH	Lukán Norbert	MUDr., PhD.	Repková Marta	MUDr.	Tvrda Dagmar	MUDr.
Jamrichová Magda	MUDr.	Lysinová Ľudmila	MUDr.	Rigo Stanislav	MUDr.	Ujháziová Dáša	MUDr.
Jancová Alena	MUDr.	Magula Daniel	MUDr., CSc.	Rosocha Ján	MUDr., CSc.	Ušáková Jana	MUDr.
Janič Ján	MUDr.	Machová Dagmar	MUDr.	Rozprávková Eva	MUDr.	Valachová Iveta	MUDr.
Janušková Silvia	MUDr.	Malachovský Igor	MUDr., PhD.	Rusenová Iveta	MUDr.	Valek Vlastimil	Prof., MUDr., CSc.
Jaura Daniel	PharmDr.	Maličková Nadežda	MUDr.	Sádovská Kornélia	Mgr.	Vanková Iveta	MUDr.
Javorská Katarína	MUDr.	Marhitych Boris	MUDr.	Sedlák Ján	MUDr.	Vargová Zuzana	MUDr.
Jeleníková Zina	MUDr.	Markech Marian	MUDr.	Sejkančí Vladislav	MUDr.	Vaššo Alexander	MUDr.
Ježková Katarína	MUDr.	Mateička František Prof., MUDr., PhD.		Schneiderová Tatiana	MUDr.	Veľeká Mária	MUDr.
Kačániová Mária	RNDr.	Matej Marián	MUDr.	Schultzová Mária	MUDr.	Vereš Peter	MUDr.
Kadlubiaková Edita	MUDr.	Matuška Klement	MUDr.	Sičák Marián	MUDr., PhD.	Veselá Jarmila	MUDr., CSc.
Kalivodová Dagmar	MUDr.	Maximová Dana	MUDr.	Siváková Sídónia	MUDr.	Veselá Jitka	MUDr.
Kasperová Viera	MUDr.	Mayer Husková Emília	MUDr.	Sládkovičová Ľubica	MUDr.	Vicanová Katarína	MUDr.
Kičiová Jana	MUDr.	Melišová Katarína	MUDr., CSc.	Slezák Viliam	MUDr., CSc.	Vidiščák Marián	Doc., MUDr., PhD.
Killinger Zdenko	Doc., MUDr., PhD.	Mesároš Jozef	Mgr.	Slobodová Ľubica	MUDr.	Vigodová Tatiana	MUDr.
Kinkor Zdeněk	Doc., MUDr., PhD.	Mihálová Renáta	MUDr.	Slovenská Eva	PhDr.	Višňovský Jozef	Doc., MUDr., CSc.
Kiššová Marta	MUDr.	Micháľková Viera	MUDr.	Smolenová Jana	MUDr.	Vojtaš Ivan	MUDr.
Klucho Jozef	MUDr.	Michalová Renáta	MUDr., PhD.	Smutko Peter	MUDr.	Vojtašová Magdaléna	MUDr.
Knapp Vladimír	MUDr.	Miklová Gabriela	MUDr.	Soboňová Klára	MUDr.	Vojteková Valéria	MUDr.
Kočiková Mária	MUDr.	Mikulová Milada	MUDr.	Solanka Miroslav	MUDr.	Vrbjarová Renáta	MUDr.
Kohút Peter	MUDr.	Milly Denis	MUDr.	Staníková Alena	MUDr.	Wiedermannová Iveta	PharmDr.
Kolková Tatiana	MUDr.	Minarovjeh Vlastibor	MUDr.	Štašová Janka	MUDr.	Zákuťanský Pavol	MUDr.
Kollegová Hana	PharmDr.	Minčíková Klára	MUDr.	Štehlíková Jana	MUDr.	Zatko Milan	PharmDr.
Kolozsiová Ingrid	MUDr.	Molitorisová Milica	PharmDr.	Suchá Nadežda	MUDr.	Zatvarnická Jana	MUDr.
Kosová Janina	MUDr.	Moravčíková Anna	MUDr.	Sucháčová Eva	MUDr.	Zubajová Danko	MUDr.
Kossuth František	MUDr.	Morvai Igor	MUDr.	Suchánková Katarína	MUDr.	Žideková Katarína	MUDr.
Kostelníčková Daniela	MUDr.	Mrzenová Natália	MUDr.	Süttöová Iveta	MUDr.	Žitňan Daniel	MUDr., MPH
Kostková Mária	PharmDr.	Mucska Imrich	MUDr.	Szabo Ladislav	MUDr.		
Koštanová Zina	MUDr.	Naji Mohamad	MUDr., CSc.	Szalaiová Alžbeta	MUDr.		
Kottmann Tibor	MUDr.	Nenovský Štilian	MUDr.	Szedélyová Daniela	MUDr.		
Kováčsová Katarína	MUDr.	Nociar Ján	MUDr.	Šajbidorová Júlia	MUDr.		
Králik Ján	MUDr.	Nosáľová Nadežda	MUDr.	Šalingová Anna	RNDr.		
Kralinský Karol	Doc., MUDr., PhD.	Nováková Elena	MUDr., PhD.	Šemetková Valéria	PhDr.		
Kráľová Ľubša	MUDr.	Oberfranc Rudolf	MUDr.	Ševčík Peter	MUDr.		
Kravčák Jaroslav	MUDr.	Obertová Eva	MUDr.	Šiftárová Zdena	MUDr.		
Krbilová Gabriela	MUDr.	Okálová Viera	PharmDr.	Šimor Ladislav	MUDr.		
Krčméry Vladimír	Prof., MUDr., DrSc.	Ondrejka Juraj	MUDr.	Šipinková Inez	MUDr.		
Krešáková Dagmar	MUDr.	Ondrišková Ľubica	MUDr.	Šipoš Vladimír	MUDr.		
Krivošíková Zora	RNDr.	Oppenbergerová Ingrid	MUDr.	Šišková Jaroslava	MUDr.		
Kročáková Jana	MUDr.	Orság Miroslav	MUDr.	Škerlík Eduard	MUDr.		
Kucková Ľudmila	MUDr.	Osif Vladimír	MUDr.	Šmálik Ľubomír	MUDr.		
Kuczmannová Anika		Ostrihon Vladimír	MUDr.	Šprláková Jana	MUDr.		
Kuchárik Oktavian	MUDr.	Outrata Richard	MUDr.	Šrámeková Jana	MUDr.		
Kukula Peter	MUDr.	Ovšáková Dagmar	MUDr.	Šrámková Iveta	MUDr.		
Kuník Peter	MUDr.	Ozimy Milan	MUDr.	Štefanovičová Ingrid	MUDr.		
Kupcová Iveta	MUDr.	Pastrnáková Emília	MUDr.	Štětínová Tamara	MUDr., PhD.		
Kuštár Vladimír	MUDr.	Pavlusová Milada	MUDr.	Števlík Ján	MUDr.		
Kuviková Lýdia	MUDr.	Péčiová Darina	MUDr.	Šufliarska Sabina	MUDr.		
Kvetková Jana	MUDr.	Peprný Mirko	MUDr.	Šufliarsky Jozef	MUDr.		
Lakatošová Ľudmila		Petro Ján	MUDr.	Švihlová Gabriela	Ing.		
Lazarová Eva	MUDr.	Pohančaníková Janka	MUDr.	Švihrová Viera	MUDr., CSc.		
Leňová Iveta	MUDr.	Polák František	MUDr.	Tarabčáková Daniela	MUDr.		
Leško Anton	MUDr.	Popracová Katarína	MUDr.	Tarabová Valéria	MUDr.		
Letková Karin	MUDr.	Poračová Janka	Doc., MUDr., CSc.	Tkáčová Ružena	Prof., MUDr., DrSc.		
Lipták Peter	MUDr.	Pribilincová Zuzana	MUDr., CSc.	Tomková Soňa	MUDr., PhD.		

Smernice pre prispievateľov

Monitor medicíny SLS – časopis lekárov a zdravotníckych pracovníkov, členov Slovenskej lekárskej spoločnosti. Uverejňuje recenzované odborné a vedecké práce domácich i zahraničných autorov (slovensky alebo česky, anglický súhrn) z oblasti klinickej a experimentálnej medicíny, organizácie zdravotníctva, zo života SLS a jej členov, aktuality v medicíne, nové diagnostické a liečebné postupy, legislatíva, kronika medicíny.

Časopis Monitor medicíny SLS plní úlohy informačného spravodaja SLS, ale aj ciele odborno-klinického a vedecko-pedagogického charakteru, je súčasťou špecializačného a kontinuálneho vzdelávania lekárov a ďalších odborníkov v zdravotníctve.

Prácu, obrázky a tabuľky treba odovzdať vytlačené dvojmo (formát A4, normovaná strana 30 riadkov, 60 znakov). Redakcia požaduje, aby autor zaslal textovú časť práce aj v elektronickej forme (USB, CD, e-mail, napísanú bez rozdeľovania slov v MS-DOS kompatibilnom formáte). Zasláná verzia musí byť konečná. Rukopis má byť pripravený v tradičnej úprave s dvojitým riadkovaním, 60 znakov v 30 riadkoch textu na strane. Text nesmie byť zakódovaný, nepoužívajte tabelátor (Tab) alebo riadkovač (Space) na začiatku odsekov. Citovaná literatúra je uvedená za prácou, nie pod čiarou na každej strane. Do textu nekladajte „hlavičku“ ani „päťu“, nezadávejte automatické číslovanie strán. Pozor na rozlíšenie čísla 0 (nula) a písmena O.

K práci treba pripojiť vyhlásenie, že práca nebola doteraz publikovaná, ani zadaná do tlače u nás, ani v zahraničí a že autor rešpektuje všetky princípy autorského zákona.

Titulný list má obsahovať názov práce, plné meno a priezvisko a tituly autora/autorov, neskrátený názov pracoviska autorov, presnú adresu prvého autora, číslo telefónu (prípadne faxu) a e-mail.

Rukopis by mal obsahovať stručný úvod do problematiky, materiál a metodiku, výsledky, diskusiu a štruktúrovaný abstrakt, zoznam použitej literatúry.

Štruktúrovaný abstrakt obsahuje meno a priezvisko autora (autorov), názov práce a názov časopisu v skratke. Na konci abstraktu sa uvedie počet tabuliek, obrázkov a citácií a 3 až 6 kľúčových slov. Abstrakt má byť v rozsahu maximálne 250 slov. Uverejňuje sa anglicky a slovensky. Jeho štruktúra je takáto:

Pozadie problému (Background), **Cieľ a východiská sledovania** (Objectives; starting point; main purpose), **Metódy** (Methods), **Hlavné výsledky** (Results; Main results), **Záver** (Conclusions).

Okrem uvedených častí štruktúrovaného abstraktu môže autor uviesť aj **Význam pre prax a ďalší rozvoj vedeckého bádania** (Meaning for practice and theory).

Štruktúrovaný abstrakt a kľúčové slová treba pripraviť v slovenčine (alebo češtine) a v angličtine.

Tabuľky treba dodať vytlačené na papieri formátu A4. Tabuľky sa rozdeľujú len horizontálnymi čiarami. Všetky hodnoty je potrebné uvádzať v SI jednotkách. V texte musí byť uvedená odvolávka číslom na príslušnú tabuľku.

Obrázky (grafy, schémy a fotografie) musí v texte uvádzať odvolávka číslom. Obrázky je potrebné dodať aj vytlačené (nakreslené, fotografie). Obrázky vo forme fotokópií a fotografie musia byť kontrastné (formát 12 x 8 cm). Na zadnej strane obrázkov a tabuliek treba napísať meno autora a šípku vyznačiť postavenie obrázku. Pri zaradení fotografií osôb je nevyhnutné prekryť oči, príp. celú tvár. V dokumentačnom materiáli (biochemické výsledky, CT, usg, ekg a pod.) treba odstrániť identifikačné znaky pacienta. Pri použití obrázkov treba dodať originál alebo sken 350 dpi (farebné alebo čiernobiele obrázky, fotografie). Pozor – sken menej ako 350 dpi nie je vhodný pre tlač! Originálne obrázky ukladajte ako súbory tif alebo jpg s minimálnou kompresiou. Pre tlač je úplne nevhodné dodanie obrázkov alebo tabuliek v Power Point! **Text k obrázkom** treba dodať napísaný na samostatnom papieri.

Literatúra v texte sa uvádza menom autora publikácie a rokom jej vydania (menami autorov, ak sú iba dvaja spolu-autori). Zoznam použitej literatúry sa uvádza v abecednom poradí. Na konci práce sa literatúra uvedie tak, aby všetky práce citované v texte boli uvedené v zozname literatúry. Pri počte citácií viac ako 50 sa možno v texte odvolať na použitý prameň formou čísel (vtedy sa v zozname literatúry uvádza literatúra očíslovaná v poradí, ako je uvedená v texte) a v tomto prípade sa uvádzajú skrátené citácie. Starostlivé a precízne spracovanie rukopisu uľahčuje redakčnú prácu a prácu recenzentov. Je aj dokladom spôsobilosti autora, ako sa to celosvetovo v lekárskejších časopisoch aj prijíma.

Adresa redakcie a adresa pre zasielanie rukopisov:

PhDr. Želmíra Mácová, MPH,
Redakcia časopisu Monitor medicíny SLS,
Slovenská lekárska spoločnosť,
Cukrová 3, 813 22 Bratislava, Slovensko
(tel.: +421 2 529 22 020, fax: +421 2 526 35 611)
e-mail: macova@sls.sk
www.sls.sk

Doc. MUDr. Marián Bernadič, CSc., odborný redaktor,
Ústav patologickej fyziológie LFUK,
Špitálska 24, 813 72 Bratislava 1, Slovensko
(tel./fax: 02 529 65 400)
e-mail: marian.bernadic@fmed.uniba.sk

6th Central European
Central European Meeting
Hypertension 6th Central
an Meeting on Hypertension

FIRST ANNOUNCEMENT

European Society of Hypertension
and
Slovak Society of Hypertension
organize

6th Central European Meeting on Hypertension & XXVIth Slovak Congress of Hypertension

Contact Website:
www.hypertenzia.org

October 22 - 25 2011

Slovak National Theatre
Bratislava, SLOVAKIA

Meetings Secretariat

FARMÍ - PROFÍ, spol. s r.o.

mobile: +421 918 460 704 (Marek Vátral)
+421 918 502 341 (Lubica Gallova)
+421 918 655 120 (Katarina Bila)
Tel.: +421 2 6446 1614
Fax: +421 2 6446 1487
e-mail: 6cehm@farmi-profi.sk
www.farmi-profi.sk

Presidents of the Meetings

Prof. Renata Cífková
Secretary, Educational Committee
European Society of Hypertension
Department of Preventive Cardiology (G6 Building)
Thomayer University Hospital
Václavská 800
140 59 Prague 4
Czech Republic
Phone: +420 2 6108 3694
Fax: +420 2 6108 3821
e-mail: renata.cifkova@ftn.cz

Assoc. Prof. Slavomira Filipova
President,
Slovak Society of Hypertension
Department of Cardiology
Slovak Medical University
National Cardiovascular Institute
Pod Krasnou horkou 1
SK-833 48 Bratislava
Slovak Republic
Tel/Fax: + 421 2 59320282
e-mail: filipova@nusch.sk